

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

6'ncı Toplantı
21 Nisan 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- *Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) görüşmelerinin alt komisyon metni üzerinden yapılmasının kabul edilmesine ilişkin karar*

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. *Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) (Alt komisyon metni)*

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 2

21 Nisan 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.17

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Değerli Bakanımız, Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, yine ilgili kurumlarımızdan gelen değerli katılımcılar, basınımızın değerli mensupları; Başkanlık Divanımız adına hepinizi saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız var.

Anayasa Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı 6'ncı Toplantısını açıyorum.

Bu toplantımızın gündemini 20 Nisan 2016 Çarşamba günü sizlere yazılı olarak tebliğ ettik, ayrıca "tbmm" uzantılı e-posta adreslerinize de gönderdik.

Bugünkü gündemimizde (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi yer almaktadır. Hatırladığınızı üzere geçen haftaki toplantımızda teklifin geneli üzerinde görüşülmüştü. Ben bu arada katılan arkadaşlarla ilgili de bilgi vereyim hem kayıtlara geçmesi hem de sizin de bilginiz olması bakımından.

(Komisyona katılan bürokratlar tanıtıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmış, teklif geneli olarak benimsenmiş ve maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Komisyonunda temsil edilen dört siyasi parti grubuna mensup milletvekilleri tarafından verilen ortak önerge doğrultusunda söz konusu teklifin daha detaylı olarak incelenebilmesine imkân tanımak ve bütün grupların temsilini sağlayacak şekilde 9 üyeden oluşmak üzere bir alt komisyon kurulmuştur.

Alt komisyon gerçekten iyi bir emek harcıyarak çalışmasını kısa sürede bitirdi ve raporunu dün Komisyon Başkanlığımıza sundu. Bu verimli çalışmaları ve gayretleri sebebiyle alt komisyonunda görev yapan bütün arkadaşlarımıza Komisyonumuz adına teşekkür ediyorum.

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) görüşmelerinin alt komisyon metni üzerinden yapılmasının kabul edilmesine ilişkin karar

BAŞKAN – Burada Alt Komisyon Başkanına söz vermeden önce bundan sonraki çalışmaların alt komisyonun kabul ettiği metin üzerinden yapılmasını oylarınıza arz edeceğim: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) (Alt komisyon metni)

BAŞKAN – Alt komisyon raporunu sizlere bildirdik. Rapor hakkında bilginiz var. Raporu tekrar okutmaya gerek var mı? Yok.

Tekrar okutmaya gerek görmüyorum. Bundan sonraki çalışmalarımız alt komisyonun kabul ettiği metin üzerinden sürdürülecektir.

Yine, tabii, karışıklığa sebebiyet vermemesi için -çünkü bazı madde numaralarında da değişiklikler oldu, teselsüller var- verilecek olan değişiklik önermelerinizi bu alt komisyon metni çıktısı olan metin dikkate alınarak yapılmasını, ona göre uyarlanmasını da burada belirtmek isterim.

Şimdi, Alt Komisyon Başkanı Burdur Milletvekili Sayın Reşat Petek'e -söz almak isterlerse- kendilerine alt komisyon çalışmalarıyla ilgili bilgi vermek üzere söz vermek istiyorum. Daha sonra alt komisyon raporunu gönderdik. İlk imza sahiplerinden Ayhan Sefer Üstün Bey burada. Yine, Hükümet adına Sayın Adalet Bakanımız burada. Onlara talep ederlerse söz vereceğim. Daha sonra da burada Komisyon üyesi milletvekillerimiz söz alacaklar. Onların görüşlerini burada alacağız.

Şimdi, söz, tabii, talep sırasına göre veriliyor malumunuz. Buradaki sırayı da ben buradan görüyorum. Ona göre devam edeceğiz. Vaktimiz var.

Sayın Petek, buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Değerli Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, basınımızın değerli mensupları ve Komisyon çalışmalarına katkı veren bakanlık mensubu katılımcı arkadaşlarımız; ben de sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Az önce Başkanımızın ifade ettiği gibi ilk toplantıda oluşturulan alt komisyon kanun teklifi üzerinde iki gün çalışma yaptı. 18 ve 19 Nisan tarihli toplantılarda gerçekten teklif maddeleri üzerinde müzakere, arkadaşlarımızın açık olarak nerelere muhalefet ettikleri, hangi konuların düzeltilmesini arzu ettikleri konusunda müzakereler yapıldı, teklifler üzerinde tartışıldı. Daha önce çalışması yapılan ülkelerin modellerinde nasıl maddeler benimsenmiş, bunlarla da mukayeseli olmak üzere görüşler ifade edildi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 3

Raporumuzda belirttiğimiz gibi pek çok maddeler üzerinde mutabakatla maddeler kabul edildi. Zaten muhalefet adına katılan arkadaşlarımız temel olarak "Siyasi Etik Yasası", özde milletvekillerine dönüştürülen ve "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Hakkında Etik Kanunu" olarak nitelediğimiz bu kanunun programlarında olduğunu, böyle bir kanunun çıkarılması zaruretinden bahsettiler, hatta sadece milletvekillerine has değil bunun siyasetin değişik kademelerinde görev yapan diğer yerel yönetimler, siyasi partilerin genel merkezleri gibi daha geniş çıkarılabileceği düşünceleri de dile getirildi. Ama zaten kanun teklifinin -ki teklifi veren arkadaşımız da burada Sayın Ayhan Sefer Üstün Bey- içeriğiyle başlığına baktığımızda uyumlu olmadığı kanaatine varılarak öncelikle kanun başlığı "Milletvekili" veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği" tekliflerinden birisi olarak değişmesi tartışılarak şu anda komisyon raporu olarak sunduğumuzda olduğu gibi "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu" olarak değiştirildi.

Tabii, uyum sağlayamadığımız, farklı görüşlerin ortaya konulduğu maddeler de oldu. "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1'inci madde üzerinde yapılan görüşmelerde Cumhuriyet Halk Partisi temsilcisi arkadaşlar "etik davranış ilkelerinin yaşama geçirilmesi" ibaresinin de konulmasını önerdiler. Ama bunun karşısında görüş beyan eden arkadaşlarımız da zaten bir kanunun amacının hayata geçirilmesini amaçladığı ifade edilerek sonuçta çoğunluk benimsememiş oldu.

Tanımlar konusunda, etik davranış ilkeleri konusunda, etik komisyonu oluşturulmasında benimsenecek yöntem konusunda uyuşmazlıklar oldu. Eşit temsille komisyonun oluşması yönünde teklifler oldu muhalefetten arkadaşlarımızın.

Bu arada, Milliyetçi Hareket Partisinden olan arkadaşımız mazereti sebebiyle, tabii, güzel bir mazeret... Kendisini de tebrik ediyoruz bir oğlu dünyaya geldi. Tebrik ettik, hatta tutanaklarımıza da geçti.

Tekrar, ben de tebrik ediyorum.

BAŞKAN – Burada bu Komisyonun tutanaklarına da geçirelim.

Sayın Mehmet Parsak, Milliyetçi Hareket Partisi Afyonkarahisar Milletvekilimiz, Komisyon Üyemiz, bir çocuğu oldu. Tebrik ediyoruz. Allah hayırlı uzun ömür versin. Analı babalı büyütsün.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çok teşekkür ediyorum. Allah razı olsun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Böylece kanunun tümü üzerinde yaklaşık on dört saat süren bir toplantımız oldu alt komisyonda ve ilk gün itibarıyla genel görüşmeleri bitirdik, ikinci gün için, 19'u için bazı redaksiyon ve numaralardaki değişiklikler yönünden arkadaşlarımız, Başkan olarak tarafıma yetki verdiler, bu düzenlemeleri yaptıktan sonra da ayın 19'unda tekrar üç saatlik bir toplantıyla son şeklini vererek Komisyona kanun teklifini arz etmiş olduk.

Burada raporda da gelişmeler detaylı yazılı olduğu için, zamanı tasarruflu kullanma bakımından -bunlar, raporlar da bütün arkadaşlarımızın elinde- tekrar etmek istemiyorum ama sadece şunu ifade edeyim: Bütün arkadaşlarımız yeterli zaman içinde görüşlerini ifade ettiler, kayıtlara geçti, bunlar değerlendirildi, müzakere imkânı oldu.

Ben gerek akademisyen olarak çağırılmış olduğumuz Doç. Dr. Murat Akçakaya Bey'e ve yine, çalışmalarımıza katılan bakanlık temsilcisi arkadaşlarımız uzmanlarımıza ayrı ayrı, alt komisyon üyeleriyle birlikte, hepsine katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Komisyon çalışmalarımız sonunda da benimsenecek, Genel Kurula sunulacak yeni teklifin şimdiden ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Reşat Bey'e ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi, ilk imza olarak teklif sahiplerinden Ayhan Sefer Üstün.

Buyurun Sayın Üstün.

AYHAN SEFER ÜSTÜN (Sakarya) – Sayın Başkanım, değerli üyeler, Değerli Bakanım; sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, gerçekten güzel bir çalışma olmuş. Ben başta Reşat Bey'i ve değerli alt komisyon üyelerimizi tebrik ediyorum.

Bir yasama meclisinde nasıl bir çalışma yapılması gerekiyorsa gerçekten tam da böyle bir çalışma yapmış arkadaşlar. Bir kez daha teşekkürlerimi sunuyorum.

Başlık değişmiş Başkanımızın söylediği gibi. Zaten biz de burada kanun teklifimizi sunarken başlık ile metin arasında bir uyumsuzluk olduğunu ifade etmiş ve bu yönde de bir işarette bulunmuşuk. Dolayısıyla, son derece isabetli bir değişiklik olmuş.

Bunun yanı sıra, Karma Etik Kurulu oluşturulmuş. Bu da gerçekten isabetli. Yani bağımsız milletvekili açısından yeni bir sistem getirilmiş, iyi de bir durum olmuş. Etik davranış ilkeleri gözden geçirilmiş, daha netleşmiş, bazı fıkraları etkin hâle getirilmiş. Bunun yanı sıra, beyan yükümlülüğü maddesinden bir fıkra çıkartılmış. Hediye kabul etme ve redaksiyon mahiyetinde de düzeltmeler var ama bir istisna maddesi getirilmiş, evet, yani bizim de gözden kaçırdığımız bir madde, gerçekten bazı ödülleri alabilir milletvekillerimiz şahsi emeklerinden dolayı, bir istisna maddesiyle bu düzenlenmiş. Geçiş hükümlerinde de birtakım düzenlemeler olmuş. Dolayısıyla, yani bence dört başı mamur bir metin olmuş diyebilirim. Şüphesiz eksikleri vardır, yani hangi kanun teklifini, tasarısını alsanız mutlaka eleştireceğiniz yönler olur ama bir kanunu çıkarmak çıkarmamaktan çok daha iyidir. Otuz yıldan beri uğraşmış, inşallah bu sefer böyle bir düzenlemeyi yaparız, bu düzenlemenin de altında bütün milletvekillerimizin imzaları olur, emeği olur diyorum.

Ben emeği geçenlere bir kez daha şükranlarımı, teşekkürlerimi sunuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Üstün, ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi, Hükümet adına Adalet Bakanımız Sayın Bekir Bozdağ.

Buyurun Sayın Bakanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 4

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyon çalışmalarımızın verimli geçmesini diliyorum.

Sayın Parsak'a da mutluluklar diliyorum; Allah analı babalı büyütsün, bahtını açık etsin diyorum, sıhhatli, uzun ömür ve bereketli bir nimet dolu hayat diliyorum inşaallah.

Komisyonumuz bugün son derece önemli bir kanunun üzerinde görüşmelere başladı, kanunda esasen Başbakan Yardımcımız Sayın Lütfi Elvan Bey hazır bulunacaktı ancak bir çalışması nedeniyle Ankara dışında olduğu için ona vekâleten ben bugün buradayım, kendisi daha sonra toplantınıza kaldığı yerden devam edecektir.

Siyasi Etik Kanunu, tabii, alt komisyonumuzun önerisiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi esasında bugüne kadar var olan düzenlemeleri bir kanun altında topluyor. Siyasi parti üyesi olan ve olmayan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin görevleri süresi içerisinde uyduğu birtakım kuralları yazılı bir metne dönüştürüyor bana göre, birtakım yenilikler de getiriyor ama bunlar tamamıyla bizim siyaset yaparken zaten esas aldığımız, uyduğumuz, uyguladığımız, uymak zorunda olduğumuz ilkeler. Böyle bir kanun olmasa dahi hepimiz bu kurallar çerçevesinde siyaset yapıyoruz diye düşünüyorum, yapmak zorundayız diye düşünüyorum. O nedenle, bu kanunun Türk siyasi hayatına ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Komisyonumuzun katkılarıyla elbette kanundaki bazı eksiklikler tamamlanacak, yanlışlıklar giderilecektir. Tabii, alt komisyon raporundaki kırmızı yerlere baktığımda da epeyce bir değişiklik yapılmış, onlar da son derece önemli incelediğim kadarıyla. Ben hayırlı olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şimdi, madde görüşmelerine başlıyoruz madde madde.

MURAT EMİR (Ankara) – Dilerseniz bütünüyle ilgili görüş ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Bütünüyle ilgili... Bulunmadınız çünkü geçen toplantıda, bütünüyle ilgili konuştuk onun için.

MURAT EMİR (Ankara) – Çok kısa...

BAŞKAN – İsterseniz şöyle yapalım Murat Bey: 1'inci maddeye başlayalım, siz bütünüyle ilgili de görüş ifade ederseniz yani buradaki sıralama o şekilde.

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam.

BAŞKAN – Alt komisyon metni üzerinden madde görüşmelerine başlıyoruz arkadaşlar.

Alt komisyon tarafından kabul edilen metnin 1'inci maddesinin görüşmelerine başlıyoruz.

1'inci maddeyi okutuyorum.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÜYELİĞİ ETİK KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği ile bağdaşmayan görev ve işler ile etik davranış ilkelerinin belirlenmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu amaçla oluşturulacak Komisyon ve kurulların görev, yetki, çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesidir.

(2) Bakanlar Kurulu üyeleri, milletvekilliği görevinden kaynaklanan haller bakımından bu Kanun hükümlerine tabidir.

BAŞKAN – Şimdi, burada söz talepleri var.

Buyurun Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakanım; ben de sözlerimin başında hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ayrıca, oğlumun olması dolayısıyla kutlama hususunu kayıtlara geçirme nezaketinde bulunduğunuz için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum bu vesileyle.

Sayın Başkanımızın benimsediği usul çerçevesinde evet, 1'inci maddeyle ilgili söyleyeceklerimizi söyleyelim ama onun öncesinde, ben Komisyon çalışmalarını tutanaklar üzerinden takip ettim önceki çalışmalarımızla harmanlayarak. Bu Siyasi Etik Kanunu, ilk toplantıda geneli üzerinde yaptığımız görüşmelerde de ifade ettiğimiz gibi, son derece önemli bir kanun ve bu çerçevede eğer bu davranış kuralları bir kanunlaştırma çalışmasına tabi tutulacaksa, bunun o kanunların hepsini çıkaran Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden başlanarak çıkarılması da bu yönüyle son derece isabetli yaklaşım. Ve Sayın Üstün'ün de söylediği gibi kanun çıkarılması başlı başına önemli olan bir durum.

Alt komisyon çalışmaları esnasında da kanunun adı üzerinde aslında doğruya yaklaşan bir sonuç ortaya çıkmış ama ben tamamen teknik bir hassasiyetle burada o konuda bir iki cümleyle biraz daha farklı olmasını öneriyorum. Şimdi, bu kanun "Siyasi Etik"ten "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu"na çevrilmiş fakat bize göre burada "etik" kavramının değil de davranış kuralları kavramının benimsenmesi daha doğru çünkü etik bilimle ilgili olan bir durum, davranışla ilgili olan bir durum değil. Birkaç cümleyle ifade edeyim: Bunun Yunanca "karakter" anlamından geldiğinden başlayarak hemen hemen her bilimle ilintili bir kavram durumu söz konusu ve sadece sosyal bilimlerde de değil yani bunun dışında, örneğin biyolojide "biyoetik" ya da ekolojide "çevresel etik" adıyla da pek çok durum söz konusu fakat burada murat edilen şey bizlerin davranış kurallarını düzenlemek yani "Bunun sadece Türkçesini kullanalım." hassasiyetiyle değil, daha da doğru gördüğümüz için hani "siyasi etik" değil, "milletvekilleri davranış kuralları kanunu" olarak benimsenmesi bize göre daha doğru, o mahiyette bir önerge de arz edeceğim ve bu genel açıklamadan sonra 1'inci maddeyle ilgili yaklaşımımızı ifade etmek istiyorum.

1'inci maddede amaç ve kapsam düzenlenmiş. Bize göre madde metni içerisinde birtakım eksiklikler söz konusu. Öncelikle, bu kanunun ismiyle ilgili zikrettiğimiz "etik" kavramının kaldırılması bakımından madde metni içerisinde düzenleme yapılması gerektiğini

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 5

düşünüyoruz o kanunun adıyla doğru orantılı olarak, bu madde kapsamında da o yönde bir değişiklik yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Keza, seçilmiş ve TBMM dışından atanan Bakanlar Kurulu üyelerinin de kanun kapsamı dışında bırakılması nispeten söz konusu çünkü mevcut teklifte milletvekilliği rolü dolayısıyla bu kanun kapsamında. Bize göre Bakanlar Kurulu üyesi sıfatından dolayı bu kapsamda olması gerekmekte yani Bakanlar Kurulu üyelerini sadece milletvekilliği görevinden kaynaklanan haller bakımından değil, tüm görev, iş ve işlemlerinde bu kanun kapsamına alınması gerektiğini düşünüyoruz. Bakanlar Kurulu üyesinin bir anlamına kamu görevlisi olarak nitelendirilmesi ihtimalinde bağlayıcı bir davranış ilkesi söz konusu değil mevcut mevzuatımızda. 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un "Kapsam" kısmında "Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Bakanlar Kurulu üyeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri ve yargı mensupları ve üniversiteler hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz." hükmü yer aldığından dolayı ve diğer mevzuat hükümlerinde Bakanlar Kurulu üyelerini kapsayıcı bir madde de bulunmadığından bu kanun kapsamına Bakanlar Kurulu üyelerinin de, gerek seçilmiş milletvekillerinden gerekse atanan Bakanlar Kurulu üyelerinden tamamının alınması gerektiğini düşünüyoruz. O kapsamda, hem kanunun adına ilişkin hem de 1'inci maddeye ilişkin bir önergemiz var; usulümüzü tayin ettiyseniz onu arz edebilirim veya birazdan arz edebilirim. 1'inci madde ve genele dair söyleyeceklerim şimdilik bunlardan ibaret Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, isterseniz konuşalım madde üzerinde, önergeleri daha sonra ona göre alalım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Peki Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Parsak.

Buyurun Muharrem Bey.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim.

Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; biz 1'inci maddeyle ilgili önergemizi arz ettik. Tabii, kanunlar düzenlenirken amaç ve kapsam gerçekten önemlidir, hatta bazı kanunlarda amaç ve kapsam ayrı ayrı düzenlenir 1'inci madde amaç, 2'nci madde kapsam şeklinde. Bu kanunun amacı, yalnızca etik kodları ve kurulları belirlemek değil, bunların da yaşama geçirilmesi; onun için bu önergemizi verdik.

Genel olarak da çok vaktinizi almak istemiyorum ama paylaşmak istediğim birkaç husus var. Siyasetin demokratikleşmesi ve etik kurallarının belirlenmesi gerçekten çok önemli, biz de parti programımızda ve seçim bildirgelerimizde zaten Siyasi Etik Yasası çıkartılmasını öngörüydük, onun için temelde bu teklifi ve tasarımı destekliyoruz ama biz teklif sahibi Sayın Üstün'ün belirttiği gibi dört başı mamur olmasını istiyoruz bunun. Ciddi eksiklikler içerdiğini alt komisyonda detaylı olarak paylaştık, detaylı olarak birçok konuyu tartıştık ama çok önem verdiğimiz ve doğru önergelerimiz alt komisyonda kabul görmedi. O yüzden, bu Komisyonda farklı bir yaklaşım açıkçası biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bekliyoruz ki GRECO tavsiyelerini bu tasarı karşılayabilsin, bu tasarı amacına ve ruhuna uygun olarak yasalasın; eğer biz mal bildirimlerinde, çıkar çatışmalarında, komisyon kararlarında şeffaflığı sağlamayacaksa, bunları kamuoyunun denetimine açmayacaksa açıkçası bu yasa niçin çıkartıyoruz? Parlamentonun itibarı, siyasetin itibarı, dürüst yönetim, temiz ve ilkel siyaset ve açık toplum için bu yasa çıkartıyorsak bence kamusal denetimi de, şeffaflığı da mutlaka sağlamamız lazım diye düşünüyorum ki Adalet ve Kalkınma Partisinin seçim bildirgesine de baktığımda aynen şöyle yazıyor ki bize göre çok doğru: "Mal bildirimlerinin şeffaf olmasını sağlayacağız. Mal bildirimlerinin elektronik ortamda verilmesini ve kıyaslanmasını sağlayacak bilişim altyapıları kuracağız, bunlar elektronik ortamda bildirilecek ve isteyen herkes kimin hangi gelire neyi elde ettiğini görebilecek." Mesela onun için biz alt komisyondaki bir çalışmada "Gelin, mal bildirimimiz ve beyanlarımız Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfasında yayınlansın, kamusal denetime açık olsun; dileyen oradan girip bakabilsin." Ama kabul görmedi, daha birçok haklı önergemiz kabul görmediği için bizce bu şimdiki esas Komisyonun çalışmaları da önem arz ediyor.

Alt komisyonda tartışılmadı ama arkadaşlarımızla sonradan yaptığımız incelemede şöyle bir konu da ortaya çıktı: Bizim amacımız bir siyasi etik yasası veya milletvekili etik yasası çıksın kesinlikle istiyoruz ve bunun daha doğru bir şekilde çıkması bizim amacımız, çabamız. Şimdi, yasanın ilgili birçok maddesinin uygulanması yönetmeliklere bırakılıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının yönetmelik çıkarma yetkisi var mı, yok mu hukuken çok tartışılmalı bir konu. Anayasa madde 124 yönetmelik çıkarma yetkisinin kimlere ait olduğunu açıkça saymış hangi organlar çıkartabilir ki İç Tüzük'te de böyle bir yetki ve görev Başkana verilmemiş, milletvekilleriyle ilgili düzenlemelerde Meclis Başkanının yönetmelik çıkarma yetkisi olmadığını düşünüyoruz biz, böyle bir hukuksal kanaate kavuştuk yaptığımız incelemeler sonucunda. Peki, ne olabilir? Yasada düzenlenebilir bazı şeyler yani bu yasa yönetmeliğe bırakılmaz, yasa düzenlenebilir.

Ben şimdilik çok vaktinizi almak istemiyorum çünkü konuşacak birçok arkadaş olabilir. Dediğim gibi, umarım esas Komisyonda... Belki de evet, alt komisyonda çok ciddi bir çalışma yapıldı, ben arkadaşlara çok teşekkür ediyorum, her şeyi çok tartıştık detaylı, kabul gördü, görmedi ama bazı noktaların esas Komisyonda kabul görmesi bizce yasanın amacına ve ruhuna uygun olacaktır.

Çok teşekkür ediyorum.

Teklif sahibi Sayın Üstün'e ve arkadaşlarına teşekkür ediyorum böyle bir metni getirdikleri için.

BAŞKAN – Muharrem Bey, teşekkür ederim.

Uğur Bey, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 6

Ben de alt komisyona bu şeyin gitmesini özellikle istiyordum. Alt komisyonda dedim ki belki muhalefet şerhi yazılmaz ve ortak konsensüs çıkar ama yanıldım yani önce onu söyleyeyim.

Bunun temel şeyi, demin Muharrem Bey de bahsetti, bunu alt komisyona gönderiyorken diyordum ki acaba bir eşit temsil olabilir mi diye, asıl argüman bu. Yani bütün maddelerde belki bir asgari müşterekte ulaşılabilir ama eğer eşit temsil olmadıktan sonra ne yazık ki yasanın amacına uygun olmadığını düşünüyorum. Evet, bu yasa geç kalmış bir yasa. Buraya gelmeden evvel verilen teklifleri de inceledim. Ama ne yazık ki bu eşit temsille alakalı işi sağlamayınca yasa sanki muhalefet milletvekilleri için etik yasasına dönüşmüş gibi bir hâl var yani iktidar partisi için değil de muhalefet milletvekilleri için böyle bir tablo varmış gibi gözüküyor. Bu özellikle aceleyi anlamıştık Sayın Başkan, özellikle AB vize serbestisi için istenen 72 koşulu evet, biz de destekliyoruz, bu konuda herhangi bir şekilde ülkemizin yurt dışına karşı zor durumda kalmasını istemiyoruz ama bu eşit temsil Fransa ve ABD’de var ama bunun kötü örneği de var dünyada, Rusya yani Rusya’da eşit temsil yok, buna ilişkin şey olduğu zaman yani etik komisyonlarında... İlla da İç Tüzük’ün 11’inci maddesinin burada uygulanmasını ben anlamlı görmüyorum, bunu Komisyonumuzun üyelerinin bir kere daha değerlendirmesini talep ediyorum çünkü bunun bir anlamı yok şey anlamında. Yani eğer bu eşit temsili kurabilirsek inanıyorum ki yasanın ruhuna uygun bir tabloyu Türkiye’nin önüne getirebilir ve gerçekten de Genel Kurula indirdiğimiz zaman hiçbir parti grubunun muhalefet etmediği bir, en azından etik, bu konudaki bir şeyi sağlarız. Ben tabii geçen dönemde, 24’üncü Dönemde de Anayasa Komisyonundaydım, ilk olarak bir yasa bu kadar düzeyde, bu kadar yüksek “volume”de tartışılıyor, önce onu ifade edeyim yani kırmadan, dökmeden, Parlamentonun ortak iradesinin bu olduğu tecelli ediyor, o anlamda çok önemli Sayın Başkan, siz bunu gayet iyi bilirsiniz, geçen dönem bu işi bildiğimiz için.

Biraz önce Muharrem Bey güzel bir şey söyledi, bunu önemsenizi rica ediyorum, çok geniş yorumlanırsa, Meclis Başkanını... Neyle alakalı? Şu yönetmelik olayı. Değerli Başkanım, ben genelle alakalı birkaç şey söyleyeceğim, çok ayrıntıya girmeyeceğim, daha sonra belki maddelerde bahsedebiliriz. Bu, Anayasa’nın 124’üncü maddesi yönetmeliklerle alakalı hangi kurumların yönetmelik yapacağını ayrıntılı olarak döküyor: “Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.” Yani bu 124’üncü madde bir tarafta duruyor. Biraz önce bizim milletvekillerimize de söyledim, “Acaba benim atladığım bir şey mi var?” dedim. Anayasa’da Meclis Başkanının görev tanımına ilişkin görevleri nelerdir diye ayrıntılı bir şey yok, tek tek saymıyor ama İç Tüzük’te 14’üncü maddede var, Meclis Başkanının görevlerini tek tek saymış Sayın Başkan. Burada zorlama bir yorum olabilir yani buna karşı hukuki görüş ileri sürülebilir diye düşündüm. (10)’uncu bendinde şöyle diyor Başkanın görevleri sayılıyorken: “Kendisine Anayasa, kanunlar ve İçtüzük gereğince verilen görevleri yerine getirmek.” Yani bu çok zorlama olursa bu (10)’uncu fıkrayı evet, böyle bir yetkiyi kanunla Meclis Başkanına veriyoruz diye olabilir. Sanki bu şeyi inceleyince bir merteye, silsile var gibi düşündüm yani Meclis Başkanının parlamenterler arasında böyle yetki, denetim, yargılamaya ilişkin acaba bir yetkisi mi var, ben mi böyle düşünüyorum, onu bana göre bir tartışalım. Sadece bu dönem için değil, yarın öbür gün iktidar partisi değişir, başka bir parti gelir, bu siyasi etiğin, empati yaparsak bunun nereye götürülebileceğini iyi değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum.

Ayrıca birkaç daha şey var burada, çok ayrıntılı şeyler var, onları ben, maddelerde çekincelerim var. Bunlardan bir tanesi mesela daha sonraki maddelerdeki serbest meslektir. O konuda, ben de avukat olduğum için onları ayrıntılarıyla düşünelim diye diyorum. Temel dayanağı şu, sözlerimi fazla uzatmayayım: Maddelere geçiyorken diğer maddedeki şu eşit temsili acaba burada bir ortak konsensüs şey yapabilir miyiz? Yani eğer bunu sağlayabilirsek bana göre yasanın temel ruhunda bir ortak noktada buluşabiliriz diye düşünüyorum. Alt komisyonda evet, bazı iyileştirmeler yapmışlar milletvekili arkadaşlarımız, ben onların hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum yani hukuki bir değerlendirme yapılmış, hukuki bir şey yapılmış ama Sayın Başkan, Allah’ın emri değil, bunu burada biraz daha şey yapabiliriz, revize edebiliriz diye düşünüyorum ve Komisyona bu konuda gruplar arasında ortak konsensüsün olduğu bir yasayı sunarız diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Uğur Bey, teşekkür ederim.

Zekeriya Birkan Bey, buyurun.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Az önce de Alt Komisyon Başkanımızın da söylediği üzere gerçekten uzun soluklu ve iyi de bir çalışma yaptık, birçok konuyu değerlendirdik ama takdir edersiniz ki bu kanunun zorluğu yani ahlaki ve etik olanın bir yasal çerçevede düzenleniyor olması, ki bu gerçekten zor bir alan. Bu konuda da zaten dünya parlamentolarında bize verilen bilgi doğrultusunda bir parlamentoda yasa şekline geçmiş, diğerlerinde de parlamento kararları şeklinde düzenlenmiş. O yüzden kanunun çerçevesi etik ve ahlaki olanın düzenleniyor olması açısından zor ve dikkatli davranılması gereken bir alan. Tabii, burada milletvekilinin, milletvekili olması hasebiyle milletvekili özgürlüğü içinde görevini yapma noktasında bu kanunun o noktada bir cezalandırma ya da şey olması değil ama var olan etik kodları belirleyip milletvekilinin hareketlerini, çalışmalarını o kodlar sayesinde yürütmesi amaçlanmıştır.

Birçok konu konuşuldu, geneli üzerinde arkadaşlar da fikirlerini beyan ettiler ama 1’inci maddeye döndüğümüzde, bu Bakanlar Kurulu üyeleri, milletvekilliği görevinden kaynaklanan hâller bakımından, bu konuyu da biz tartıştık. Esasen, Bakanlar Kurulu üyelerinin çoğunluğu bizde milletvekili, dolayısıyla kanun kapsamında. Bir diğer nokta da Bakanlar Kurulu üyelerinin yapmış oldukları her işlem ve eylem idari bir tasarruf olarak zaten yargıya tabi. O anlamda bu metnin daha uygun olduğu noktasında karar kıldık Başkanım, bunu belirtmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa : 7

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Birkan.

Sayın Murat Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlarım.

Öncelikle bu yasa teklifinin geneli hakkında kısaca bir değerlendirme yapmakta yarar var ama öncelikle yöntemle ilgili de bir iki bir şey söylemeye ihtiyaç duyuyorum. Evet, alt komisyon çalışmalarında sözümüz kesilmedi, konuları yeteri kadar müzakere etme olanağı bulduk. Ancak yaklaşık on saati geçen sürelerle çalışmanın güçlüğünü ve zorluğunu takdir ederseniz, dolayısıyla genel Parlamento çalışmalarında da bu alt komisyon çalışmalarında da alıncade kanun yapma, kanun yetiştirme gayretini görüyoruz. Umuyorum ki Komisyonunda en azından bu gayretin daha ötesinde, daha derinlemesine ve bu kanuna en yüksek katkıyı vermek üzere çalışmalar yapabiliriz.

Tasarı sahibi sayın milletvekili “Kanun yapmak, hiç kanun yapmamaktan iyidir.” dedi. Ben bu görüşe katılmıyorum çünkü aslında, birazdan ayrıntılarıyla da göreceğiz, bazen alıncade bir kanun yapmak, eksik bir kanun yapmak hiç yapmamaktan daha kötü olabilir çünkü bir fırsatı da aynı zamanda kaçırmış olabilirsiniz. Öncelikle şunu belirtmekte yarar var: Etiğın ne olduğı, ne olmadığı, hangi alanı düzenlediğı konusunda bir kafa karışıklığı olduğunu görüyorum. Dolayısıyla da yasa nasıl bir yasa olacak ve içindeki yaptırımlar ne derece olacak konusunda gerçekten kafalar karışık, o görülüyor.

Şimdi, “etik” dediğınız anda etik hukukun düzenlemediğı bir alanı düzenler. Dolayısıyla, hukukun olmadığı, hukukun karışmadığı, içinde yaptırım olmayan ama genel olarak büyük çoğunluğumuzun kabul edilebilir bulduğı veya bulmadığı değerler üzerinden bir tartışma yürütülmesidir etik. Dolayısıyla, etiğı bir yasayla düzenlediğınız zaman orada bir tartışma başlıyor, bu da etik kuralları belirledik, etik değerlendirmeler yaptık ama bunun ötesinde bunları bir yaptırıma bağlayacak mıyız, bağlamayacak mıyız? Dolayısıyla da eğer içinde bir yaptırım yoksa ki bize göre bu yasa teklifinin içinde yaptırım neredeyse hiç yok, sadece komisyon kararı Meclis Başkanının iradesine terk ediliyor. Dolayısıyla, bu bir kanun mu o bile... Şeklen kanun ama içerik olarak bir kanun mudur? O bile bize göre tartışmaya açık doğrusu.

Bütün bunlara karşın bir etik yasası gerekiyordu, şarttı; Türkiye’de öteden beri böyle bir yasanın gerekliliğı konusunda hemen hemen her kesimin görüş birliğı var, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim de geniş bir siyasi etik yasası çıkarılması, siyaset alanının temiz, hesap verebilir, şeffaf bir şekilde düzenlenmesine olan inancımız ve gayretimiz var ve bu anlamda da bizim de seçim bildirgelerimizde de, programımızda da buna dönük değerlendirmelerimiz ve vaatlerimiz var. Dolayısıyla, böyle bir yasa teklifine destek veriyoruz, bu alanın mutlaka düzenlenmesi gerektiğine inanıyoruz.

İlk başta da söylediğimiz gibi, bu teklifin aslında geniş kapsamlı olması, bir siyasi etik yasası olması, siyaset yapan herkesi kapsamaması, belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, bakanlar, Cumhurbaşkanı, Başbakan; bunların hepsinin kapsanması gerektiğini düşünüyoruz ama bu olanaklı olmadı maalesef. Dolayısıyla, ismin milletvekillerinin etik yasasına indirgenmiş olması aslında bizim tercihimiz değil, iktidar partisinin bir tercihidir. Bizim beklentimiz, toplumumuzun beklentisi de geniş kapsamlı bir siyasi etik yasasıdır.

Anayasa’ya aykırılık iddiasına arkadaşlarımız değindiler, burada yine ilk konuştuğumuzdan hareketle şunun altını çizmekte yarar var: Burada hiyerarşik yapıda da bir bozulma oluyor “Bir yapacak mısınız, uygulayacak mısınız, uygulamayacak mısınız?” kafa karışıklığı var ve bu yaptırımı da Meclis Başkanına veriyorsunuz. Dolayısıyla, Meclis Başkanı neredeyse milletvekilinin hiyerarşik bir amiri durumuna getiriliyor. Bu, bu açıdan da yine Anayasa’da olmayan bir yetkiyi kullanmak bakımından açıkça Anayasa’ya aykırılık teşkil eden bir düzenleme.

Değerli arkadaşlar, aynı zamanda iddia şu: Avrupa Birliğı normlarına uymak, yaklaşmak açısından özellikle Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu yani kısa adıyla GRECO’nun ilke kararlarına uymak amacıyla, onları gerçekleştirmek amacıyla bir yasal düzenleme yapılma ihtiyacından bahsediliyor. Ancak alt komisyonunda da ayrıntılarıyla tartıştık, burada da tartışacağız, GRECO kararlarına yaklaşmıyoruz bile, bunu üzülerek ifade etmek istiyorum. Mesela şeffaflık hiç yok. Var olan mal bildirimleri, hediye alma durumları, bunların hepsi yine var olan eski yasayla aynı şekilde devam ediyor, yeni bir uygulama söz konusu değil. Dolayısıyla, burada bizim en temel beklentimiz olan şeffaflık ve hesap verilebilirlik karşılanmamış durumda.

Bunun ötesinde, usul açısından önemli sakatlık içeriyor, bunun altını dönüp dönüp tekrar çizmekte yarar görüyoruz. İktidar partisine -yani bugün için AKP ama iktidar partisi elbette değışebilecektir- ve Meclis Başkanını seçen partiye geniş yetkiler veriyor ve ikili bir koruma olanağı sağlıyor. Bunlardan birincisi komisyonun oluş biçimi. Bu komisyon bir yasama komisyonu değil, dolayısıyla, burada İç Tüzük 11’e göre partilerin kendi ağırlıkları oranında temsil edilmelerine ihtiyaç yok. Bu komisyon etik değerlendirmeler yapacak. 3’üncü maddede saydığımız etik ilkeler doğrultusunda milletvekillerinin davranışlarını değerlendirecek ve karara bağlayacak. Dolayısıyla, böyle bir komisyonun partilerin milletvekili dağılımı oranında oluşturulmuş olmasının altında yatan mantığı anlamakta güçlük çekiyoruz. Bununla da kalınmıyor, usul açısından eğer ilgili milletvekili itiraz etmemişse, ki uygulamada kendi partisinin kurulu tarafından bir şekilde aklanmış olan milletvekilinin zaten itiraz etmesinin çok olanaklı olmadığı, çok gerekmediğı düşünülürse, burada komisyonun önüne getirilmesi bir konunun, neredeyse sadece Meclis Başkanının iradesine terk edilmiş oluyor. Dolayısıyla, yine, burada, hem etik açıdan kabul edilemeyecek bir durum gerçekleşiyor hem komisyon işlevsizleştirilmiş oluyor hem Meclis Başkanı bir hiyerarşik amir durumuna getirildiğı için Anayasa bir şekliyle ihlal edilmiş oluyor ve sonuç olarak da bu komisyonun beklediğimiz, siyasetin temiz olması, milletvekillerinin etik ilkeler çevresinde hareket etmesinin sağlanması gibi beklentiler gerçekleşmemiş oluyor.

1’inci maddeyle ilgili de yine kısa bir şey söylemek isterim: Biz 1’inci maddede bunun yaşama geçirilmesinin bir şekliyle olması gerektiğini iddia ettik dendi ki zaten her kanun yaşama geçirilmek üzere böyle uygulanır, yasalştırılır. Dolayısıyla zaten yaşama

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 8

geçecek ama biz dedik ki: "Eğer bunu söylemezseniz daha sonra yaşama geçip geçmeyeceği belli değil." Çünkü hep söylüyoruz ya, sonuç olarak bu bir değerler sistemi ortaya koymaya çalışan bir yasa. Nihayetinde bizim, 1'inci maddede "'Yaşama geçirme' kavramı da olsun." dememizin doğru bir yaklaşım olduğu daha sonraki maddelerde ortaya çıktı.

12'nci maddede, bakınız, sadece komisyon bir değerlendirme yapıyor ve bunun kamuoyuyla paylaşılıp paylaşılmayacağı veya kişiyle paylaşılıp paylaşılmayacağı yine Meclis Başkanına bırakılıyor. Dolayısıyla, burada bunlar yaşama geçmiş olmuyor. Dolayısıyla da 1'inci maddede mutlaka "yaşama geçirme"nin olması gerekir çünkü aksi hâlde biz bu kadar işi niye yapıyoruz, bu komisyonları niye oluşturuyoruz, bu yasayı niye çıkardık, hangi amaca ulaşmaya çalışıyoruz? Sonuç olarak bir etik sorun yaşandığında komisyonun önüne gelecek, komisyon değerlendirecek, Meclis Başkanı bunu bilecek, Meclis Başkanı isterse tebliğ edecek, istemezse etmeyecek ve bu tebliğatla bitecek. İşte burada yaşama geçmemiş oluyor. Dolayısıyla 1'inci maddede mutlaka "yaşama geçirme"nin olması lazım. Başka herhangi bir kanun gibi düşünmeyiniz bunu. Bu, etikle ilgili bir kanun.

Şimdilik burada duruyorum Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Murat Bey, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Erol Dora, buyurunuz.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Vekilimizi bir oğlu olduğundan dolayı ben de tebrik ediyorum, Allah'ın kendisine başlasmasını diliyorum.

Şimdi, bütün muhalefet partilerinin de görüşlerine baktığımızda, hemen hemen bu yasada en önemli konulardan birisi, biz hem daha önceki görüşmelerde, alt komisyonda da dile getirmiştik, komisyonun oluşmasıyla ilgili maddedir yani daha önce 7'nci madde, şu anda yeni düzenlemede 8'inci maddedir.

Şimdi, tabii, burada, Anayasa'nın 95'inci maddesine istinaden, Meclis İttüzüğü'nün 11'inci maddesine dayanarak, partilerin güçleri oranında, milletvekili sayısı oranında bir oranlama yapılarak komisyonda yer alacak üyeler belirlenmektedir. Şimdi, biz bunu daha önce de eleştirmiştik. Şimdi, bunun zaten ismine de baktığımızda, bu bir etik yasadır. Bu bir yasama komisyonu da olmadığına göre, zaten Başkanlık Divanına da baktığımızda, yine partilerin milletvekili sayısının oranına göre bir dağılım yapılmaktadır çünkü Başkanlık Divanı bir idari makamdır. Bunu hepimiz de görebiliyoruz. Diğer komisyonlar da keza öyledir fakat bu ayrı bir komisyondur yani bu komisyonu eşit üyelerle yapmadığımız zaman toplumdaki büyük eleştiriler gelebilecektir. Bu düzenleme, bir bakıma, iktidarda olan partiye de komisyon üzerinde hâkimiyet sağlama olanağını sağlayabilecektir; dahası, böyle bir düzenlemeye gittiğimizde etik komisyonun çalışmalarını kamuoyunda da bir bakıma aklama suçlamalarına yol açabilecek durumlar ortaya çıkarabilecektir. Diğer muhalefet partilerinin görüşlerini de dikkate aldığımızda, herkes için esasında en önem arz eden maddelerden birisi budur. Madem ki böyle bir komisyon kuruluyor -ki biz böyle bir komisyonun gerekli olduğuna inanıyoruz- bu anlamda da çaba sarf eden bütün vekillerimize de teşekkür ediyoruz ancak bu komisyonun, tabii... Aynı zamanda, Anayasa Uyum Komisyonunda da bu eksiklik vurgulanmıştır, onu da dikkate aldığımızda ve Avrupa Konseyinin de kuruluşlarına baktığımızda, birçok ülkede de en çok üzerinde durulan konulardan birisi de komisyonda partilerin eşit temsiliyle ilgili konudur. Bu açıdan yaptığımız bütün tartışmalarda, alt komisyonda da, daha önceki normal Anayasa Komisyonunda da yine bu konuları vurgulamıştık, fakat bunlar dikkate alınmamaktadır. Tabii, alt komisyonda da gerçekten çok demokratik, özgür bir tartışma yapabildik, herkes düşüncelerini söyleyebildi ancak muhalefetin düşünceleri kabul edilmemektedir.

Tabii, biz hepimiz bu toplumu temsil eden vekilleriz. Aslında bu da biraz etikle ilgili olan bir konudur. Yani bu anlamda bir konsensüse varılması, Türkiye'de hem demokrasinin gelişmesi, Parlamente'ye güvenliliğin artırılmasını da sağlayabilecek bir durumdur. Bizim de bu anlamda en azından normal Komisyonumuzda bu maddenin yine dikkatle incelenerek eşit temsilin sağlanması yönünde maddenin düzeltilmesine ilişkin talebimiz vardır.

1'inci maddeyle ilgili, ben de, biraz önce MHP'li arkadaşımız da vurguladı, gerçekten böyle bir düzenleme yapılacaksa, tabii, bakanların da, atanmış olan bakanların da bunun kapsamına alınması gerekirdi. Aslında siyasetle uğraşan herkesi kapsayacak, daha genel bir düzenleme yapılmasından yanayız ama tabii ki sırf milletvekillerine yönelik, başlığında da bu anlaşılıyor, böyle bir düzenleme yapılmış olduğu gözükmektedir. Tabii, aynı zamanda toplumun bu mal beyanlarına erişmesi noktasında bir şeffaflığın oluşturulması gerektiğine inanıyoruz çünkü Avrupa Konseyinin kurumlarının da en çok üzerinde durdukları konulardan birisi de budur.

Bu konuları tekrar Komisyonumuza hatırlatarak hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Erol Bey.

Sayın Haydar Ali Yıldız, buyurunuz.

HAYDAR ALI YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli katılımcılar; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Tabii, bir AK PARTİ milletvekili olarak, bir inanç ve medeniyet yürüyüşünün bugünkü temsilcileri olarak, bir ahlak ve medeniyet ikileminde bizim medeniyetimiz ve inancımız ahlakı esas alır. Dolayısıyla medeniyetimizin ve inancımızın ahlak ilkeleri bütün AK PARTİ ve bu milletin mümeyyiz vasıflarından biridir. Bu toplum ahlaklı, bu millet ahlaklı bir millettir her şeyden önce ve bizler bugün AK PARTİ'li milletvekilleri olarak AK PARTİ'nin seçim meydanlarında, seçim beyannamelerinde ve en son Hükümet Eylem Planı'mızda böyle bir kanundan bahsetmiştik.

Değerli muhalefet partisinin yetkilileri, temsilcileri yetersiz olduğundan bahsettiler ama evvelimde şunu ifade etmek gerekir: Bu tavsiyeleri, GRECO tavsiyelerini sunan Avrupa Birliği ülkelerinin hiçbirinde bizim şu anda hazırladığımız gibi bir kanun, kanun

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 9

olarak yok. Avrupa Birliğinin bütün ülkelerinde Parlamento kararı olarak olmasına rağmen, AK PARTİ milletvekillerimizin ve Hükûmetimizin bu anlamdaki yaklaşımı, kanun olarak bunun yürürlüğe girmesi şeklinde. Bu defa Avrupa'yla bir mukayese ettiğimizde veya GRECO'yu savunan ülkelerle mukayese ettiğimizde, bir kanun yapmakla fevkalade önemli bir adımı atmış olmaktadır.

Diğer taraftan, eşit temsille ilgili dile getirildiği için, ilgili maddede belki konuşabilirdik ama bütün muhalefet partileri dile getirdiği için, ifade etmem gerekiyor: Bizler burada milletvekilleri olarak bulunuyoruz, dolayısıyla milletin vekâletini taşıyoruz. Milletin bize vermediği hiçbir hakkı ve yetkiyi kullanma hakkımızın ve yetkimizin olmadığını düşünüyoruz. Dolayısıyla millî irade sandığa nasıl yansımışsa ve Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında nasıl yansımışsa, millî irade esassa, söz milletinse, karar milletinse, dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bütün komisyonlarda da bu millî iradeye göre İç Tüzük'ün ilgili hükmü gereğince bir temsil sağlanmışsa, biz de gerek bu İç Tüzük gerekse esaslı bir şekilde millî iradeyi esas alarak, milletin egemenliğini esas alarak onun bize verdiği emaneti ve yetkiyi bu şekilde kullanmanın doğru olacağını düşünüyoruz, millî iradenin bir gereği olarak.

Diğer taraftan, alt komisyonda değerli milletvekillerimizle güzel bir çalışma yaptık, verimli bir çalışma yaptık. Değerli Murat Bey hızlı ve çok çalıştığımızdan bahsetti. Doğrudur. Bu, AK PARTİ'nin, AK PARTİ'lilerin ayrıncı vasıflarından biridir. Çok ve hızlı çalışıyoruz çünkü millet bizden çok ve hızlı bir şekilde hizmet bekliyor. Dolayısıyla...

MURAT EMİR (Ankara) – Verimli çalışmıyorsunuz yalnız.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Verimli olup olmadığını da millet takdir ediyor yani verimli olduğu konusunda da millet bize bu noktada verimli bulunduğunu, olumlu bulunduğunu her seçim döneminde ifade ediyor. Hakikaten hızlı olmak durumundayız çünkü sırada bekleyen, yapmamız gereken çokça hizmetler var, hazırlamamız gereken kanunlar var. Muhalefete tavsiyemiz, bu hıza alışmanız, bu tempoya alışmanızdır...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Hız felakettir.

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – ...çünkü Genel Kurulda da, diğer komisyonlarda da benzer bir şekilde yasama faaliyetlerini muhalefetin yavaşlatma faaliyetine maalesef şahit oluyoruz ama dünya hızla değişiyor, Türkiye hızlı bir şekilde bu mesafeyi almak durumunda. O bakımdan, hızlı, verimli, kararlı ve çok çalışarak inşallah milletimize olan emanetimizi yerine getirmiş olacağız.

Maddeyle ilgili de, (2)'nci fıkrada bahsedilen Bakanlar Kurulu üyeleri kapsamın içerisinde var fakat milletvekilliği görevlerinden dolayı, zira onların bakan olarak görevlerinden dolayı kurallarını düzenleyen ayrı bir kanuni düzenleme olduğu için de kanun metninin 1'inci maddesinin (2)'nci fıkrasında bakanları da bu şekilde milletvekilliği görevinden dolayı bir ilişkilendirme olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Tekrar toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum. Yaşama geçirmeyle ilgili hukuki bir tartışmaydı. Bunu da alt komisyonda değerlendirdik. Dedik ki: "Her kanun yürürlüğe girdiğinde yaşama geçmiş olur." Dolayısıyla, burada tekrar dile getirildiği için ifade ediyorum, kanunun, şunlar uygulanır, şunlar yapılır diye emredici hükümleri var, bu emredici hükümlerin de ne zaman hayata geçeceğini yürürlük maddesinde ifade ediyorlar. Dolayısıyla kanun yürürlüğe girdiğinde yaşama geçmiş olacaktır.

Saygılarımla arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yıldız.

Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de bazı tespitleri doğru yapaım istediğim için söz almak durumunda kaldım.

Sayın Emir belki ilk geldiği metin hatırında olduğu için oradan hareketle Komisyonun vereceği kararın takdirinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımıza ait olduğunu ifade ettiler. Ancak, bu, alt komisyonda değişti, bu davranış ilkelerine aykırılığın tespiti ve bunun değerlendirilmesi, aykırılık kararının, uyarı kararının verilmesi, komisyonun takdir yetkisinde oldu biliyorsunuz. Onu tespit edelim. Bununla beraber birkaç hususu da paylaşmak istiyorum.

Biraz evvel değerli arkadaşlarımız benim ifade etmek istediğim hususlara değindiler. Onlara tekrara düşmeden eksik kalan hususları da beraber takdirinize sunmak istiyorum. Biz AK PARTİ içerisinde siyaset yapan milletvekilleri olarak siyasi geleneğimizin kurucu ve yürütücü unsurunu önce ahlak ve maneviyat temelli bir anlayışa dayandırıyoruz. Dolayısıyla, bu anlayışa sahip milletvekillerimizden çok değerli arkadaşlarımız bu hususu, etik kanun teklifini gündeme getirmişlerdi ve biliyorsunuz, parti olarak da biz parti tüzüğümüzde yaptığımız değişiklikle bir etik kurulu oluşturarak kamuoyunun farkındalığını da tekrar harekete geçirmiştik. Bu konuda kendi iç mekanizmalarımızı çalıştırma ve bunu kamuoyuyla paylaşma ameliyesini daha önce gerçekleştirmiştik.

Bununla beraber, bugün görüştüğümüz hususlar etik kanunun neler getirdiğiyle ilgili. Ana, esas komisyonda bunlar, malum, alt komisyona havale edilmişti, alt komisyon çok detaylı bir çalışma yaptı ve etik davranış ilkelerini belirledi. Aynı zamanda milletvekilliği göreviyle, unvanıyla yapılamayacak işler belirlendi. Bu manada yeni birtakım etik kurullar oluşturuldu. Her siyasi parti grubunun etik kurulu oluşturuldu. Siyasi parti grubuna üye olmayan kişiler, milletvekilleri için de karma etik kurulu oluşturulmak suretiyle bu konuda eşitlik de sağlandı ve bu kurulların vermiş olduğu kararlara itirazın de bir daimî komisyon oluşturuldu, etik komisyonu, diğer komisyonlarımız gibi, mesela içinde bulunduğumuz Anayasa Komisyonu gibi ve bu İç Tüzük'ümüzde belirlenen ilkeler çerçevesinde diğer komisyonlarımız hangi kriterlere göre şekillenmişse temsil bakımından bu komisyonumuz da bu şekilde temellendirildi. Dolayısıyla demokratik temsiliyet esas alındı ve partilerin milletvekili sayısı oranında temsiliyeti bu şekilde gündeme geldi. Aynı zamanda GRECO ilkelerinde zikredilen bütün ilkeler bu kanun teklifine alt komisyonda da zenginleştirilerek yansıtıldı. İlk teklifte de vardı, bu, alt komisyonda daha da zenginleştirilerek bütün arkadaşlarımızın, üyelerimizin teklifleri teker teker değerlendirilerek, kritize

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 10

edilerek ve birbirini iknaya çalışarak değerlendirildi ve bir metne varıldı ve bu metin kahir ekseriyet değil de oy birliğiyle, hemen hemen, netleştirildi.

Muhalefet eden arkadaşlarımızın üç hususta muhalefetleri oldu. Bir tanesi, bu kanunun hayata geçirilmesini madde metnine yazalım şeklinde. Kanun yapma tekniği açısından bunun gereği olmadığı cihetiyle bu teklife "hayır" denildi, yoksa mantalite olarak zaten bütün kanunlar hayata geçirilmek için çıkartılıyor. Dolayısıyla buradaki bu maddeye karşı gelişimizin sebebi içinde mündemiç olan, var olan bir şeyin tekrarının zait olduğu, gereksiz olduğu cihettir.

İkinci olarak, temsiliyetle ilgili biraz evvel o yaklaşıma da cevap vermeye çalıştım. Eşit temsiliyet mi, demokratik temsiliyet mi? İç Tüzük bu konuda belirlemiş bu usulü. Bütün partilerin kendi oranları çerçevesinde temsiliyeti esas alınmış. Aynı zamanda bağımsız milletvekillerimiz olabileceği cihetiyle veya parti grubu bulunmayan, mesela 15 milletvekiline sahip bir partimizin de daha sonra temsil edilebileceği Türkiye Büyük Millet Meclisinde düşünülerek bu hususlar karma etik kurulu oluşturulmak suretiyle, ad çekme yöntemiyle, tamamen demokratik bir şekilde, 5 kişilik bir komisyon ve varsa mutlaka bağımsızların da burada temsil edilebileceği bir mekanizma getirilmiş oldu. Dolayısıyla kurul, komisyon, bunlar, hepsi mevzuatımız çerçevesinde, Anayasa ve İç Tüzük mantalitesi içerisinde yapılandırıldı.

Bir de en önemlisi, bize verilen bilgi notlarında, 15 ülke, çeşitli alanlarda, karşılaştırmalı tablolarda görüldüğü üzere, kimi Avrupa Birliği ülkelerinde veya Amerika Birleşik Devletleri'nde, kimilerinde yaptırım söz konusu, kimilerinde değil; kimilerinde komisyon söz konusu, kimilerinde değil. Zaten bunlar etik "code"lar şeklinde, kurallar şeklinde yazılı hâle getirilmiş meclis kararları statüsünde bu ülkelerde genel olarak uygulanıyor. Kanun mantalitesi içerisinde ve daha kuvvetli bir genel düzenleyici işlem olarak biz bunu düzenlemiş oluyoruz. Dolayısıyla, örnek alınan ülkelerin de fevkinde bir faaliyet ve kanunlaştırma çalışması içerisindeyiz. Bunun da tespitini ayrıca yapmak gerektiği kanaatindeyim ve dediğim gibi kimi Avrupa ülkelerinde yaptırımlar hiç söz konusu değil. Bunun tespitine ilişkin durumlar söz konusu. Biz, ayrıca, "yaptırımlar" maddesi altında bu uyarı kararının verilebileceği ve ilgili maddelere aykırı hareket eden kişiler hakkında da cezai işlemler yapılabileceği hususunun burada kanuna dercedildiğini görüyoruz. Dolayısıyla bizim buradaki yaklaşımımızla, hakikaten örnek olarak gösterilen GRECO kararlarının ilkesel anlamda bütün açıklık, şeffaflık, adalet, erişilebilirlik gibi temel ilkelerin aynıyla yansıtıldığını ve daha da genişletildiğini görmemek mümkün değil.

Dolayısıyla, bir de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının yönetmelik çıkarıp çıkarmamasıyla ilgili bir değerlendirme yapılmıştı. Ona cevaben de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı bütün partilerin temsiliyetinden kaynaklanan bir mekanizma ve TBMM Başkanlığı sonuç itibarıyla devlet tüzel kişiliğini temsil eden bir yer. Dolayısıyla, yönetmelik çıkarmaya ilişkin mevzuat yönünden herhangi bir problem söz konusu değil. Dolayısıyla, burada örnekler olarak da, mesela Resmî Gazete'de yayınlanacak Türkiye Büyük Millet Meclisi kararları, Meclisin yaptığı seçimlerin sonuçları, Başkanlık Divanı kararları hakkında yönetmelik gibi bir örneği zikretmek suretiyle -tutanağa geçmesi açısından söylüyorum- TBMM Başkanlığının çıkarmış olduğu onlarca yönetmelik söz konusu. Dolayısıyla, burada mevzuat açısından da herhangi bir problem olmadığını -ben tutanaklara geçmesi açısından yararlı görüyorum- ve bu yasanın "Önce ahlak ve maneviyat" diyen bir yaklaşımın tezahürü anlamında bunun öncülüğünü AK PARTİ'nin, AK PARTİ'li milletvekillerinin yapmasının da hakikaten takdire şayan olduğunu tespit etmek gerektiğini ve yepyeni bir yasaya kavuşacağımızı ve millî, yerli ve evrensel ilkelerin buraya kendi bağlamında, bu kanunun kendi bağlamında ve çerçevesinde yansıtıldığını ifade etmek istiyorum.

Bu vesileyle de teşekkür ediyorum. Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, teşekkür ediyorum.

Abdurrahman Bey...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun üyesi değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Alt komisyonda iki gün kanunun her kelimesine çalışmış bir arkadaşınız olarak kısa bir değerlendirmede bulunmak istiyorum. Siyasi etik içerikli ilk kanuni düzenleme yaklaşık yirmi üç yıl önce Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve yirmi üç yıllık süre içerisinde yaklaşık 18 tane değişik kanun teklifi yine aynı mahiyette Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş. 24'üncü Dönemde Mecliste grubu bulunan dört partinin birlikte hazırladığı bir metin yasalasamadan akim kalmış. Bizler alt komisyon üyeleri olarak hakikaten çok uyumlu, görüşlerimizi demokratik bir şekilde, net bir şekilde ifade edebildiğimiz bir çalışma yaptık ve hazırladığımız metin bugün elimizde, karşımızda.

Ben kısaca şunu ifade etmek istiyorum: Hazırladığımız metinde, metnin bir milletvekili disiplin hükmü olmadığını ısrarla ve özellikle belirttik. Bunun ben kayda geçmesi için burada tekrar ifade etmek istiyorum. Yine, metni hazırlarken milletvekilliği kurumunun itibarını korumaya, artırmaya özen gösterdiğimizizi de ifade etmek istiyorum. Komisyonumuzun hazırlamış olacağı metnin Türk siyasi hayatına, parlamenter hayatına, Parlamentomuza, milletvekili olarak bizlere hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Öz.

Sayın Yusuf Başer, buyurun.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle ben de kanun teklifinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

İkinci olarak, yasama organı gücünü millettten alan ve millet adına da hareket eden bir organ. Milletimiz ise iradesini seçimlerde oy vermek suretiyle yansıtıyor. Dolayısıyla millet iradesini temsil eden Mecliste de siyasi partiler almış oldukları oy ve milletvekili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 11

sayılarına göre temsil ediliyorlar. Dolayısıyla, yasama organı faaliyetlerinde de, siyasi partilerin de o manada komisyonlarda, diğer ilgili komitelerde milletten alınan bu emanete göre temsil edilmesi noktasında bir karar vermiş durumdadır. Dolayısıyla, bu komisyonlarda da ve Meclisimizin diğer komisyonlarında da siyasi partilerin milletvekilleri sayılarına göre temsil edilmesi demokrasinin bir gereğidir, millet iradesinin tastamam yerine getirilmesinin de bir vesilesidir. Aksi hâlde demokrasilerde çoğunluğun azınlığa tahakkümü nasıl yanlışsa, azınlığın çoğunluğa tahakkümünün de yanlış olduğunu söylemek hem demokrasiyi savunanların ve hem de parlamenter sistemi savunanların ve hem de millet iradesinin üzerinde bir güç olmadığını savunanların yapması gereken şeydir diye düşünüyorum. O manada, komisyonda temsilin de, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki diğer komisyonlardaki temsil şeklinde yapılmasının da hem hukuka ve hem de hakkaniyet ilkelerine ve demokrasinin de ruhuna uygun olduğunu düşünüyorum. Aksini savunmanın ise millet iradesini temsile bir ihanet olduğunu düşünüyorum...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Neredeyse vatan haini olacağız yani.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – ...ve bu manada komisyon raporunda ben emeği geçen arkadaşlara teşekkür ediyorum, ellerine sağlık diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başer.

MURAT EMİR (Ankara) – Bir konuda...

BAŞKAN – Devam ediyoruz, 1'inci maddedeyiz daha.

Yalnız, bir istihramım olacak. Tabii, 1'inci maddeyi görüşürken aslında geneli üzerinde de arkadaşlar görüş beyan ediyorlar.

Diğer maddelerde daha teknik olarak, inşallah, sadece o maddeyle ilgili konuşalım.

Murat Bey, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkanım, bir iki konunun aslında aydınlatılmasına biraz daha ihtiyaç olduğu görülüyor. Birincisi, şöyle bir iddia var; "Birçok ülkede, sadece bir ülkede kanun var, biz işte kanun yapıyoruz, çok iyi bir şey yapıyoruz, hatta diğer ülkelerin önüne bile geçiyoruz." gibi bir iddia görüyorum. Bu doğru bir iddia değil.

Şimdi "code" diye tanımlanması kanun olmadığı anlamına gelmediği gibi, "kanun" demekle de kanun olmuyor. Şöyle ifade etmeye çalışayım: Anglosakson hukukunda kanunların birçoğu "code" diye tanımlanır, mesela medeni hukuk "civil code" diye geçer. Dolayısıyla burada bizim önümüzdeki ve bizim araştırmalarımızdaki ve müktesebattaki "code" diye tanımlananların birçoğu aslında kanundur. Peki, bizimki niye kanun değil? Tam da yaşama geçirilmesini tartışırken bunun üzerinde durmak lazım. Bu aslında kanunumsu, kanun değil. Niye? Nereye dayanıyoruz, iddiamız ne? Çünkü bizim hukuk dünyamızda bir yenilik yaratmıyor. Yaşama geçebilirliği yok. Resmî Gazete'de yayımlanması yaşama geçeceği anlamına gelmiyor. Neden? Şöyle: Bakınız, 12'nci maddeye bakın, "...yerine getirme yetkisi komisyona aittir." diyor. Bu arada tabii ki Sayın Akbaşıoğlu'na teşekkür ederim. Benim orada ifade etmeye çalıştığım oydu ama yanlış kelime kullandım. Evet, Başkan'dı ilk başta, sonra komisyona aitti. Ama bu takdir yetkisi Komisyona geldi. Bunun dışında herhangi bir yenilik yok. Bütün atıflar 3628 sayılı Yasa'ya aynen işliyor, yine TCK'nin ilgili maddeleri aynen işliyor. Dolayısıyla, burada bir yaptırıma bağlanmış bir şey yok.

Bakınız, mesela "code" diye, kanun değil bu." dediklerinize şöyle bir göz atın. Mesela Almanya, şöyle söyleyeyim: "Üyelerin uymaları gereken etik ilke ve davranış kurallarının belirlendiği davranış 'code'unun uygulanmasının ihlali durumunda ceza öngörülmesi..." diyor. Yani birçok ülkenin parlamentosunda cezalar var, bizde ise bu yok. Dolayısıyla bu kadar çabayı, çalışmayı ne yapıyoruz? Aslında, berhava etmiş oluyoruz.

Tabii, bir de Başkanlıkla ilgili bir şey söyleyeyim. Şimdi "Başkanlık Divanı" dediniz. Yine o da yanlış çünkü bütün atıflar Başkanlığa yapıldı. Bakın, 14'üncü madde "TBMM Başkanlığı" diyor. Şimdi, TBMM Başkanlığına, biraz önce ifade ettik, yönetmelik çıkarma yetkisi veriyorsunuz, tartışılır bir yetki bu. Dolayısıyla ben Akbaşıoğlu'na da bu düzeltmeyi yapmış olayım. Verilen Başkanlık Divanı değil ve TBMM Başkanlığının da bir tüzel kişiliği yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkan...

Uğur Bey, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben sadece yani bu maddeyle alakalı değil de bir değerlendirmeyi sonra unutturum diye söyledim. Şimdi, özellikle Yusuf Bey söyledi, dedi ki: "Bu şekildeki şeyi savunmak -yani eşit temsille alakalı, diğer milletvekillerimize- millet iradesini temsile ihanettir." Çok ağır... Biraz ağır olmadı mı yani?

Şöyle, bakın: Şimdi, 11'inci madde parti gruplarının Başkanlık Divanında temsiliyle alakalı değil diyor yani bu ihtisas komisyonlarıyla alakalı. Güzel yani şey değil. İhtisas komisyonları da 20'nci maddede sayılmış tek tek yani buradaki ölçüyü belirliyor Sayın Bakan. Anayasa Komisyonu, Adalet Komisyonu, evet, bu etik komisyonu bunların içerisinde yok ihtisas komisyonu olarak. Burada yani rahat davranabiliriz. Eğer bu millî iradeye, temsile ihanetse Anayasa Uzlaşma Komisyonunda eşit temsil yaparak kim bu millî iradeye ihanet etti?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ben zaten cevabını vereceğim.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Şeye demiyorum bak, şekille alakalı. Yani üçer milletvekiliyle oraya oturunca o zaman birisi ihanet etti bu millî iradeye. Bunu Sayın Başbakan söylemişti, hatta böyle böyle üçerli alaka kurduk, demek ki orada kuruluyormuş yani.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 12

BAŞKAN – Neyse, 1'inci maddeyi göz ardı etmeyelim.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Tabii etmeyelim Sayın Başkan ama arada ben bir cevap vereyim yani unutmuyayım diye dedim çünkü çok ağır bir şey söyledi yani. Bunu diyorken çok kötü bir şey yapmıyoruz yani olabilir bu olay.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Tamam da, olay şu: Biz orada millete vermiş olduğumuz sivil ve demokratik bir Anayasa'yı...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Şimdi, bakın...

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmalıyım, bana hitap edin.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Ben avukatım...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ben de avukatım. Yirmi bir yıllık avukatlık yaptım.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Ben de iyi avukatım, kaybetmediğim bütün davaları kazanırdım.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ben de...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Tabii, işte onun üzerine diyorum. Ben bütün kaybetmediğim davaları kazanırdım. Burada hiç lafı evirip çevirmeye gerek yok.

BAŞKAN – Böyle bir avukat görmedik biz, maşallah...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – O nedenle, buradaki olay şu: Bak, orada oluyormuş yani Anayasa'yı yapıyorken eşit temsil oluyor ama üçerli grup kurulduğu zaman burada olmuyor sayın milletvekilleri.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – O zaman hepsini değiştirelim.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Yusuf Bey, bak geçen dönemde siz de görev yaptınız ama ağır şeyler söylemeyin. Bu ihanet mihanet değil, burada yasa yapıyoruz yani. Bu bir uzlaşmadır, konsensüstür. Burada eğer buluşamıyorsak bu yasada e biz nerede buluşacağız yani?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, teşekkür ederim.

Nurhayat Hanım, buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yani ben de kanun üzerinde konuşmak isterdim ama geçen oturumda da hatta genel olarak, hatta çok da teknik şeylerden bahsetmişim ama şimdi arkadaşları dinleyince şaşkırdım yani biz kanun görüşmeden önce başka şeyler konuşmak zorundayız diye düşünüyorum.

Hakikaten, neredeyse vatana ihanetle suçlanacağız burada yani bir ilkeyi savunuyoruz diye. Ben bunu kabul edemiyorum, etmiyorum.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Emanete ihanet etmektir.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Bir de şunu söyleyeyim: Yani şu Medise geldiğinden beri her Allah'ın günü 3 kere, 5 kere şu "Millet bizi seçti, istediğimizi yaparız..." Yani bu kibir, bu şey nedir Allah aşkına yani tamam, seçti de yüzde 49,5 mu büyük, yüzde 50,5 mu büyük? Yani seçim sistemi vesaire bunu böyle yansıttı diye bu kadar da insan şey yapmaz. Hakikaten yani çoğulculuğu, demokrasiyi göz ardı etmez. Evet, demokrasi bir kültür meselesidir. Biz dünya örneklerine, Avrupa örneklerine baktığımızda, belki yüzyıllar sonra geçmişiz, yüzyıllar sonra matbaaya geçmişiz, yüzyıllar sonra Medisimizi kurmuşuz, Anayasa yapmışız. Yani evet, belki bir yüzyıllara ihtiyacımız var. Keşke böyle davranmasanız da daha kısa sürede atlatsak bu süreci.

Bir örnek vereceğim size. Yunanistan'a gitmiştik barıyla beraber, Selanik Barosuyla bir uluslararası toplantı vardı. Adalet Bakanının Yardımcısı çıktı bir konuşma yapıyor 2008-2010 yılları arasındaydı. Genç avukatlar çıktı, KDV oranı artmış protesto ediyorlar ve bize de çeviri yapıyorlarmış protestonun nedeni. Biz Türkiye'den gitmiş avukatlar şunu bekliyoruz yani nasıl olur da Adalet Bakanı Yardımcısı protesto edilir böyle salonda? Herhâlde şimdi polis gidecek, işte bunların saçını başını çekecek, götürülecek falan, neyse, gaz sıkacak ama saatler sürdü, hiçbir müdahale yapılmadı. Sonra onlar oturdu, arada slogan attı, sonra çıktılar, yemek yediler falan. Ben de gidip yanlarına tebrik ettim yani ne güzel hak mücadelesi veriyorsunuz falan. Şaşkırdılar çünkü onlar için o kadar olağan bir şey ki yani bin yıllardır demokrasiyi tartışmışlar, çok normal bir şey hak arama mücadelesi vermek, bir şeyleri savunmak, protesto etmek ama bizde en ufak bir protesto, en ufak bir söylem, hemen ya teröristsiniz ya vatan hainisiniz ya milletin iradesine karşı çıkıyorsunuz. Ya, kurtulun artık bu psikolojiden Allah aşkına. Yani biz de milleti temsil ediyoruz. Hani bu tarafa baktığınızda da bir 50,5 var yani bunu da yok saymayın. Asıl siz milletin iradesini yok saymayın.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Siz 50,5 musunuz? Siz 50,5 değilsiniz ki.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yani bu mantıkla nasıl kanun yapacağız?

Bizim, geçen sefer de söylemişim, bu komisyonla ilgili bakış açısı şu olmalı: Bu bir yargılama, adı mahkeme olmayabilir, adı burada yargılama diye geçmeyebilir. Burası eşit ve tarafsız olmak zorundadır. Neden? Şimdi, diyelim ki bir milletvekiliyle ilgili bir iddia geldi. Evet, suç olmayan bir iddia olacak disiplin hükümleri dışında ama yine benzer bir şey, yine bir iddia, yine bir soruşturma, yine bir karar, yine bir yaptırım. E dolayısıyla şimdi sizin bu anlayışla, bu bakış açısıyla çoğunlukta olduğunuz bir komisyona ben nasıl güveneceğim? Nasıl tarafsız bir şekilde karar vereceğinizi, benim hakkımda, düşünebileceğinizi? Mümkün mü böyle bir şey? Hayatta düşünemem yani hiç kimse de düşünemeyecek.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Ben sizinkinde nasıl düşüneceğim? Öyle olur mu?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Öyle bir şey olur mu? Biz buradan bakıyoruz, siz oradan bakıyorsunuz. Önce şuna bir çekidüzen verelim, ondan sonra bu kanunları konuşalım diyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 13

1'inci maddeyle ilgili olarak da, konuşuldu, katılıyorum, daha önce de söylemiştim. Diğer maddelere geçildiğinde de tekrar fikirlerimi söyleyeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Nurhayat Hanım.

Muharrem Bey, buyurunuz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Bakın, dünyada birçok örnekte, üstelik gelişmiş demokrasilerde eşit temsil var. Yani bunu millî iradeye aykırılık olarak görmek -ben ihanet demiyorum- çok doğru bir şey değil. Bu, etiğin amacıyla, ruhuyla ilgili bir şey. Bu soruşturma komisyonu değil, bu yasama komisyonu değil. Yani şimdi Fransa'da, Amerika'da, birçok ülkede millî iradeye aykırı mı hareket ediliyor eşit temsil sağlanırken etik komisyonlarında medislerde? Yani doğru bir örnek değil bence yani farklı bakmak lazım. Bu, etik. Burada etiği tartışıyoruz. Burada bir yaptırım da yok sonuçta. Bir etik davranış ilkesine veya davranış kodlarına aykırılık tespitinde ilgili milletvekilinin uyarılması söz konusu, o kadar. Onun için, burada eşit temsil kamuoyunun Parlamente'ye bakış açısından da önemli. Parlamente'nin itibarını sağlamak amaç bunu yapmak daha doğru. Bizim söylediğimiz bu. Ama siz Rusya'daki demokrasiyi örnek alıyorsanız biz Fransa'daki demokrasiyi tercih ederiz demokrasi kültürü çok daha köklü olduğu için. Onu paylaşmak istedim.

Bakın, bir de, sürekli ahlak ve maneviyat vurgusu yapılıyor, evet, bu millet ahlaklıdır, maneviyatı yüksektir. Yani bunu çok dile getirmeye bile gerek yok. Yani bizler ahlaklı insanlarız hepimiz ama bu yasanın gelmesinin amacı bu değil. Gelseydi zaten iktidara gelir gelmez getirirdiniz, sizler de ahlaki değerleri yüksek insanlarız. Ama on dört yıldır düşünülmedi bile bu tasarı.

Bakın, AB Komisyonu raporlarını hep elinizi tersiyle itiyorsunuz, yırtıp atıyorsunuz, iade ediyorsunuz ama bu tasarılar da vize muafiyeti için, Avrupa Birliği için geliyor, bunu da hepimiz biliyoruz. Onun için böyle al acele çalışıyoruz.

Bakın, 2015 yılı AB Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu'nda ne diyor siyasi etik konusunda: "Milletvekillerine yönelik olarak mal beyanı ve çıkar çatışmasına ilişkin kurallar gibi kapsamlı etik düzenlemeler henüz kabul edilmemiştir. 2010-2014 yolsuzlukla mücadelenin güçlendirme stratejisinde öngörülmüş olan pek çok alanda kilit mevzuatta gerekli değişiklik henüz gerçekleştirilmemiştir." gibi değerlendirmeler ve vize muafiyeti kapsamında bu tasarı geldi. Bunu hepimiz biliyoruz, Türkiye de biliyor, dünya da biliyor.

Bunu paylaşmak istedim. Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz talepleri devam ediyor.

Ben de söz alsam olur mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, kifayeti müzakere talep ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ben çok kısa bir iki şey söylemek istiyorum müsaadenizle.

Birisi tabii bu amaç maddesiyle ilgili. Kanunların hazırlanmasındaki amaç ve kapsam maddesi, bazen beraber, bazen ayrı ayrı, amaç ayrı, kapsam ayrı düzenleniyor. Bu amaç maddesinde düzenlenen şey kanunla hangi alanların düzenleneceğine dair yani düzenlemenin hedefini gösteriyor. Mesela, Ceza Kanunu'nda da öyledir, başka kanunlarda da öyledir. Burada kanundaki düzenlemenin sonuçlarıyla ilgili bir şey amaç maddesine yazılmıyor. Ben o bakımdan... Yoksa tabii ki bir kanunun esas amacı, bütün kanunların amacı uygulamanın gerçekleşmesidir, uygulanmasıdır.

İkinci husus, bu kapsamla ilgili kısımda bir şey söylemek istiyorum. Tabii yani dünya örneklerine baktığımızda savunulan her tezin bir örneğini bulmak mümkün, sadece Rusya'da değil, başka ülkelerde de var. Mesela, kişi bakımından kapsama bakarsak eğer sadece yasama organı üyeleriyle ilgili etik kurallarını düzenleme eğilimi yani parlamenterlerle ilgili düzenleme eğilimi çok yaygın. Bunun istisnası görebildiğimiz etik kodlarında 2 tane var. Birisi Litvanya. Litvanya'daki zaten siyasetçilerin etiğiyle ilgili geniş kapsamlı bir şey. O belediye başkanları falan dâhil olmak üzere hepsiyle ilgili düzenleme getirmiş Litvanya. O kanunla yapıyor bizim gibi. Bir de Amerika Birleşik Devletleri'nde Temsilciler Meclisindeki düzenlemede sadece Temsilciler Meclisi üyelerinin değil orada çalışanlarla ilgili de hepsini aynı kapsamda... Hatta, bizim, Türkiye Büyük Millet Meclisiyle ilgili, çalışanlarla ilgili, milletvekilleriyle ilgili değil, bir "Etik Rehberi" diye bir çalışmamız var. Bu Mecliste çalışan personelle ilgili olarak yapılmış bir düzenleme.

Dolayısıyla kişi bakımından kapsam Bakanlar Kurulu üyelerini mesela kapsamına alan Litvanya'daki düzenleme. Onun dışındakilerin hepsi parlamenterlerle ilgili, münhasıran parlamenterlere yönelik düzenlemeler.

Belki daha sonraki konu olacak ama sadece bir işaret etmek istiyorum: Bu, tabii, tartışılacak bir konu. Elbette İç Tüzük'e baktığımızda bunların, partilerin Meclisteki milletvekili sayısı oranında temsili zaruri olan bir komisyon değil bu, orada düzenlenenler belli. Ama nasıl olacak? Bu bir tabii karar gerektiriyor. Dünya örneklerinde yine... Mesela, Avrupa Parlamentosunda bunun belli komisyonlardan Parlamento Başkanı tarafından seçileceğini ama seçilirken -7'nci maddesinde- siyasi dengelerin gözetilerek seçimin yapılacağı söyleniyor. Oradaki tabii, çoğunluk grupların esas almak anlamında bunun yorumu.

Almanya'da bu konuda esasen bizim kurduğumuz bu komisyona muadil olan şey Başkanlık Divanıdır. Başkanlık divanları malumunuz Parlamente'de temsil oranına göre belirlenen şeyler. Demek ki Almanya'da aslında eşit temsil yok bu işi uygulayan komisyon bakımından. Ama eşit temsili olan ülkeler var mı? Var, elbette, onlar da. Şimdi, burada tabii mesele nasıl olursa gelince bunu tartışacağız. Hani siz diyebilirsiniz oraya gelince, denebilir hani "Eşit temsil olsun. Bu daha doğrudur." olabilir ama bir tarafta da niye olmasın? Çünkü mesela, bakın, yine bizim Komisyonumuzu ilgilendiren bir şey.

Biliyorsunuz Karma Komisyon aynı zamanda Anayasa Komisyonu üyeleri ve Adalet Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyon. Karma Komisyon bir hazırlık komisyonu kuruyor çalışmaya başladığında. "5 kişiden oluşur ve kurayla belirlenir." diyor İç

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 14

Tüzükte. Peki, bu nasıl oluşturulacak? Tamamen oradaki 52 üyenin içerisinde kura çekilerek mi oluşturulacak, yoksa orada siyasi partilerin Meclisteki milletvekili sayısı oranında mı belirlenecek? Bunlar konuşulmuş, tartışılmış, Anayasa Mahkemesine gitmiş. Anayasa Mahkemesi bu İç Tüzük'teki hükme atıf yaparak diyor ki: "Mecliste oluşturulan komisyonlar partilerin temsil oranlarına, milletvekilli oranlarına göre oluşturulur. Dolayısıyla bu oranlara göre oluşturulmuş hazırlık komisyonları İç Tüzük'e aykırı değildir." diye karar vermiş mesela. Ona dair bir hüküm yok, mecburilik gözüküyor İç Tüzük'e bakarsanız. Bu bir tercihtir, elbet tartışılabilir bu konular ama yeri gelince konuşalım diye düşünüyorum.

İsterseniz 1'inci maddeyle ilgili kifayeti müzakere kararı alalım mı?

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Alalım.

BAŞKAN – Var mı söz talebi olan? Yok herhâlde.

Madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, maddeyle ilgili değişiklik önerileri var. Bunları önce başlığıyla ilgili, Sayın Mehmet Parsak'ın bir önergesi var, onu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanun Teklifi'nin isminin "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Davranış İlkeleri Kanunu Teklifi" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

Gerekçe:

Siyasi etik çok geniş şekilde yorumlanabilecek ve kapsamı daha geniş kitlelere hitap eden bir kavram olmasına karşın kanun teklifi içerisinde sadece TBMM üyeleri yer almaktadır. Bu sebeple kanun isminin ve içeriğinin uyumlu olması hasebiyle kanun isminin değiştirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca etik kavramı, literatürde bir ahlak felsefesi, ahlaki davranışların bilimi anlamına gelmektedir. Bu sebeple "etik" yerine "davranış ilkeleri" ifadesinin kullanılması yerinde olacaktır.

BAŞKAN – Söz isteyen var mı?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Efendim çok kısaca ifade edeyim yani hem de sizin kaldığınız yerden de devam etmiş olurum.

Biraz önceki müzakereler esnasında özellikle kanun teklifinin 7'nci, şimdiki hâliyle 8'inci maddesi odaklı pek çok tartışma yapıldı. Yani daha iyiye de gidebilmek adına naçizane bir tavsiyeyle buradan başlayarak yani esasen "etik" yerine "davranış ilkeleri" diye teklifimiz var. Bunun daha doğru olduğunu düşünüyoruz. Sonrasında da 1'inci maddeyle ilgili de gene önergemiz var. orada da bununla paralel yaklaşımlarımız var. Eğer bu teklifimiz kabul edilirse etik de bir davranış sergilemiş oluruz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, teklifimizin kabulünün arzını talep ediyorum.

BAŞKAN – Söz talebi yok herhâlde bununla ilgili.

Hükümet katılıyor mu Sayın Bakanım?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, önerge vesilesiyle bir iki hususu ifade edeceğim. Tabii, bu kanunu adı sayın vekilimizin dediği gibi tartışılabilir, bizce de bunda bir sakınca yok. Fakat, etik konusunu müstakil bir kanun mu, yoksa esasında Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Kanunu içinde müstakil bir bölüm mü olacağını Komisyonumuzun bundan sonraki çalışmalarında belki dikkate almasında fayda var. Şu anda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri hakkında müstakil bir kanunumuz maalesef yok. Geçen dönemde, bu konuda bir hazırlık yapıldı partiler arasında. Ama kamuoyu eleştirileri veya kamuoyu düşünceleri nedeniyle yapılması gereken düzenleme yapılamadı. Umarım, 26'ncı Dönem Parlamentosu, Milletvekili Kanunu veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Kanunu'nu yasalaştırır. Esasında bu kanun, böyle bir kanunun içinde bir bölüm olabilmesi daha doğru olurdu. Ancak şu anda hem vize serbestesi çerçevesinde hem de konuya atfedilen önem nedeniyle müstakil bir kanun olarak düzenleniyor. İnşallah ileride komisyonunuzdan görüşülerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Kanunu müstakil olarak düzenlenebilir ve Parlamentomuz bu şerefi yaşama fırsatı bulursa bu kanun onun içerisinde o zaman dercedilmesi gerekir. Doğru olanın da o olduğunu düşünüyorum.

Öte yandan, tabii milletvekilleri dışında belediye başkanları, siyasi partiler, milletvekili adaylarının da buna dâhil edilmesi konusundaki önerilerde bu kanun kapsamı onları almıyor. Çünkü GREKO'nun bizden istediği bu kanun içinde sadece milletvekilleriyle ilgili. Ama siyasetin finansmanı hakkında bir kanun tasarısı taslağımız var. onun içerisinde siyasi partiler, milletvekili adayları, bağımsız adaylar ve belediye başkanları için de siyasetin finansmanı ile ilgili çok önemli düzenleme çalışmaları yapılıyor. Bununla ilgili de siyasi partilerimizden de katkı ve destek talebimiz olacak. Beraber orada onları düzenleyeceğiz. O da yakında Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilecek tasarılarından biridir. Bunu özellikle ifade etmek istedim.

Önergeye katılmıyorum.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, aykırılık sırasına göre önergeleri gündeme alıyoruz.

1'inci maddeyle ilgili iki önerge daha var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 1'inci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek
Çanakkale

Akın Üstündağ
Muğla

Murat Emir
Ankara

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 15

Uğur Bayraktutan
Artvin

"(1) Bu kanunun amacı; Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği ile bağdaşmayan işlerin belirlenmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine yönelik şeffaflık ilkesi esasında etik davranış ilkelerinin düzenlenmesi, siyasi parti grupları bünyesinde siyasi etik kurulları ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde TBMM Üyeliği Etik Komisyonu oluşturulması ile bunların görev, yetki, çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesi; belirlenen ilke ve kuralların yaşama geçirilmesidir."

Gerekçe:

TBMM Üyeliği Etik Kanunu; AB Ülkelerinde olduğu gibi, şeffaflık, açıklık ve erişebilirlik prensiplerinin yerleşmesini sağlamalıdır. Bu kapsamla birlikte, aynı zamanda, belirtilen ilkelerin yaşama geçirilmesi noktasında, kanunun ruhuna uygun biçimde bir amacın hükme bağlanmasıdır.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

"Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği ile bağdaşmayan görev ve işler ile davranış ilkelerinin belirlenmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu amaçla oluşturulacak Komisyon ve kurulların görev, yetki, çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesidir.

(2) Bakanlar Kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere TBMM üyeleri bu Kanun hükümlerine tabidir."

Gerekçe:

Komisyon isminin "davranış ilkeleri" şeklinde değiştirilmesi, seçilmiş veya Türkiye Büyük Millet Meclisi dışından atanan Bakanlar Kurulu üyelerinin tabi olduğu bir davranış ilkeleri mevzuatı bulunmadığından, eşitlik ilkesi gereği bu kanun kapsamına alınmalarının da sağlanması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Bu ikinci önerge daha aykırı gibi gözüküyor, isterseniz bundan başlayalım.

Mehmet Bey, konuşacak mısınız?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yok efendim, gerekçe zaten okundu.

BAŞKAN – Tamam, gerekçe söylendi, okundu.

Söz almak isteyen? Yok.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyle ilgili söz talebi? Yok, gerekçe okundu.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Başka bir önerge yok.

Şimdi, 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 2'nci maddeye geçiyoruz.

2'nci maddeyi okutuyorum:

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

a)Karma Etik Kurulu: Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan milletvekilleriyle ilgili başvuruları inceleyen Kurulu.

b)Komisyon: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Komisyonunu,

c)Kurul: TBMM'de temsil edilen siyasi parti grupları bünyesinde oluşturulan siyasi parti grubu etik kurullarını,

ç)TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini,

d)TBMM üyesi: Mevcut yasama dönemi içinde milletvekili sıfatını haiz olanları, ifade eder.

BAŞKAN – Şimdi, madde üzerinde söz talebi? Yok. Bu tanımlar maddesi, tanımlarda mutabıkız.

2'nci maddeyle ilgili önergeyi okutuyorum:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 16

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 2'nci maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek
Çanakkale
Uğur Bayraktutan
Artvin

Akın Üstündağ
Muğla

Murat Emir
Ankara

"e) Çıkar Çatışması: Kamu görevlisinin kişisel menfaatinin, kamusal görev ve sorumluluklarını yerine getirmesini uygun olmayan bir biçimde etkilemesiyle ortaya çıkan kamu görevlisinin kamusal görevi ile kendi özel menfaati arasındaki çatışmadır."

Gereğe:

Etikle ilgili bir kanunun yorumlanmasında sorun çıkmaması ve etik ilkelerin doğru anlaşılabilmesi amacıyla ilgili hükmün eklenmesi ve çıkar çatışmasının tanımlanması uygun olacaktır.

BAŞKAN – Bir değişiklik önergesi daha var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan 2/1000 Esas Numaralı "Siyasi Etik Kanunu Teklifi"nin 2'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Oktay Öztürk
Mersin

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

"Tanımlar

MADDE 2 - (I) Bu Kanunda geçen;

- Karma Davranış ilkeleri Kurulu: Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan milletvekilleriyle ilgili başvuruları inceleyen Kurulu,
- Komisyon: Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Davranış ilkeleri Komisyonunu,
- Kurul: TBMM'de temsil edilen siyasi parti grupları bünyesinde oluşturulan siyasi parti grubu davranış ilkeleri kurullarını,
- TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini,
- TBMM üyesi: Bakanlar Kurulu üyelerinin tamamı ve mevcut yasama dönemi içinde milletvekili sıfatını haiz olanları ifade eder."

Gereğe:

"Etik" kavramının kanunun ruhu ve amacıyla uygun olmamasından dolayı "davranış ilkeleri" kavramının kullanılması gerekmektedir. Ayrıca seçilmiş veya dışarıdan atanmış ayrımı olmaksızın tüm Bakanlar Kurulu üyelerinin de kanun kapsamında olması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Son okuduğumuz önerge üzerinde söz talebi yok.

Mehmet Bey'in vermiş olduğu etikle ilgili o değişiklik teklifinin bir devamı mahiyetinde.

Bu önergeye Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İlk okuttuğumuz önergeyle ilgili Murat Bey...

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, 2'nci maddeye biz alt komisyonda da "çıkar çatışması" kavramının yerleştirilmesini önerdik. Bu, bize göre önemliydi çünkü çıkar çatışmasının ne olduğunun iyice anlaşılmasında fayda var. Daha sonra 3'üncü maddede bunun karşılandığı iddiası oldu. Şöyle ki: 3'üncü maddede "Kişisel çıkarıyla genel yarar arasında bir çatışma olduğunda genel yarara uygun hareket eder, davranırlar." deniyor. Hâlbuki çıkar çatışması bu değil, çıkar çatışması başka bir şey. Çıkar çatışması bir milletvekili yasama faaliyeti yaparken onun o konumunu etkileyebilecek, en azından kamuoyunda onun öyle davranmasını veya öyle karar vermesini etkileyebilecek düzeyde sonuçla ilişkisinin olmasıdır. Mesela örnek veriyorum. Şu Komisyondaki her milletvekilinin aslında şu yasayla ilgili çıkar çatışması vardır. Mesela belki önümüze gelecek, iktidar bu konuda kararlılık gösterirse, dokunulmazlıklarla ilgili anayasa değişikliği veya 83'üncü maddenin askıya alınması talebi yine Parlamento üyelerinin birçoğu açısından çıkar çatışması olan durumlardır. Dolayısıyla, çıkar çatışmasının ne olduğunun burada tanımlanması önemli çünkü ileriki maddelerde veya etik ilkeler sayılırken veya oluşturulacak kurul veya komisyonlar karar verirken çıkar çatışması var mı, çıkar çatışması durumunda milletvekili nasıl davranmış diye değerlendirilecekler. Dolayısıyla, bu tanımın olmasında büyük yarar görüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Akın Bey, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 17

Sayın Başkanım, bu maddeyle ilgili olarak, önergeyle ilgili olarak Murat Bey ifade etti. Ben Bakanın söylediği bir söze açıkçası takıldım. Bu da Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim bu Etik Yasası'yla ilgili iktidar grubunun henüz daha demokratik aşamaya bu anlamda gelemediğini göstermesi açısından dikkati çekmek istedim. Sayın Bakan dedi ki: "GRECO'da istenmiyorsa biz niçin siyasetin finansmanını bu yasaya koyalım?" Böyle bir ifade kullandı.

BAŞKAN – Öyle demedi, onu sonra getireceğiz diye...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – "GRECO içerisinde yok zaten, ayrıca bir yasayla getireceğiz." dediniz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hayır, ben öyle bir şey demedim Bir defa, GRECO'da siyasi partiler yasası da var, benim öyle bir cümlem de yok. Belki tam...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Var, tutanaklar gelirse onu görebilirsin Sayın Bakan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Getirin, bakın bakayım...

BAŞKAN – Şöyle dedi, müsaade ederseniz, belki...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Ben aynen yazdım: "GRECO'da istenmiyorsa biz neden koyalım bunu?" Yani bu ifade tutanaklarda Başkan, onda görülebilir.

Yani neticede eğer gerçekten bir siyasi etik yasası çıkarılması gerekiyorsa önce beyinlerde bir bence belirli aşamaya gelmek demokratik anlamda... Buna dikkatinizi çekmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Peki, önerge üzerinde başka söz talebi yok.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 3'üncü maddeye geçiyoruz.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

Etik davranış ilkeleri

MADDE 3-(1) TBMM üyeleri görevlerini yerine getirirken;

a) TBMM üyesi sıfatını kullanarak, kendilerine, yakınlarına veya üçüncü kişilere haksız menfaat sağlamaya yönelik davranışlarda bulunamazlar,

b) Adalet, eşitlik, dürüstlük ve objektiflik ilkelerini gözetirler,

c) Kendilerine tahsis olunan kamu imkanlarını amacına uygun olarak kullanmaya özen gösterirler,

ç) Açık, şeffaf ve erişilebilir olurlar,

d) Hesap verilebilirliği ve genel yararı gözetirler,

e) Kişisel çıkarlarıyla genel yarar arasında bir çatışma olduğunda genel yarara uygun davranırlar,

f) Yasama faaliyetlerini etkilemek amacıyla kendileri nezdinde yapılan girişimler hususunda açıklığa ve şeffaflığa uygun hareket ederler.

BAŞKAN – Evet, madde üzerinde söz talepleri var.

Murat Bey, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; burada mutlaka "haksız menfaat" kavramından "haksız"ı çıkartmak gerekir. Ya, bütünü üzerinde konuşurken de ifade etmeye çalışmıştım, etik alanı hukukun düzenlediği alanı düzenler, hukukun olmadığı alan için ilkeler koyar ve bizim oluşturacağımız buradaki komisyonumuzla ve onun oluşturacağı -ileride konuşacağız- rehberler de milletvekillerinin etik davranışlarının hangilerinin kabul edilebilir olduğunun değerlendirmesini yapacaklar.

Dolayısıyla, burada "haksız menfaat" dediğiniz zaman, aslında bütün o menfaatleri etik açıdan incelenemez bir hâle getirmiş oluyorsunuz. Bu maddeyle bu "haksız menfaat" kavramıyla etik alanı artık işleyemez hâle getirmiş oluyorsunuz ve aslında bu yasanın içini de boşaltmış oluyorsunuz. Şu kadar ki, haksız menfaatler hukuk açısından zaten kabul edilmez, bu çok temel bir hata. Haksız menfaat Türk Ceza Kanunu'nda, ilgili hukuk kanunlarının hepsinde zaten yasaktır.

Dolayısıyla, biz etikle ilgili böyle bir yasa yapıyorsak, bunu komisyonumuza götürecekseniz, komisyonumuz etiğe göre incelemeler yapacaksa buradaki menfaatleri değerlendirmesi gerekir. Dolayısıyla, burada, bu yasada bana göre en tehlikeli, en kritik noktalardan birisi budur. Zaten hukukun düzenlediği bir alanı, yasalarla ağır yaptırımlara tabi bir alanı burada sınırlayarak aslında bu yasayı işlevsizleştirmiş oluyoruz. Bu hatadan dönülmesi gerekir. Zaten ilk teklifte de, dikkatinizi çekerim, burada "menfaat" kavramı vardı. Dolayısıyla, yine aynı şekline dönülmesi "menfaat" şekline getirilmesi gerekir. O hâlde daha uygun olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Murat Bey, teşekkür ederim.

Başka söz talebi gözüküyor.

Maddenin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Madde üzerinde iki adet önerge vardır, okutuyorum:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 18

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 3'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek
Çanakkale
Uğur Bayraktutan
Artvin

Akın Üstündağ
Muğla
Nurhayat Altaca Kayışoğlu
Bursa

Murat Emir
Ankara

"MADDE 3- (1) TBMM üyeleri görevlerini yerine getirirken;

a) TBMM üyesi sıfatını kullanarak, kendilerine, yakınlarına veya üçüncü kişilere menfaat sağlamaya yönelik davranışlarda bulunamazlar,

b) Adalet, eşitlik, dürüstlük ve objektiflik ilkelerini gözetirler,

c) Kendilerine tahsis olunan kamu imkanlarını amacına uygun olarak kullanırlar,

ç) Açık, şeffaf ve erişilebilir olurlar,

d) Hesap verilebilirliği ve genel yararı gözetirler,

e) Kişisel çıkarlarıyla genel yarar arasında bir çatışma olduğunda genel yarara uygun davranırlar,

f) Yasama faaliyetlerini etkilemek amacıyla kendileri nezdinde yapılan girişimler hususunda açıklık ve şeffaflığa uygun hareket ederler,

g) Medya organları ve ticari kuruluşlar ile olan ilişkilerinde, yasama faaliyetlerini doğrudan etkileyecek veya onlardan kişisel yarar elde edecek davranışlardan kaçınırlar

h) Destekleyiciler aracılığıyla gerçekleştirilen seyahatleri ve bu seyahatlere ilişkin harcamaların ayrıntılarını, seyahatten önce Meclis Başkanlığı'na bildirirler."

Gereke:

Etik davranış ilkelerinde, teklifteki eksiklikler medya organları ve ticari kuruluşlarla olan ilişkilere dair hüküm eklenerek, "haksız menfaat" olarak belirtilen ve maddenin içeriğini zedeleyecek hüküm "menfaat" yapılarak düzeltilmiştir. Aynı zamanda destekleyici (sponsor) aracılığıyla gerçekleştirilen seyahatlerin; medya ve ticari kuruluşlarla olan ilişkilerin etik ilkeler kapsamında değerlendirilmesi öngörülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan 2/1000 esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 3'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

"Davranış ilkeleri

MADDE 3- (1) TBMM üyeleri görevlerini yerine getirirken;

a) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin saygınlığına ve görevlerinin itibarına uygun hareket ederler,

b) TBMM üyesi sıfatının, şeref ve haysiyeti ile bağdaşmayan her türlü tutum ve davranıştan kaçınırlar,

c) TBMM üyesi olmaktan kaynaklanan konum ve yetkileri ile Bakanlık veya milletvekilliği unvanlarını kullanarak, kendilerine, yakınlarına veya üçüncü kişilere menfaat sağlamaya yönelik davranışlarda bulunamazlar,

ç) Adalet, eşitlik, dürüstlük ve objektiflik ilkelerini gözetirler ve ayrımcılığa yol açacak her türlü davranıştan kaçınırlar,

d) Kendilerine tahsis olunan kamu imkânlarını amacına uygun olarak kullanırlar,

e) Her türlü eylem ve işlemlerini yerine getirirken; açık, şeffaf ve erişilebilir olurlar, hesap verebilirliği ve genel yararı gözetirler. Kişisel çıkarlarıyla genel yarar arasında bir çatışma olduğunda genel yarara uygun davranırlar,

f) Çıkar çatışması oluşturan veya oluşturma ihtimali bulunan durumlardan kaçınırlar, bu durumların kararlarını etkilememesi ve yasama faaliyetine yansımaması için gerekli önlemleri alırlar,

g) Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı ifade ve davranışlarda bulunmazlar. Terör ve terör örgütlerinin lehine açıklama yapamaz, fiil ve eylemde bulunmazlar,

ğ) Yasama faaliyetlerini etkilemek amacıyla, kendileri nezdinde yapılan girişimler hususunda açıklığa ve şeffaflığa uygun hareket ederler."

Gereke:

TBMM üyelerinin sadece görevlerini yerine getirirken değil, yaşamlarının her noktasında görevlerinin şeref ve haysiyetine uygun hareket etmelerinin sağlanması ve uymaları gereken davranış ilkelerinin daha kapsamlı ifade edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca TBMM üyelerinin her ortamda ifade ve fiillerini icra ederken Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün muhafazası ilkesi doğrultusunda hareket etmeleri amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 19

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, esasen gerekçede de ifade ettik. Ben bir hususu özellikle vurgulamak istiyorum.

Şimdi, alt komisyonda kabul edilen metne ilaveten onların hepsini de kapsayarak burada bir (a) ve (b) fıkrası, bir de (g) fıkrasında önergemizde farklılık var. (a) fıkrasında “Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin saygınlığına ve görevlerinin itibarına uygun hareket ederler,” ve (b) fıkrasındaki “TBMM üyesi sıfatının, şeref ve haysiyeti ile bağdaşmayan her türlü tutum ve davranıştan kaçınırlar,” esasen, alt komisyonda kabul edilen (b) bendindeki “Adalet, eşitlik, dürüstlük ve objektiflik ilkelerini gözetirler,”in biraz daha açılmış hâli, o yönüyle savunuyoruz ve bunun kabul edilmesini talep ediyoruz ama önerdiğimiz “g) “Türkiye Cumhuriyeti’nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı ifade ve davranışlarda bulunmazlar. Terör ve terör örgütlerinin lehine açıklama yapamaz, fiil ve eylemde bulunmazlar,” fıkrasının da özellikle önemli olduğunu, bizim mevcut şartlarımız ve uygulamamız itibarıyla önemli olduğunu düşünüyoruz.

Bu yönleri itibarıyla ve önergemizde yer alan gerekçeler de gözetilerek önergemizin kabulünü talep ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz talebi var mı başka, önerge üzerinde? Yok.

Hükümetimiz katılıyor mu önergeye?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyle ilgili söz talebi yok.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3’ üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4’ üncü maddenin görüşmelerine başlıyoruz.

Maddeyi okutuyorum:

Beyan yükümlülüğü

MADDE 4- (1) TBMM üyeleri, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümlerine göre mal bildiriminde bulunurlar. Bu bildirim takip eden ikinci yılın sonunda yenilenir.

(2) TBMM üyeleri, aşağıdaki hususları TBMM Başkanlığına beyan ederler:

a) Bu Kanunun 11 inci maddesinin kapsamı dışında kalan görev ve işler.

b) Yasama faaliyetleriyle ilgili olarak kendileri açısından çıkar çatışması oluşturan veya oluşturma ihtimali bulunan durumlar.

BAŞKAN – Evet, maddeyle ilgili söz talebi yok.

Madde üzerinde üç adet önerge vardır, önergeleri geliş sırasına göre okutuyorum, aykırılık sırasına göre de gündeme alacağım, oylamaya tabi tutacağız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/1000 esas no.lu TBMM Üyeliği Etik Komisyonu Kanunu Teklifi’nin 4’ üncü maddesinin birinci bendinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

“MADDE 4- (1) TBMM üyeleri, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümlerine göre mal bildiriminde bulunurlar. Bu bildirim takip eden ikinci yılın sonunda yenilenir. Mal bildirimleri Komisyonca kararlaştırılacak bir usule göre kamuoyuyla paylaşılır.”

Gereke:

Kanun Teklifinin beyan yükümlülüğü başlığını taşıyan 4’ üncü maddesinde TBMM üyelerinin 19/04/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümlerine göre mal bildiriminde bulunacakları hüküm altına alınmıştır ancak TBMM üyelerinin mal bildirimlerine kamuoyuna erişimine ilişkin herhangi bir düzenlemeye gidilmemiştir. Oysa kamuoyuna bireysel olarak milletvekillerine ve bir bütün olarak Parlamenta güven duymalarını sağlamak ve güvenlerini artırmak amacıyla güden yasama etiği rejimleri açısından mal bildirimlerinin kamuoyuna sunulması büyük önem arz etmektedir. Nitekim güçlü demokrasilere sahip ülke parlamentolarında kamuoyu erişiminin etik yapının genel bileşeni olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, önergemizle, milletvekillerinin özel hayatın gizliliğine ilişkin hususlar gözetilerek mal bildirimlerinin kamuoyunun denetimine açılması amaçlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan 2/1000 esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi’nin 4’ üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN– İlk okuduğumuz önergeyle ilgili önerge sahiplerinin isimleri okunmamıştı, okutuyorum:

Meral Danış Beştaş

Erol Dora

Adana

Mardin

BAŞKAN – İkinci önergeyi okutuyorum:

"Beyan yükümlülüğü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 20

MADDE 4- (1) TBMM üyeleri, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümlerine göre mal bildiriminde bulunurlar. Bu bildirim takip eden ikinci yılın sonunda yenilenir.

(2) TBMM üyeleri, aşağıdaki hususları TBMM Başkanlığına beyan ederler:

- Bu Kanunun 11 inci maddesinin kapsamı dışında kalan görev ve işler.
- Yasama faaliyetleriyle ilgili olarak kendileri açısından çıkar çatışması oluşturan veya oluşturma ihtimali bulunan durumlar.
- Yıllık toplam tutarı, bir aylık milletvekili ödenek ve yolluk tutarının beş katına kadar olan gelirler.
- Bir aylık net asgari ücret değerini aşan hediyeler.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Komisyonun bu hususta alacağı kararlara göre belirlenir."

Gereğe:

TBMM üyelerinin beyan yükümlülüğünün kapsamı ve usulü bakımından değişiklikler yapılması ve bu husustaki usul ve esasların belirlenmesi yetkisinin yine Komisyona bırakılması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek

Çanakkale

Murat Emir

Ankara

Uğur Bayraktutan

Artvin

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Bursa

Akın Üstündağ

Muğla

"MADDE 4- (1) TBMM üyeleri, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümlerine göre mal bildiriminde bulunurlar. Bu bildirim takip eden ikinci yılın sonunda yenilenir. TBMM üyelerince verilen mal bildirimlerinin doğruluğu, Maliye Bakanlığı'ndan ilgili birim görevlileri ve Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından görevlendirilecek bağımsız denetçiler tarafından kontrol edilir. Bu kontrol işlemleri gizlidir. Bildirimler, doğruluk kontrollerinin ardından TBMM İnternet Sitesinde yayınlanır.

(2) TBMM üyeleri, aşağıdaki hususları TBMM Başkanlığına beyan ederler:

- Bu Kanunun 11 inci maddesinin kapsamı dışında kalan görev ve işler.
- Yasama faaliyetleriyle ilgili olarak kendileri açısından çıkar çatışması oluşturan veya oluşturma ihtimali bulunan durumlar.

Bu beyanlar, TBMM İnternet Sitesi'nde yayınlanır."

Gereğe:

Etik davranış ilkelerinden en önemlisi şeffaflığın sağlanmasıdır. GRECO tavsiyeleri doğrultusunda milletvekillerinin vereceği mal bildirimlerinin doğruluğunun kontrol edilmesi ve sonucunda kamuoyunun denetimine açılması amacıyla TBMM İnternet Sitesi'nde yayınlanması gerekmektedir. Böylelikle şeffaflık ilkesi, Parlamento ve üyelerinin itibarının sağlanması bu hükümle pekişecek türdendir. Yine, çıkar çatışması oluşturulan durumların, TBMM Başkanlığı'na bildirilmesinin yanında, kamuoyuyla paylaşılması şeffaflık ilkesi gereğidir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, tabii, bu henüz yürürlüğe girmedi ama ben de beyan yükümlülüğüyle ilgili bir beyanda bulunayım. Bu tostlar falan yani görüşlerinizi etkilemek için verilmedi, onu söyleyeyim. Bir çıkar çatışması var gibi gözüküyor ama bu sadece, uzadıği için toplantı. Tostlarla ilgili söylüyorum yani görüşlerinizi etkilemek için verilmedi. Bir çıkar çatışması olmasın, beyan edeyim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sucuklu veya kaşarlı olsaydı, belki.

BAŞKAN – Onun için sucuklu yapmadık zaten, denge bozulmasın.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kaç maddedir konuşmadık.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, bu son okuduğumuz, Cumhuriyet Halk Partili arkadaşların vermiş olduğu önerge en aykırı önerge gözüküyor. Bunu okuttuk.

Bununla ilgili söz talebi?

Muharrem Bey...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Başkanım.

Gereğe ilave olarak birkaç hususu paylaşmak istiyorum. Çok da önem verdiğimiz bir husus bu Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri.

Şimdi, etik söz konusu olduğunda, bir kanuni düzenlemede en çok dikkat etmemiz gereken husus şeffaflık. Onun için, bu şeffaflık ilkesi, evet, 3'üncü maddede yazılıyor ama yasama geçmiyor yasadaki GRECO tavsiyeleri doğrultusunda milletvekillerinin vermiş olduğu mal beyanlarının, bırakın, kamuoyuyla paylaşımı, doğruluğunun denetimi bile önemseniyor. Burada kamuoyuyla paylaşım yok. Biz onun için Meclisin "web" sayfasında yayımlanmasını öngemizde, alt komisyonda sunduk, şimdi yine sunuyoruz. Ki bu konuda, Adalet ve Kalkınma Partisinin seçim bildirgesine baktığımızda da aynı husus var. Ben özellikle teklif sahibine ve Sayın Bakana da sormak istiyorum yani burada "hayır" denmesinin sebebi ne? Gerçekten, anlamak açısından soruyorum bunu. Eğer şeffaflık ilkesi bu maddede hayata geçmeyecekse, inanın, bu yasa, amacına ve ruhuna ulaşmayacaktır diye düşünüyorum ki siyaset bir zenginleşme aracı değil, bunu hepimiz biliyoruz ve hiç hak etmediğimiz olumsuz algıları kırmak ve Parlamentosunun itibarını da daha

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 21

artırmak açısından burada mal bildirimlerinin ve beyanların kamusal denetime açık olması ve Medisin "web" sayfasında yayımlanmasını çok önemsiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Uğur Bey...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Muharrem Bey'in dediklerine katılıyorum.

Şimdi, bizim programımızda şöyle bir şey var: "Milletvekili mal bildirimlerinin kamuoyunun denetime açık tutulması" diye, Cumhuriyet Halk Partisinin parti programında var. Ben şeyi bilmiyordum. Adalet ve Kalkınma Partisinin programında onun olduğuna çok sevindim. O zaman ortak bir konsensüs sağlanmış demektir, diğer partilerde de bu vardır. Yani, bu, bir denetim açısından, bir otokontrol açısından...

Normal, biz mal beyanında bulunuyoruz Sayın Başkan. Dört yıl ben bu işi yaptım. Hatta, 1 Kasım'da dedim ki: Bir daha mal beyanında bulunmanın anlamı yok. Yani, malımız eksiliyor, artmıyor ki bizim malımız zaten. Yani, hazirana göre, 1 Kasım'da malımız eksildi bizim yani artma diye bir şey olmadı. Zarfa koyuyoruz, yapıştırıyoruz, götürüyoruz, Meclis Başkanlığına veriyoruz. Şimdi, bu denetim olmadıktan sonra yani bir otokontrol, eğer kamuoyu bunu denetlemeyecekse... GRECO'nun tavsiyeleri de bu doğrultuda. Şeffaflık ilkesi açısından bu düşünülebilir. Sayın Bakan, eğer parti programında da bu varsa sizin, ne diyeceksiniz, nasıl "hayır" diyeceksiniz, merak ediyorum ben de yani buna nasıl muhalefet edeceksiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Reşat Bey, buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, 3628 sayılı Kanun'un gerekçesi ve uygulamasına baktığımızda kamu görevlilerinin mal bildirimini düzenlemekte, cezai yaptırımlarını ortaya koymaktadır ve genelinde, mal bildirimini kapalı olarak, kapalı zarfla... Gerçi orada biz farklı düzenledik iki yıl. Sonu sıfır ve 5'le biten yıllarda mal bildiriminde bulunulur 3628'e göre. Burada, o kanun kapsamında bir suç işlendiği iddiası veya şikâyeti, ihbarı olursa özel usulü de dikkate alınarak soruşturma yapılır. İşte o zaman bu mal bildirimini açılır. Onun üzerinde, diyelim ki geliriyle mütenasip olmayan haksız bir kazancı var mı, yok mu, malında böyle bir artış var mı, bunların değerlendirilmesi, özellikle o mal bildirimini hükümlerine göre yapılır veya işte rüşvet, yolsuzluk, zimmet, benzeri iddiaları denetleme imkânı sağlar.

Hani, bu yönde çok soruşturma yapmış, savcılık mesleğindeyken uygulamış bir kişi olarak ifade ediyorum yani hiçbir anlam ifade etmiyor gibi bakmamak gerekir. Zira, o beyan verilmemiş olsa... Diyelim ki devlet memuru maaşı belli, işte, milletvekilinin de şu anda ödenek ve yollukları belli. Burada bir milletvekili hakkında zaten suça konu yani Anayasa'nın 83'üncü maddesi kapsamında bir iddia olduğunda ve dokunulmazlık kalkarak soruşturma söz konusu olduğunda, elbette ki bu mal bildirimleri gündeme gelecektir.

O bakımdan, bir anlamı yok gibi bakmamak gerekir diye düşünüyorum. Bu açıdan, bir açıklama yapma gereği duydum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyle ilgili Hükümetin görüşünü soracağım.

Sayın Bakan, katılıyor musunuz önergeye?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Katılmıyorsunuz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi, ikinci aykırı önergeyi, Sayın Mehmet Parsak ve Sayın Oktay Öztürk'ün vermiş olduğu değişiklik önergesini...

Söz talebi var mı?

Mehmet Bey...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, esasen, gerekçemizde de belirttiğimiz gibi, orada beyan yükümlülüğüyle alakalı, biraz önce CHP'nin yaklaşımında olduğu gibi biraz daha genişletme eğilimimiz var ve bu kapsamda, özellikle iki fıkra eklemek suretiyle yıllık toplam tutarı bir aylık milletvekili ödenek ve yolluk tutarının 5 katına kadar olan gelirlerin de beyan yükümlülüğü kapsamında olmasını öneriyoruz ve bir aylık net asgari ücret değerini aşan hediyelerin de beyan yükümlülüğü kapsamında olması gerektiği... Yani, söz gelimi, 50-100 bin liralık bir saat de hediye olarak gelmiş olabilir. Onu biz hediye olarak değerlendiremeyeceğimiz için bir asgari ücret çıpası buraya koyduk. Dolayısıyla, bu yönüyle önergemizin kabulünü talep ediyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü önergeyi gündeme alıyoruz, Sayın Meral Daniş Beştaş ve arkadaşlarının vermiş olduğu önerge.

Meral Hanım, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Aslında bizim de 4'üncü maddeye ilişkin verdiğimiz değişiklik, gerekçede izah edilmiş yani genel olarak aynı perspektifle değerlendiriyoruz. Yani, şu anda da mevcut uygulamaya göre, verdiğimiz mal bildirimleri kapalı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 22

zarf içinde yani şüphesiz "Hiçbir işe yaramıyor." anlamında bir değerlendirme yapmak doğru olmasa bile bu -özellikle- ancak bir işlem olduğunda, bir soruşturma olduğunda, bir iddia olduğunda, o da belli prosedürlerden sonra açığa çıkabilir. Yani, o, sonuçta özel ve gizli olarak yani size has bir belge. Fakat, şu anda GRECO ve şeffaflığın... GRECO tavsiyeleri ortada ve şeffaflığı savunan bir parti olarak yani bu konuda mal bildirimini savunuyoruz ama bunun gerçekten halkın denetimine, bilgisine ve ilgisine... Yani, ilgilenenlerin bunu öğrenebilmesi var, bunun hiçbir zararı yok genel anlamda. Bir de ulusalüstü tavsiyeler açısından da biz bunun olması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü, siyasete ve Parlamente'ye, yasamaya duyulan güveni artırıcı önlemlerden bir tanesi olarak değerlendirmek gerekiyor ve bunun etik açısından da, siyasi etik açısından da olmasını öneriyoruz biz. Önergemizde belirttik.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5'inci maddeye geçiyoruz arkadaşlar. 5'inci maddenin görüşmelerine başlıyoruz.

5'inci maddeyi okutuyorum:

Hediye kabul etme

MADDE 5- (1) TBMM üyeleri; gerçek veya tüzel kişilerden TBMM Başkanlığı tarafından Komisyonun görüşü alınarak çıkarılan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara aykırı hediye veya menfaati kabul edemez.

(2) TBMM üyeleri; milletlerarası protokol, mücemele veya nezaket ilkeleri uyarınca, yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzel kişiliklerinden, kabul ettikleri tarih itibarıyla 3628 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde belirlenen değeri aşan hediye veya bağış niteliğinde eşya kabul etmeleri durumunda, bunları kabul ettikleri tarihten itibaren bir ay içinde TBMM Başkanlığına teslim ederler.

(3) Kişisel başarılar nedeniyle alınan ödüller bu madde kapsamı dışındadır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Maddeyle ilgili söz talebi...

Muhammet Emin Akbaşoğlu, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben tutanaklara geçmesi açısından bir tespitte bulunmak sadedinde söz aldım. 1'inci maddeyle ilgili ancak genel değerlendirmeler yapılırken bir milletvekili arkadaşımızın değerlendirmesine istinaden söz almış bulunuyorum.

5'inci maddenin (1)'inci fıkrası "TBMM üyeleri; gerçek veya tüzel kişilerden TBMM Başkanlığı tarafından Komisyonun görüşü alınarak çıkarılan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara aykırı hediye veya menfaati kabul edemez." şeklinde bir düzenleme getiriyor. Aynı şekilde de 14'üncü maddede "Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Komisyonun görüşü alınarak TBMM Başkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir." diyor. Dolayısıyla, burada "TBMM Başkanı" diye bir ibare geçmiyor, önce doğru bir tespitte bulunmak ve ona göre yorum yapmak gerekiyor. TBMM Başkanlığı da Başkanlık Divanının da içinde bulunduğu teşkilatı, tümünü ifade eden bir tanımlamadır. Dolayısıyla, burada, her türlü yönetmelik yapılırken Etik Komisyonunun görüşü alınarak, Başkanlık Divanında temsil edilen bütün siyasi parti gruplarının da görüşleri alınmak suretiyle TBMM Başkanlığınca anayasal olarak yönetmelik çıkarma yetkisini haiz bulunması münasebetiyle yönetmelik düzenlenecektir. Bunun da tutanaklara geçmesini talep ettim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben de bu yönetmelik ilk defa burada geçtiği için bir şey belirtmek isterim kayıtlara geçsin diye. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafında 8 tanesi Millî Saraylara ait olmak üzere toplam 41 adet yönetmelik çıkartılmış. Şu anda yürürlükte olanlar için söylüyorum, daha önce de var, şu anda yürürlükte olan yönetmeliklerden en eski tarihli 1987 tarihli yönetmelik. 1989'da var, sonraki tarihlerde de var. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı yönetmelik çıkartıyor, hâlihazırda var.

Anayasa'daki hüküm uzun bir konudur. Mesela, burada belirtiyim: Bakanlar Kurulunun da yönetmelik çıkartacak, oradaki sayılan yönetmelik çıkartma yetkisi bulunanlar arasında yer almadığı hâlde Bakanlar Kurulu da Türkiye'de yönetmelik çıkartıyor. Bakanlıklar çıkartabilir ama Bakanlar Kurulu orada zikredilmemiş mesela. Bu, daha çok literatürde konuşulan, tartışılan bir konu ama kabul edilmektedir, Anayasa Mahkemesi de bunu kabul etmektedir. Bunu burada kayda geçmesi için belirtmiş oldum.

Bu maddeyle ilgili söz talebi...

Cengiz Bey...

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Sayın Başkanım, İç Tüzük'ün 182'nci maddesi Başkanlık Divanı tarafından hazırlanan yönetmelikleri düzenliyor esasen. Dolayısıyla, İç Tüzük'te Başkanlık... Yani burada biz şunu yapabiliydik: "TBMM Başkanlığı" nı bir tanım olarak koyabiliydik, belki ileride...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz talebi...

Muharrem Bey...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 23

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; bu madde de önemli bir madde. 3628'e atıf yapıyor ama 3628'e baktığımız zaman, yalnızca yabancı devletlerden ve dışarıdan alınan hediyelerle ilgili bir düzenleme var, orada da bir boşluk var. Onu yönetmeliğe bırakmış ama bir etik yasası düzenlediğimiz için, gerçek ve tüzel kişilerden ve ülke içinden alacağımız hediyelerde de bir sınır, bir limit belirlemekte ciddi fayda görüyoruz biz ki Avrupa Birliği ülkelerine baktığımızda da kimisinde 50 avro denmiş, kimisinde 150 denmiş, kimisinde 200 denmiş, mutlaka bir sınır konmuş. Şimdi, eğer 3628'e atıf yapılacaksa gerçek ve tüzel kişilerden alınacak hediyelerde, bu, asgari ücretin 10 katı yani bugün itibarıyla yaklaşık 13 bin lira tutarında bir hediyein gerçek veya tüzel kişiden kabulü mümkün değil. Sosyal nezaket çerçevesinde bize gelen hediyeleri bizim kültürümüz gereği tabii ki kabul etmemiz doğaldır, iade etmek doğru olmaz nezaket kuralları çerçevesinde ama şimdi diyelim geldi biri bana 10 bin lira değerinde saat hediye etti, bunu kabul etmek gerçekten mümkün değil. Onun için, (1)'inci fıkrada mutlaka... Hani, bu 500 lira olur, "asgari ücret" denir, bir limit konmasında ciddi fayda görüyoruz biz. Yani, yönetmeliğe bırakmamamız lazım bu hususu diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka söz talebi yok, görüşmeler tamamlanmıştır.

İki önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan 2/1000 esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Oktay Öztürk

Mersin

"Hediye kabul etme

MADDE 5- (1) TBMM üyeleri; yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişi veya kuruluşun değeri bir aylık net asgari ücret tutarını aşan hediye, para ve menfaati kabul edemezler. Bu hususa ilişkin usul ve esaslar TBMM Başkanlığı tarafından Komisyonun görüşü alınarak çıkarılan yönetmelikte belirlenir.

(2) TBMM üyeleri; milletlerarası protokol, mücemele veya nezaket ilkeleri uyarınca, yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzel kişiliklerinden, kabul ettikleri tarih itibarıyla değeri bir aylık net asgari ücret tutarını aşan hediye veya bağış niteliğinde eşya kabul etmeleri durumunda, bunları kabul ettikleri tarihten itibaren bir ay içinde TBMM Başkanlığına teslim ederler.

(3) Kişisel başarılar nedeniyle alınan ödüller bu madde kapsam dışındadır."

Gereğe:

Son dönemlerde ortaya çıkan bazı olaylar kapsamında değeri çok yüksek hediye ve menfaat teminine karşı madde metninin daha kapsayıcı ve net ifadelerden oluşması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek

Çanakkale

Uğur Bayraktutan

Artvin

Akın Üstündağ

Muğla

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Bursa

Murat Emir

Ankara

"MADDE 5- (1) TBMM üyelerinin; gerçek veya tüzel kişilerden hediye kabul etmemesi ilkesi esastır. Nezaket kuralları çerçevesinde kabul edilen hediyeler 500 Türk lirasından fazla olamaz. Bu hediyeler ise TBMM üyesi-tarafından en geç 15 gün içinde Meclis Başkanlığı'na teslim edilir. Bu konudaki ayrıntılar TBMM Başkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirtilir.

(2) TBMM üyeleri; milletlerarası protokol, mücemele veya nezaket ilkeleri uyarınca, yabancı devletlerden milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzel kişiliklerinden kabul edilen hediyeler 250 avrodan fazla olamaz. Bu hediyeler ise en geç 1 ay içinde Meclis Başkanlığına teslim edilir.

(3) Kişisel başarılar nedeniyle alınan ödüller bu madde kapsamı dışındadır."

Gereğe:

Etik ilkeleri konusunda, ülkemizde en çok tartışılmalı alanlardan biri bu maddede düzenlenmektedir. "Hediye kabul etme" başlıklı maddenin 1'inci fıkrası ülke içinde, 2'nci fıkrası ülke dışından kabul edilebilecek hediyelere dair düzenlemeler içermektedir. 1'inci fıkrada, nezaket kuralı gereği kabul edilebilecek hediyelerin sınırının 500 Türk lirası ile sınırlandırılması doğru olacaktır. Ayrıca, TBMM üyesi görevi gereği kabul etmek durumunda kaldığı hediyeleri de en geç on beş gün içinde Meclis Başkanlığına teslim etmek zorunda olmalıdır. Aynı maddenin 2'nci fıkrası ise milletlerarası protokol, mücemele veya nezaket ilkeleri uyarınca, yabancı devletlerden milletlerarası kuruluşlardan, sair milletlerarası hukuk tüzel kişiliklerinden kabul edilen hediyelerin 250 avro ile sınırlandırılması, üstelik bu hediyelerin de en geç bir ay içerisinde Meclis Başkanlığı'na teslimi gerekmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son okuttuğumuz önergeyle ilgili işlem yapacağım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 24

Sizin önermeniz, gerekçe okundu, Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önerge.

Önergeyle ilgili söz talebi yok.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi işleme alıyorum, Sayın Mehmet Parsak ve Sayın Oktay Öztürk'ün vermiş olduğu önerge.

Söz talebi var mı Mehmet Bey?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Kısa bir cümleyle ifade etmek isterim.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Gerekçede söyledik, CHP'nin önerisi de gene benzer mahiyette. Burada, ilk metinden sonra alt komisyonda bu biraz daha da iyi hâle getirilmiş ama biz muhtemel tartışmaları da engellemek için yurt içi veya dışı herhangi bir şekilde kişilik ayırımı yapılmaksızın Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinin alacağı her türlü hediyein bu kapsamda olması gerektiği düşüncesiyle bu önergeyi verdik. Keza, rakam olarak da CHP'nin önergesinden farklı, bir aylık net asgari ücret tutarını aşan hediye, para ve menfaat sınırlaması kapsamında değerlendirdik milletvekilleri böyle daha fazla hediyeler kabul etmek istiyorsa asgari ücreti de daha yüksek tutsun diye. Bu düşüncelerle önergemizin kabulünü Komisyondan talep ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Destek verelim o zaman.

Hükümet katılıyor mu?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Katılıyordur kesin.

BAŞKAN – Kendisi söylesin Bakanımız.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Katılım yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Başka önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeye geçiyoruz.

Maddeyi okutuyorum:

Siyasi parti grubu etik kurulları

MADDE 6- (1) Siyasi parti grupları, kendi milletvekilleri arasından en az beş, en fazla dokuz olmak üzere kurul üyelerini belirler ve TBMM Başkanlığına bildirirler. Kurullar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için seçilenlerin görev süresi yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

(2) Siyasi parti grubu etik kurulları, 10 uncu madde kapsamında yetkisine giren konuları incelemek ve bu Kanunun 3 üncü maddesinde düzenlenen etik davranış ilkeleri çerçevesinde bunları karara bağlamakla görevli ve yetkilidir.

(3) Siyasi parti grubu etik kurullarının oluşumu ile çalışma usul ve esasları Komisyonun görüşü alınarak siyasi parti gruplarıncı belirlenir.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi yok.

Bir önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan 2/1000 Esas Numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Oktay Öztürk

Mersin

"Siyasi parti grubu davranış ilkeleri kurulları

MADDE 6- (1) Siyasi parti grupları, kendi milletvekilleri arasından en az beş, en fazla dokuz olmak üzere kurul üyelerini belirler ve TBMM Başkanlığına bildirirler. Kurullar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için seçilenlerin görev süresi yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

(2) Siyasi parti grubu davranış ilkeleri kurulları, 10 uncu madde kapsamında yetkisine giren konuları incelemek ve bu Kanunun 3 üncü maddesinde düzenlenen davranış ilkeleri çerçevesinde bunları karara bağlamakla görevli ve yetkilidir.

(3) Siyasi parti grubu davranış ilkeleri kurullarının oluşumu ile çalışma usul ve esasları Komisyonun görüşü alınarak siyasi parti gruplarıncı belirlenir."

Gerekçe:

"Etik" kavramının anlam itibarıyla kanunun ruhu ile uyumsuzluğu sebebiyle madde metni "davranış ilkeleri" kavramı ile yeniden düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 25

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7'nci maddeye geçiyoruz.

7'nci maddeyi okutuyorum:

Karma Etik Kurulu

MADDE 7- (1) Başvuru tarihi itibarıyla TBMM'de grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan TBMM üyeleri hakkındaki başvurular, TBMM Başkanının bildiri üzerine, Komisyon, Dilekçe Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu, Bakanlar Kurulu ve TBMM Başkanlık Divanı üyesi olmayan TBMM üyeleri arasından Genel Kurulda ad çekme suretiyle belirlenecek beş üyeden oluşan Karma Etik Kurulu tarafından incelenir ve karara bağlanır. Karma Etik Kurulu için bir yasama döneminde iki defa ad çekimi yapılır. İlk devre için belirlenen üyelerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için belirlenenlerin görev süresi ise yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

(2) Karma Etik Kurulu Başkanı toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla seçilir.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi?

Akın Bey, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; öncelikle, bu madde bu yasanın ruhu. Biraz önce, bence de demokrasiye çok uygun düşmeyen ifadeler kullanıldı çoğulculuğun yok olması, çoğunlukçuluğun esas alınmasına ilişkin olarak. “Eğer seçimlerde alınan oy bize fazla verildiyse bütün her yerde çoğunluk bize aittir.” gibi bir yaklaşım çoğunlukçu yaklaşıma aykırıdır. Demokrasilerde esas olan, değerli arkadaşlarım, çoğulcu yaklaşımdır. Onun için, bence bu maddede eşit temsil ilkesinin uygulanması siyasi etik yasasının daha etik hâle gelmesi için kesinlikle olmazsa olmaz bir durumdur. Bunu özellikle Komisyon üyelerinin dikkatine sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Maddeyle ilgili başka söz talebi yok.

İki adet değişiklik önergesi var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

Oktay Öztürk
Mersin

“Karma Davranış İlkeleri Kurulu

MADDE 7- (1) Başvuru tarihi itibarıyla TBMM'de grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan TBMM üyeleri hakkındaki başvurular, TBMM Başkanının bildiri üzerine, Komisyon, Dilekçe Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu, Bakanlar Kurulu ve TBMM Başkanlık Divanı üyesi olmayan TBMM üyeleri arasından Genel Kurulda ad çekme suretiyle belirlenecek beş üyeden oluşan Karma Davranış İlkeleri Kurulu tarafından incelenir ve karara bağlanır. Karma Davranış İlkeleri Kurulu için bir yasama döneminde iki defa ad çekimi yapılır. İlk devre için belirlenen üyelerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için belirlenenlerin görev süresi ise yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

(2) Karma Davranış İlkeleri Kurulu Başkanı toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla seçilir.”

Gereğe:

“Etik” kavramının anlam itibarıyla kanunun ruhu ile uyumsuzluğu sebebiyle madde metni “davranış ilkeleri” kavramı ile yeniden düzenlenmiştir.

BAŞKAN – İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1000) esas sayılı Teklifi'ni incelemek üzere kurulan Alt Komisyonun kabul ettiği metnin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkranın eklenerek sonraki fıkranın teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Reşat Petek
Burdur

Komisyon Başkan Vekili

“MADDE 7- (1) Karma Etik Kurulu; Komisyon, Dilekçe Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu, Bakanlar Kurulu ve TBMM Başkanlık Divanı üyesi olmayan TBMM üyeleri arasından Genel Kurulda ad çekme suretiyle belirlenecek beş üyeden oluşur. Karma Etik Kurulu için bir yasama döneminde iki defa ad çekimi yapılır. İlk devre için belirlenen üyelerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için belirlenenlerin görev süresi ise yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 26

(2) Karma Etik Kurulunun görevi, başvuru tarihi itibarıyla TBMM'de grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan TBMM üyeleri hakkındaki başvuruları incelemek ve karara bağlamaktır."

Gerekçe:

İçerik itibarıyla herhangi bir değişiklik yapılmadan, madde metninin daha anlaşılır ve konu bütünlüğü açısından daha uygun bir niteliğe kavuşturulması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Şimdi, önce birinci okuduğumuz önergeyi, Sayın Mehmet Parsak ve Sayın Oktay Öztürk'ün vermiş olduğu önergeyi işleme alacağım.

Söz talebi? Yok.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci okuduğumuz önerge, Sayın Reşat Petek'in vermiş olduğu önerge üzerinde Sayın Reşat Petek konuşacak.

Buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; gerekçede ifade ettiğim gibi, 7'nci maddede içeriği itibarıyla köklü bir değişiklik önermiyorum ama başka bir kurul oluşturuyoruz. Bunun tanımıyla başlamak kanun yapma tekniğine daha uygun olduğu için Karma Etik Kurulunu önce tanımlayarak daha anlaşılır hâle getirdik. Değişikliğin bu şekilde kabul edilmesini de oylarınıza arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8'inci maddeye geçiyoruz.

8'inci maddeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Komisyonu

MADDE 8- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Komisyonu, siyasi parti gruplarının kendi etik kurullarının üyeleri arasından bildirdiği on bir üyeden oluşur. Üyeliklerin partilere göre dağılımı, TBMM Başkanı tarafından TBMM İçtüzüğü'nün 11'inci maddesinin birinci fıkrasına göre belirlenir.

(2) Mensubu olduğu siyasi parti ile üyelik bağı sona eren, TBMM'de grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi partiye mensup olan veya kendiliğinden ayrılma isteminde bulunan TBMM üyesinin Komisyon üyeliği kendiliğinden sona erer. Boşalan üyelikler, birinci fıkrada belirtilen usule göre tamamlanır.

(3) Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için seçilenlerin görev süresi yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

(4) Komisyon başkanı ve başkanvekili, üyeler tarafından Komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğuyla seçilir.

(5) Komisyonun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bu Kanunun 10'uncu maddesi kapsamında yetkisine giren konuları incelemek ve bu Kanunda düzenlenen etik davranış ilkeleri çerçevesinde bunları karara bağlamak.

b) Siyasi etik konusuna ilişkin uluslararası gelişmeleri izlemek ve ilgili uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

c) TBMM üyeleri için etik rehber hazırlanması ve yenilenmesi ile benzeri bilgilendirici çalışmalar yapmak.

ç) TBMM üyelerine talepleri halinde gizlilik ilkesi çerçevesinde etik davranış ilkelerinin uygulanmasına ilişkin danışma hizmeti vermek.

d) Etik davranış ilkelerinin uygulanmasına ilişkin TBMM üyelerine yapılacak bilgilendirmelerin kapsamı ve yöntemleri ile talep halinde TBMM üyelerine gizlilik ilkesi çerçevesinde danışma hizmeti verilmesine ilişkin usul ve esasları karara bağlamak.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi?

Akın Bey, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; biraz önce 7'nci maddeyle ilgili olarak yapmış olduğum konuşma esasen bu 8'inci maddeyle ilgilidir eşit temsil ve demokrasiye ve etik kanununun ruhuna uygun olması bakımından. Eşit temsilin verilmesi, muhalefete verilecek bir ulufe değil, konunun özünün demokrasi ve etiğe ilişkin olmasından kaynaklanmaktadır. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muharrem Bey, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 27

Bizim buradaki derdimiz, gerçekten, kamuoyunda yanlış oluşabilecek algıları yok etmek. Daha şimdiden bazı değerlendirmeler yapılmaya başlandı bu komisyonun oluşum şekliyle ilgili. İşte, "Bu, muhalefet milletvekilleri etik komisyonu mu?" veya "Bu yasa muhalefet milletvekilleri etik yasası mı olacak?" diye eleştiriler yapılmaya başlandı. Bizim amacımız bunun önüne geçmek yani bunun çoğunlukla, muhalefetle gerçekten bir ilgisi yok. Dediğimiz gibi, bu bir soruşturma komisyonu değil, bu bir yasama faaliyeti yapan komisyon değil, karar veren bir komisyon değil. Etik komisyonunun bağımsızlığı ve tarafsızlığının hiçbir tartışmaya yer vermemesi açısından biz eşit temsil istiyoruz. Zaten eşit temsili kabul eden ülkelerde de amaç bu. Parlamentonun bütününe ilgilendiren bir konu ve Parlamentonun itibarını ilgilendiren bir konu. Ama, öbür türlü, aksi takdirde, sanki çoğunluk sahibi olan iktidar partisi veya partilerinin bu komisyonda dilediği gibi karar çıkarma imkânı varmış gibi bir kanaat oluşacak toplumda. Eşit temsil, etik yasasının amacına ve ruhuna çok uygun olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Çok da güzel bir formül de bulduk.

BAŞKAN – Bakalım, dinleyelim.

Başka söz talebi yok.

Üç adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1000) esas no.lu TBMM Üyeliği Etik Komisyonu Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin (1)'inci bendinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Meral Danış Beştaş
Adana

Erol Dora
Mardin

MADDE 8- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Komisyonu, siyasi parti gruplarının kendi etik kurullarının üyeleri arasından bildirdiği üyelerden oluşur. Siyasi parti grupları komisyonda eşit sayıda üyeyle temsil edilirler.

Gereğe:

Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin (1)'inci bendinde TBMM Üyeliği Etik Komisyonunun oluşturulmasına ilişkin usuller belirlenmektedir. Komisyonun Anayasa'nın 95'inci maddesinde yapılan atıf doğrultusunda TBMM İçtüzüğü'nün 11'inci maddesine göre belirlenecek olması tarafımızca kabul edilebilir bir durum değildir. Zira, bu durumun doğuracağı sakıncalar gerek AB Uyum Komisyonu raporunda, gerekse Alt Komisyon görüşmeleri ve muhalefet şerhlerinde de açıkça ifade edilmiştir. TBMM üyelerinin görevleri süresince etik ilkelere uygun davranıp davranmadıklarını denetleyecek bir komisyonun her şeyden önce kuruluş biçiminin etik olması asgari bir zorunluluktur. Değişiklik önergemizle, siyasi parti gruplarının komisyonda eşit sayıda üyelerle temsil edilmesi amaçlanmış, bu sayede, komisyonun alacağı kararların hakkaniyet ve saygınlık ölçütleri çerçevesinde daha nitelikli olacağı öngörülmüştür. Zira, bu husus komisyonun yerine getireceği görev bakımından oldukça hayati dir.

BAŞKAN – İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 8 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

Oktay Öztürk
Mersin

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Davranış İlkeleri Komisyonu

MADDE 8- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Davranış İlkeleri Komisyonu üye sayısı, on iki üyeden oluşacak şekilde belirlenir. Komisyon, siyasi parti gruplarının kendi davranış ilkeleri kurullarının üyeleri arasından önerilecek eşit sayıda üyeden oluşur.

(2) Dönüşümlü başkanlık esasına uygun olarak, her iki toplantıda bir farklı siyasi partiye mensup üyeler başkanlık ve başkanvekilliği eder.

(3) Mensubu olduğu siyasi parti ile üyelik bağı sona eren, TBMM'de grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi partiye mensup olan veya kendiliğinden ayrılma isteminde bulunan TBMM üyesinin Komisyon üyeliği kendiliğinden sona erer. Boşalan üyelikler, birinci fıkrada belirtilen usule göre tamamlanır.

(4) Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır. İkinci devre için seçilenlerin görev süresi yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

(5) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı üyeleri ile Bakanlar Kurulu üyeleri, Komisyonda görev alamazlar.

(6) Komisyonun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bu Kanunun 10 uncu maddesi kapsamında yetkisine giren konuları incelemek ve bu Kanunda düzenlenen davranış ilkeleri çerçevesinde bunları karara bağlamak.

b) Siyasi davranış ilkeleri konusuna ilişkin uluslararası gelişmeleri izlemek ve ilgili uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

c) TBMM üyeleri için etik rehber hazırlanması ve yenilenmesi ile benzeri bilgilendirici çalışmalarını yapmak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 28

ç) TBMM üyelerine talepleri halinde gizlilik ilkesi çerçevesinde davranış ilkelerinin uygulanmasına ilişkin danışma hizmeti vermek.

d) Davranış ilkelerinin uygulanmasına ilişkin TBMM üyelerine yapılacak bilgilendirmelerin kapsamı ve yöntemleri ile talep halinde TBMM üyelerine gizlilik ilkesi çerçevesinde danışma hizmeti verilmesine ilişkin usul ve esasları karara bağlamak.”

Gerekçe:

TBMM Üyeliği Davranış İlkeleri Komisyonunun kendisine has yapısı ve önemi dolayısıyla siyasi parti gruplarının eşit sayıdaki üyelerinden oluşması gerekmektedir. Normal bir komisyondan farklı olarak TBMM bünyesindeki üyelerin davranış ilkeleri hakkında karar verme ve gerekli işlemleri yapma görevleri bulunduğundan dolayı, siyasi partiler arasında eşit seviyede temsili gerekmektedir. Hatta, yine bu komisyonun özellikli yapısından dolayı başkanlık ve başkanvekilliği görevlerinin bile dönüşüm esasına dayalı olarak temsilde adalet ilkesiyle doğru orantılı olması gerekmektedir. Temsilde adalet ilkesi kapsamında olmayan bir komisyonun iş ve işlemlerinin tarafsızlığı sorgulanır hâlde olacaktır.

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 8'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek

Akın Üstündağ

Murat Emir

Çanakkale

Muğla

Ankara

Uğur Bayraktutan

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Artvin

Bursa

“MADDE 8 – (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Komisyonu,

TBMM’de grubu olan siyasi parti sayısının üç veya daha az olması halinde her partiden 4’er,

TBMM’de grubu olan siyasi parti sayısının dört veya daha fazla olması halinde her partiden 2’şer TBMM üyesinden oluşur.”

Gerekçe:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Komisyonu, tarafsızlığını ve bağımsızlığını koruyabilmek için TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerden eşit katılım ile oluşturulmalıdır.

BAŞKAN – Şimdi, ikinci önerge daha fazla ayrıntı içeriyordu, Sayın Mehmet Parsak ve Sayın Oktay Öztürk’ün önergesi.

Söz talebi?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Var efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, bu müzakerelerin başından itibaren, özellikle buraya odaklanmak suretiyle bir tartışma yürütüldü. Alt komisyon çalışmalarında da uzun uzadıya tartışılan kısım da burasıydı.

Bir kurul var. Bu kurul oluşurken, işte, mevcut İç Tüzük’ümüz çerçevesinde olan ihtisas komisyonlarındaki temsil oranlarına göre mi bir kurul oluşacak yoksa biraz önce sayın vekilimizin ifade ettiği gibi, Anayasa Uzlaşma Komisyonundaki yaklaşımda olduğu gibi, bir eşit temsile dayanan bir nisap mı oluşacak? Bu noktada farklı tercihler var. Ben onları, hani, ayrıntıya ya da ne bileyim, ihanet filan, o çerçevede değerlendirmiyorum. Yani iktidar milletvekilleri, iktidar olmanın belki bir gereği olarak, özellikle ellerinde de İç Tüzük ihtisas komisyonlarıyla ilgili Meclisteki temsile göre çoğunluğun elde edilebilmesine imkân sağlayan düzenleme olmasını da nazara alarak, bunun da öyle olması gerektiğini savunuyorlar. Muhalefet milletvekilleri de doğal olarak, işte, bu eşit temsile dayalı olmak gerekir diye savunuyorlar. Bunların ikisi de aslında saygıdeğer yaklaşımlardır.

Ben, işin başka bir boyutuna da dikkat çekmek istiyorum. Ne yapıyoruz? Bir, siyasi davranış ilkeleri ya da kanunun adıyla siyasi etik kanunu ve ondan hareketle milletvekili etik kanunu çıkarıyoruz. Burada öyle çok büyük yaptırımlar filan da yok esasen. Bununla ilgili bir kurul var. Belki şöyle bile bakılsa “En alt seviyede sayı olarak temsil edilen siyasi parti grubundan” filan bile denilse, normalde problem olmaması lazım ama genel bir güven problemi var.

Öyle olunca, bunu eşit temsile bile cevaz vermeden, işte, temsil oranlarına göre, onu da millî irade savına dayandırmak suretiyle bir açıklama yapıp ona göre tutumumuzu belirliyoruz. Bize göre de, evet, ihtisas komisyonları hem İç Tüzük’te o yönde düzenlendiği için hem de gerçekten de öyle olması gerektiği için, yasama faaliyetlerinin daha olması gerektiği gibi yürüyebilmesi, daha elverişli yürüyebilmesi bakımından öyle olmalı ama bazı komisyonlar vardır ki -bir örneğini işte Anayasa Uzlaşma Komisyonu olarak verdik- eşit temsil, buralarda daha şıktır, daha doğrudur.

Dolayısıyla, biz de değişiklik önergemizle, bir eşit temsil esasına dayanan bir yapı oluşmasını o yönüyle teklif ediyoruz. Bunun bir gereği olarak, üye sayısının 11 değil, 12 olarak düzenlenmesini teklif ediyoruz.

Bir de, biraz önce de ifade edildi, genel olarak işte çoğulcu demokrasi, çoğunlukçu demokrasi ekseninde yürütülen bir tartışma ama artık, modern demokrasiler çoğulcu demokrasiyi de aşarak, uzlaşmacı, oydaşmacı demokrasiye doğru yöndiler. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, dönüşümlü, münavebeli bir başkanlık ve başkan vekilliği de gene bu siyasi yaklaşımımızın bir sonucu olarak kabul edilmesi gerektiğini iddia ettiğimiz, düşündüğümüz bir durumdur.

Dolayısıyla, bu yaptığım açıklamalar çerçevesinde önergemizin kabul edilmesini talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 29

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü okuttuğumuz önergeyi, Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi işleme alıyorum.

Söz talebi?

Uğur Bey...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, biraz önceki tekrar babına girmeyeyim ama ben de birkaç şey söyleyeceğim; şimdi, sayın milletvekilim de güzel ifade etti: Bu “elit” in karşılığı “nicelik” olmamalıdır diye düşünüyorum yani bunun karşılığı “nitelik” olmalıdır. Yani Parlamente’ye veya işte, Tüzük’ün 11’inci maddesini gerekçe göstererek Başkanlık Divanındaki üye seçimine göre bunu yaparsak... 20’nci maddedeki bu ihtisas komisyonlarını İç Tüzük tek tek saymış ama çıkamadık mı bir şey içerisinden, hemen İç Tüzük’e atıfta bulunuyoruz. Ama burada ben, iktidar partisindeki milletvekili arkadaşlarımla empati yapmasını istiyorum. Yani bu, yarın öbür gün bir siyasal iklim veya siyasal rüzgâr değiştiği zaman, tam tersi olduğu zaman, yapmış olduğumuz yasanın da -bunları tutanaklara geçmesi açısından diyorum- empati yapıldığı zaman yani bu olayın bizim açımızdan veya sizin açınızdan olumsuz olacağını düşünüyorum.

Bu anlamda, ben, mutlaka eşit temsilin, aslında bu yasanın amiral gemisi olduğunu düşünüyorum. Yani eşit temsil, en önemli şey, bu yasanın en önemli maddesi bu. Eğer burada bir şeyi yakalayamazsak Sayın Bakan...

Sayın Bakan orada duruyorken hep kabul eder gibi duruyor, katılacak gibi bize bakıyor, ihsası rey de görüyoruz ama duruyor, konuşuyor, konuşuyor “Katılmıyoruz.” diyor. İnanıyorum ki bu konuşmamdan sonra bizi hayal kırıklığına uğratmayacaktır Sayın Bakan.

BAŞKAN – Problem orada mı yoksa sizde mi yani? Belki yanlış görüyorsunuz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Yani öyle duruyor. “Katılacağım.” gibi duruyor ama “Katılmayacağım.” diyor.

Sayın Bakan, bizi bir şaşırtın bu maddede.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yani bazılarına “evet” diyor, bir örnek var.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Onu da kabul etmeyecek gibi duruyordu ama kabul etti. Belki öyle bir taktik.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Şaşırtacağını umuyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Peki, bakalım, sen ümit et.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, burada bir izahat yapmak istiyorum. Bu Komisyon önemli bir komisyon, görev yapacak ama bu yasanın felsefesinde esas görev siyasi parti gruplarının kendi içinde oluşturduğu komisyona veriliyor çünkü bir partinin, diğer partiler tarafından bu anlamda itham edilmesinin önüne geçmek için, partilerin kendi içinde bir mekanizma oluşturmaları ve orada siyasi etikle ilgili ithama muhatap herhangi bir üyenin durumunun ele alınması, parti bunu ciddi gördüğü zaman buna dair bir değerlendirme yapıp sonucunu ilgiliye bildirmesi burada önem arz ediyor. Bu sonuç ilgili vekile tebliğ ediliyor, ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına da bildiriliyor. İlgili vekil, aleyhine olan sonuca itiraz edebilir. İtiraz ederse buraya geliyor veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı buna itiraz ederse o zaman yine Komisyona getiriyor. Tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanları sonuç itibarıyla Mecliste herhangi bir parti grubuna mensup oluyor ama Meclis başkanları görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirmeye özen gösteriyorlar. Sonuçta, belki, taraf olması gerektiği zaman, son noktada belki kendi partisiyle uyumlu bir taraf olma tercihinde bulunabilir ama Meclis başkanlarına bu konuda önemli bir görev veriliyor. Yani Meclis Başkanının tarafsızlığına, bağımsızlığına güvenle veriliyor ki bunu birinin yürütmesi lazım. Gündelik siyasi tartışmaların, çekişmelerin, atışmaların ötesinde kalan birisinin bunu takibi son derece önemli.

O yüzden, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu komisyon, esasında, sadece yönetmeliği çıkarma bakımından son derece önemli bir görev ifa edecek, ondan sonraki süreçte de partilerin kendi iç uygulamaları burada ortaya koyacak. Eğer bir parti “Ben milletvekillerimizin mal beyanlarını İnternet sitesinden ilan ediyorum.” derse, buna Türkiye’de kimse bir şey demez, alkışlar insanlar. Belki o zaman diğer partiler de bunu örnek alabilir.

Yani önerge veren arkadaşlara ben diyorum ki: Siz kendi mal beyanlarınızı veya partideki mal beyanlarını ilan ederse İnternet sitesinde, gerçekten diğer partiler üzerinde de çok büyük bir baskı oluşturur. Yoksa, bu, bir partinin bir başka partiyi denetimi meselesi değil, o konuda bir duruş meselesi ortaya koyuyor. İlkeli bir duruşu ortaya koymak için de gayret ediyor gördüğüm kadarıyla bu teklif.

Onun için, ben, önergeye katılmıyorum.

BAŞKAN – Ben de az daha katılıyor zannedecektim, katılmıyorsunuz. (Gülüşmeler)

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Gene katılacak gibi konuştu ama.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Erol Dora’nın vermiş olduğu önerge okunmuştu. Bu önergeyle ilgili gerekçe okundu.

Söz talebi?

EROL DORA (Mardin) – Yok.

BAŞKAN – Yok.

Hükümet katılıyor mu?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 30

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9'uncu maddeye geçiyoruz.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

Başvuru

MADDE 9- (1) TBMM üyelerinin bu Kanunun 3 üncü maddesi kapsamındaki etik davranış ilkelerine aykırı olduğu iddia edilen eylem ve işlemleri hakkındaki başvurular, TBMM Başkanlığına yapılır.

(2) Başvurunun, 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirlenen esaslara uygun olması zorunludur.

(3) Başvuruların soyut ve genel nitelikte olmaması, kişi ve olay belirtilmesi, bulgu ve belgelere dayanması zorunludur. Daha önce bu Kanun kapsamında incelenmiş olan konular, yeni deliller gösterilmedikçe başvuru konusu yapılamaz. Bu şartları taşımayan başvurular incelenemez.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi? Yok.

Bir tane değişiklik önergesi var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 9'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Oktay Öztürk

Mersin

Başvuru

MADDE 9- (1) TBMM üyelerinin bu Kanunun 3 üncü maddesi kapsamındaki etik davranış ilkelerine aykırı olduğu iddia edilen eylem ve işlemleri hakkındaki başvurular, Komisyon'a yapılır.

(2) Başvurunun, 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirlenen esaslara uygun olması zorunludur.

(3) Başvuruların soyut ve genel nitelikte olmaması, kişi ve olay belirtilmesi, bulgu ve belgelere dayanması zorunludur. Daha önce bu Kanun kapsamında incelenmiş olan konular, yeni deliller gösterilmedikçe başvuru konusu yapılamaz. Bu şartları taşımayan başvurular incelenemez.

Gereke:

Türkiye Büyük Millet Meclisi davranış ilkeleri komisyonu özellikli bir yapıya sahip olan ve doğrudan TBMM üyelerinin davranışlarının doğruluğunu inceleyen bir komisyon olması hasebiyle bu husustaki başvuruların da doğrudan komisyona yapılması gerekmektedir. TBMM Başkanlığının geçecek başvuruların yine TBMM Başkanlığının inceleme ve değerlendirmesine takılması veya siyasi etkilerinin başvuruya karışması ihtimallerinin ortadan kaldırılması için başvuruların doğrudan komisyona yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN – Önergeyle ilgili...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Gereke okundu.

BAŞKAN – Gereke okundu.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10'uncu maddeye geçiyoruz.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

İnceleme usulü

MADDE 10- (1) Bu Kanunun 9 uncu maddesinde belirtilen şartları taşıyan başvurular, TBMM Başkanı tarafından ilgili milletvekilinin mensubu olduğu siyasi parti grubunun etik kuruluna iletilir.

(2) Kurul, kendisine intikal eden başvuruyu inceler, ilgili milletvekilinin görüş ve cevaplarını aldıktan sonra etik davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı hususunda kararını verir. Kurul, kararını ilgili milletvekiline ve TBMM Başkanlığına bildirir.

(3) Kurulun aldığı kararlara karşı ilgili milletvekili, kararın kendisine tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Komisyona itirazda bulunabilir. TBMM Başkanı da gerek görmesi halinde aynı süre içinde Kurul kararını incelenmek üzere Komisyona gönderebilir.

(4) Komisyon, kendisine intikal eden Kurul kararları hakkında incelemesini yapar ve etik davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı hususundaki kararını verir. Komisyon, kararını ilgili milletvekiline ve TBMM Başkanlığına bildirir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 31

(5) Kurulun ilgili milletvekili tarafından süresi içinde itiraz edilmeyen veya TBMM Başkanı tarafından Komisyona gönderilmesine gerek görülmeden kararları ile Komisyonun itiraz incelemesi sonucu verdiği kararlar kesindir.

(6) Başvuru tarihi itibarıyla TBMM'de grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan milletvekilleri hakkındaki başvurular Karma Etik Kuruluna gönderilir. Karma Etik Kurulu, yaptığı değerlendirme sonucu etik davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönündeki kararını ilgili TBMM üyesine ve TBMM Başkanlığına bildirir. İlgili TBMM üyesi veya gerek görmesi halinde TBMM Başkanı, Karma Etik Kurulu kararını, kararın kendisine bildirilmesinden itibaren on beş gün içinde itiraz yoluyla Komisyona götürebilir. Komisyonun itiraz üzerine verdiği kararlar ile Karma Etik Kurulunun süresi içinde itiraz edilmeyen kararları kesindir.

(7) Kurullar ve Komisyon bu madde kapsamındaki başvuru incelemelerini gizlilik ilkesi çerçevesinde yürütür. Kurullar ve Komisyonun başvurulara ilişkin toplantılarına; Komisyon ve Karma Etik Kurulunda görevlendirilenler hariç, kurullar ve Komisyonca çağırılmayan hiç kimse katılamaz, dosya ve belgeleri inceleyemez ve bilgi alamaz. Kurullar ve Komisyon adına veya şahsen, üyeler ya da toplantılara katılan görevli personel ve diğer kişiler tarafından, başvuru dosyaları hakkında yazılı ve görsel basına veya kamuoyuna açıklama yapılamaz, bilgi ve belge verilemez. Komisyon ve kurulların tutanakları ile bilgi ve belgeleri basına ve kamuoyuna kapalıdır. Tutanaklar yazıldıktan sonra sadece Komisyon ve kurullarla paylaşılır ve gizlilik esasları çerçevesinde arşiv birimine teslim edilir.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

10'uncu madde üzerinde iki önerge vardır. Geliş sırasına göre işleme alacağım.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı "Siyasi Etik Kanunu Teklifi"nin 10'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak
Afyonkarahisar

Okтай Öztürk
Mersin

"İnceleme usulü

MADDE 10- (1) Bu Kanunun 9 uncu maddesinde belirtilen şartları taşıyan başvurular, Komisyon tarafından ilgili TBMM üyesinin mensubu olduğu siyasi parti grubunun davranış ilkeleri kuruluna iletilir.

(2) Kurul, kendisine intikal eden başvuruyu inceler, ilgili TBMM üyesinin görüş ve cevaplarını aldıktan sonra davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı hususunda kararını verir. Kurul, kararını ilgili TBMM üyesine ve TBMM Başkanlığına bildirir.

(3) Kurulun aldığı kararlara karşı ilgili TBMM üyesi, kararın kendisine tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Komisyona itirazda bulunabilir

(4) Komisyon, kendisine intikal eden Kurul kararları hakkında incelemesini yapar ve davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı hususundaki kararını verir. Komisyon, kararını ilgili TBMM üyesine ve TBMM Başkanlığına bildirir.

(5) Kurulun ilgili TBMM üyesi tarafından süresi içinde itiraz edilmeyen kararları ile Komisyonun itiraz incelemesi sonucu verdiği kararlar kesindir.

(6) Başvuru tarihi itibarıyla TBMM'de grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan TBMM üyeleri hakkındaki başvurular Karma Davranış İlkeleri Kurulu gönderilir. Karma Davranış İlkeleri Kurulu, yaptığı değerlendirme sonucu davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönündeki kararını ilgili TBMM üyesine ve TBMM Başkanlığına bildirir. İlgili TBMM üyesi, Karma Etik Kurulu kararını, kararın kendisine bildirilmesinden itibaren on beş gün içinde itiraz yoluyla Komisyona götürebilir. Komisyonun itiraz üzerine verdiği kararlar ile Karma Davranış İlkeleri Kurulu süresi içinde itiraz edilmeyen kararları kesindir.

(7) Kurullar ve Komisyon bu madde kapsamındaki başvuru incelemelerini gizlilik ilkesi çerçevesinde yürütür. Kurullar ve Komisyonun başvurulara ilişkin toplantılarına; Komisyon ve Karma Davranış İlkeleri Kurulu'nda görevlendirilenler hariç, kurullar ve Komisyonca çağırılmayan hiç kimse katılamaz, dosya ve belgeleri inceleyemez ve bilgi alamaz. Kurullar ve Komisyon adına veya şahsen, üyeler ya da toplantılara katılan görevli personel ve diğer kişiler tarafından, başvuru dosyaları hakkında yazılı ve görsel basına veya kamuoyuna açıklama yapılamaz, bilgi ve belge verilemez. Komisyon ve kurulların tutanakları ile bilgi ve belgeleri basına ve kamuoyuna kapalıdır. Tutanaklar yazıldıktan sonra sadece Komisyon ve kurullarla paylaşılır ve gizlilik esasları çerçevesinde arşiv birimine teslim edilir."

Gereke:

Kurullar ve Komisyonun inceleme yetkisinin mutlak ve tarafsız olması gerekmektedir. Bağımsız ve tarafsız şekilde inceleme yapması gereken kurul ve komisyonun TBMM Başkanı tarafından ayrıca bir başvuru veya talimat alması düşünülemez. TBMM Başkanı'nın yapılan başvurular veya sonuç hakkında bilgilendirilmesi sakıncalı olmayabilir, ancak doğrudan bir müdahale veya belge göndermesi düşünülemez.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi"nin 10'uncu maddesinin (5) ve (6)'ncı fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmelerini arz ve teklif ederiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 32

Muharrem Erkek
Çanakkale
Uğur Bayraktutan
Artvin

Akın Üstündağ
Muğla
Nurhayat Altaca Kayışoğlu
Bursa

Murat Emir
Ankara

“(5) Kurulun ilgili TBMM üyesi, başvuru sahibi veya diğer siyasi parti etik kurulları tarafından süresi içinde itiraz edilmeyen veya TBMM Başkanı tarafından Komisyona gönderilmesine gerek görülmeden kararları ile Komisyonun itiraz incelemesi sonucu verdiği kararlar kesindir.

(6) Başvuru tarihi itibarıyla TBMM’de grubu bulunan bir siyasi partiye mensup olmayan TBMM üyeleri hakkındaki başvurular Karma Etik Kuruluna gönderilir. Karma Etik Kurulu, yaptığı değerlendirme sonucu etik davranış ilkelerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönündeki kararını ilgili TBMM üyesine ve TBMM Başkanlığına bildirir. İlgili TBMM üyesi, bu TBMM üyesi hakkında başvuruda bulunan kişi, diğer siyasi parti etik kurulları veya gerek görmesi halinde TBMM Başkanı, Karma Etik Kurulu kararını, kararın kendisine bildirilmesinden itibaren on beş gün içinde itiraz yoluyla Komisyona götürebilir. Komisyonun itiraz üzerine verdiği kararlar ile Karma Etik Kurulunun süresi içinde itiraz edilmeyen kararları kesindir.”

Gereğe:

Kurul ve Komisyonun inceleme usulünü düzenleyen bu maddenin 5’inci fıkrası, siyasi parti grubu bulunan milletvekilleriyle ilgili etik kurullarda alınan kararlara itirazı düzenlemektedir. Buna göre, karara itiraz ya milletvekiline ya da TBMM Başkanı’nın takdirine bırakılmıştır. Oysa başvuru sahibine ve/veya diğer siyasi parti gruplarına da aynı itiraz hakkının tanınması, eşitlik ilkesi açısından zaruridir. Aynı maddenin 6’ncı fıkrasında ise parlamentoda grubu olmayan parti ve bağımsız milletvekilleri hakkındaki başvuruların Karma Etik Kurulu’nda değerlendirilmesinin usul ve esaslarını belirlemektedir. Kurul kararına karşı ise sadece ilgili milletvekiline ve/veya TBMM Başkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi Etik Komisyonu’na itiraz hakkı tanınmaktadır. İlgili milletvekilinin partisi tarafından kurulda aklanması durumunda sıklıkla Komisyona başvurmayacağı göz önüne alındığında, Komisyonun önüne dosyaların getirilmesi sadece Meclis Başkanına bırakılmaktadır. Oysa başvuru sahibine ve/veya diğer siyasi parti gruplarına da aynı itiraz hakkının tanınması, eşitlik ilkesi açısından zaruridir. Böylelikle Komisyon, sadece Meclis Başkanının iradesiyle çalışan bir organ olmaktan kurtarılmış olacaktır.

BAŞKAN – 3’üncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/1000) esas numaralı, Alt Komisyonun kabul ettiği metnin 10’uncu maddesinin (7)’nci fıkrasının son cümlesinde yer alan “kurullarla” ibaresinden önce gelmek üzere “ilgili” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Abdurrahman Öz
Aydın

BAŞKAN – Gereğe için, buyurun Abdurrahman Bey.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkanım, Alt Komisyon üyesi olarak bu kanun teklifinin hazırlanmasında çalışmıştık. Şimdi okurken bir hususu fark ettim: Bu fıkrada “gizlilik” düzenleniyor. Gizliliğe de uygun olarak tutanakların görülmesi kısmında bu “ilgili” ifadesini koymazsak, mesela Cumhuriyet Halk Partili bir arkadaşımızla ilgili AK PARTİ kurulunun isteme ihtimali doğuyor veya AK PARTİ’li bir arkadaşımın dosyasını Cumhuriyet Halk Partili bir arkadaşımızın görme ihtimali doğuyor. Bu da gizlilik ilkesine ve maddenin asıl amacına aykırı olduğundan dolayı “ilgili kurul” ifadesini koyarak her kurulun kendi partili milletvekilinin dosyasını görmesini sağlamış oluyoruz.

Bu çerçevede, değiştirilme teklifimizin oylanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN – Ben önergeyi okunmuş sırasına göre işleme alıyorum.

Birinci önerge, Sayın Mehmet Parsak ve Sayın Oktay Öztürk’ün vermiş olduğu değişiklik önergesi. Gereğesi okundu.

Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci önerge, Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önerge.

Buyurun Muharrem Bey.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, bizim 10’uncu maddenin (5)’inci ve (6)’ncü fıkralarındaki önergelerimizin amacı, burada aslında ettiği ve Parlamentonun saygınlığını, güvenilirliğini artırmak. Yalnızca Meclis Başkanının iradesine bırakmıyoruz, diğer gruplara ve ilgili başvuran kişiye de bu imkânı tanıyarak aslında bir yerde güvenilirliğini sağlamak istiyoruz çünkü vatandaşın ve toplumun Parlamente’ye, siyasete, milletvekillerine saygısı açısından bu önemli. Öbür türlü, silahların eşitliğini de sağlamış oluyoruz. Bir vatandaş bir milletvekiliyle ilgili başvurduğu zaman, ilgili partinin etik kurulunda o iş kapandığında ister istemez olumsuz bir algı doğabilecektir hem vatandaşta hem toplumda, kendi içlerinde... Hâlbuki, ona bir başvuru, yeniden inceleme, itiraz hakkı tanınırsa çok daha uygun olacaktır diye düşünüyoruz. O nedenle bu önergeyi sunduk.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 33

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Üçüncü önerge, Sayın Abdurrahman Öz'ün vermiş olduğu önerge.

Tekrar bir söz talebiniz var mı?

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Talebim yok.

BAŞKAN – Peki.

Önergeye Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkanım, katılmıyoruz. Zaten kurulun tanımı var, ayrıca bu komisyon içerisindeki üyeler zaten bunu biliyor; kurulların da, partilerin ilgisinin olması takip bakımından faydalı olur.

Biz katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Peki, Hükümetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Bakanım, bir değerlendirme için...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, önergeye biz katılmıyoruz Başkanım.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Tamam Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

REŞAT PETEK (Burdur) – Konu anlaşılmalı galiba.

BAŞKAN – Arkadaşlar, şu: Önergede, 10'uncu maddenin (7)'nci fıkrasının son cümlesi "Tutanaklar yazıldıktan sonra sadece komisyon ve kurullarla paylaşılır ve gizlilik esasları çerçevesinde arşiv birimine teslim edilir." diyor Alt Komisyondan gelen metin. Burada "kurullar" deyince tabii burada hem her siyasi partinin kendi kurulları var, bir de karma etik kurul var, bir de Komisyon var. Dolayısıyla, bütün kurullar ve Komisyonla paylaşılır gibi bir anlam çıkıyor. Burada ise, o fıkranın yazılışından hareketle, burada ilgililerle paylaşıldığı için -Abdurrahman Bey'in vermiş olduğu teklifte- ilgili kurullarla yani hangi kuruldan gelmişse Komisyona "...tutanak Komisyon ve o ilgili kurulla paylaşılır." şeklinde bir değişiklik...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, izniniz olursa ben görüşümü...

Şimdi, bu Komisyon bu konuda kararı vermiyor mu? Komisyonda bütün partilerin temsili var mı?

BAŞKAN – Var.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Var. Dolayısıyla, partilerin hepsinin bildiği şeyi partilerden gizlemenin...

BAŞKAN – Kurullardan gizlemenin...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Daha doğrusu, kurullardan gizlemenin zaten bir anlamı yok. Kurulların bilmesi doğru olan şeydir. O yüzden önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN – Tamam.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bülent Bey, sonra söz vereyim sana, şimdi şeyi bozmayalım.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Tamam, vermeyin. Oylama yapın o zaman.

BAŞKAN – Tekrar şimdi açıklamalar üzerine...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Önergemizi geri çekiyoruz.

BAŞKAN – Geri çekiyor, tamam, o zaman sorun kalmadı.

Önerge geri çekilmiştir.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yoksa ben ilk defa Bakanın lehine oy kullanacaktım Sayın Başkan, beni bundan mahrum bıraktınız.

BAŞKAN – Sayın Abdurrahman Öz'ün önergesi geri çekilmiştir, kendisine iade ettik.

Şimdi, değerli arkadaşlar, böylece maddeyi oylarınıza sunacağım.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, devam edeceğiz fakat Meclis Genel Kurulunda on on beş dakika içerisinde gensoruyla ilgili bir oylama yapılacağı bilgisi geldi. Bir hayli de uzun oldu. Şöyle bir yarım saat kadar ara versek olur mu?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Kaç madde kaldı?

BAŞKAN – 8 madde kaldı.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Gerçi diğer maddeler...

BAŞKAN – Daha kolay, hızlı geçer diye düşünüyorum ama yine de tabii vakit alacak.

Dolayısıyla -oylamadan sonra olmak kaydıyla- saat 19.00'da toplanmak üzere bir ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.31

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 34

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.09

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum, toplantı yeter sayımız vardır.

11'inci maddede kalmıştık.

11'inci maddenin görüşmelerine başlıyoruz.

Maddeyi okutuyorum:

Üyelikle bağdaşmayan işler ile üyelik sonrası görev alma yasağı

MADDE 11- (1) TBMM üyeleri görevleri devam ettiği sürece;

a) Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda; Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklarda; özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin ve Devlettten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıfların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar, vekili olamazlar, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler, temsilcilik, hakemlik, iş takipçiliği, komisyonculuk veya danışmanlık yapamazlar, genel sekreter, sekreter veya benzeri herhangi bir isim altında hiçbir yönetim görevi alamazlar.

b) Serbest mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği unvanlarını kullanamazlar.

c) Yürütme organının teklif, inha, atama veya onamasına bağlı resmi veya özel herhangi bir işle görevlendirilemezler. Bir üyenin belli konuda ve altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca verilecek geçici bir görevi kabul etmesi, TBMM'nin kararına bağlıdır.

ç) Yabancı bir devlet veya milletlerarası bir kuruluş tarafından verilen idari ve siyasi, ücretli herhangi bir işi veya görevi TBMM'nin kararı olmadıkça kabul edemezler.

(2) TBMM üyelerinin yapamayacakları işlere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(3) TBMM üyeleri, üyeliklerinin sona ermesinden itibaren üç yıl süreyle TBMM'ye karşı 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen işleri yapamazlar.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi yok.

Madde üzerinde iki adet önerge var, önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (b) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek

Çanakkale

Bülent Tezcan

Aydın

Akın Üstündağ

Muğla

Uğur Bayraktutan

Artvin

Murat Emir

Ankara

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Bursa

“b) TBMM üyeleri serbest mesleklerini hiçbir şekilde icra edemezler. Bir çıkar karşılığı olmasa dahi, özel sektörde herhangi bir görev alamazlar ve 13/01/2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tacir ve ya esnaf sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamazlar.”

Gereke:

Milletvekillerinin görev yaptıkları süre içerisinde serbest mesleklerini icra etmeleri, kamudan istifa ederek milletvekili görevi alan vekillerle kıyaslandığında eşitlik ve adalet ilkesinin gözetilmediği görülmüştür. Bu nedenle milletvekilliği görevini yaparken üyelerin herhangi bir serbest meslek icrası yapmamaları gerekmektedir. Milletvekillerinin görev yaptıkları süre içerisinde serbest meslek icra edemeyecekleri için, özel sektörde de herhangi bir görev almamaları doğru olacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'nin 11'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (b) bendindeki “milletvekilliği” ifadesinin “TBMM Üyeliği” olarak değiştirilmesini ve bu maddeye aşağıdaki (4)'üncü fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Oktay Öztürk

Mersin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 35

"(4) TBMM üyeleri Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı ifade ve davranışlarda bulunamazlar. Terör ve terör örgütlerinin lehine açıklama yapamaz, fiil ve eylemde bulunmazlar. Bu şekilde fiil ve eylemi bulunan TBMM üyesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Davranış İlkeleri Komisyonu, gereken işlemleri yapmakla birlikte, konuyu TBMM Başkanlığı'na bildirerek gereken işlemlerin yapılmasını teklif eder."

Gerekçe:

Bakanlar Kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere tüm TBMM üyelerinin, üyelikle bağdaşmayan işleri arasında en önemlisinin "Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı ifade ve davranışlarda bulunma, terör ve terör örgütlerinin lehine açıklama yapma, fiil ve eylemde bulunma" olduğu kuşkusuzdur.

Anayasamıza göre "Devletin varlığı ve bağımsızlığını, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliğini koruyacağıma" şeklinde yemin etmiş bir TBMM üyesinin aksi davranışlarda bulunması kabul edilebilir bir durum değildir.

Kanun teklifi içerisine, TBMM üyelerinin yapacağı ve yapamayacağı işlerden unvanlarını nasıl kullanacağına kadar hususları kapsayacak şekilde düzenlenmiş bir madde içerisinde vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü hakkında bir ifade eklenmemesi talihsiz ve üzücü bir yaklaşımdır.

Özellikle son dönemlerde bazı TBMM üyelerinin bazı terör ve terör örgütleri lehine ifadelerde bulunması ve hatta bu terör örgütleri lehine filler gerçekleştirmesi olayları üzerine bu elim olayları engelleyecek şekilde bir fıkranın madde metni içerisine eklenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Bu son okuttuğumuz önergeden başlayalım.

Söz talebi var mı? Yok. Gerekçe okundu.

Hükümet önergeye katılıyor mu, Sayın Bakanım?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İlk okuttuğumuz, Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önerge üzerinde söz talebi var mı?

Uğur Bey, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Başkan, bu 11'inci maddenin (a) fıkrası zaten mevzuatta da var, ona bir diyeceğimiz yok, buna ilişkin yasaklar var. Yalnız (b) fıkrasında bir tereddüdümüz var, o da şu, diyor ki: "Serbest mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği unvanlarını kullanamazlar." Bunu alt komisyon başkanımız da açıklarsa aydınlanırsanız diye düşünüyorum, şöyle, en azından bizim mesleğimiz açısından. Biz serbest meslek erbabıyız, avukatlar. Avukatlık Kanunu'nda da zaten böyle bir hüküm var "GA" vergi numarası milletvekilliğiyle bağdaşmıyor. Yani biz serbest meslek icrasında bulunamayız, bulunmamız mümkün değil. Burada başka bir şey koymamız... "Ferdî işletmeleri"ne bir diyeceğimiz yok, ferdî işletmeleri hadi kabul edilebilir Sayın Başkan ama serbest mesleklerini icrada sanki Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri örneğin avukatlık mesleğini icra ediyormuş da bununla alakalı ben onun başına "Milletvekili Uğur Bayraktutan" ibaresini koyamam gibi bir şey...

BAŞKAN – (2)'nci fıkra var. "TBMM üyelerinin yapamayacakları işlere ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır." var ya.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Tamam, ayrı, o, hayır, şey ama...

BAŞKAN – Avukatlık Kanunu'nda engel var.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Diyorum ki bu bir çelişki olmuyor mu yani bir çelişkiyi... Biz mesela serbest meslek icrada, bunu burada kopya çıkarsak başka meslek grupları açısından bir şey mi oluyor? Yani bu konuda gerekirse alt komisyon başkanımız da bizi bir aydınlatsın. Yani bunu niye şey yaptık? Hem serbest mesleği biz icra edemiyoruz yani avukat olarak bizim serbest mesleği icra etmemiz mümkün değil hem de diyoruz ki... Yani "GA" vergi numarası almadan şey yapamazsınız ki. Bir kere biz milletvekili olduğumuz anda vergi dairesiyle ilişkimizi kesiyoruz, baro kaydımız devam etse bile vergi kaydımız olmadığı için, Bakanım, mesleği icra edemiyoruz. Öyle olunca da bu madde bana göre kadük kalıyor, böyle ayakları üzerinde durmuyor gibi bir durum var. Yani burada hukuki, teknik bir ayrıntı var. Bu konuda bir aydınlanırsak, ikna olursak bir lafım yok. Avukatlık bir serbest meslek.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, izniniz olursa, şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin -zaten tek fıkra- son kısmında aynen şu ifade kullanılıyor: "Serbest mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği unvanlarını kullanamazlar." Aynı ifade şu anda yürürlükte. Yani uygulamada bir sorun var mı bilmiyorum ama yürürlükte olan ifadenin aynısı.

BAŞKAN – 5'inci madde de bu (2)'nci fıkranın aynısı.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, tabii, aynısı.

BAŞKAN – Yani oradaki hükümler buraya aktarılmış.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Bakan, şunu demek istiyorum, yani diyorum ki, tamam aynı şeyi söylüyoruz ama zaten milletvekili serbest meslek icra edemez ki.

AYHAN SEFER ÜSTÜN (Sakarya) – Ediyor efendim.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Mesela? İşte o zaman istisna koyacağız böyle böyle...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 36

BAŞKAN – Ayhan Bey, buyurun.

AYHAN SEFER ÜSTÜN (Sakarya) – Sayın Başkanım, şöyle izah edelim: Evet, avukatlık açısından böyle, tamam, doğru ama diyelim ki eczacılar, diyelim ki adam marangoz; şöyle dese ki: “Şehrinizin tek eczacısı ve vekiliniz bilmem kim.” Şimdi, bunu engellemek açısından bunu koymak durumundayız. Birçok meslek var bu şekilde yapılabilen, icra edilebilen. Evet, avukatlar açısından sorun yok, onu yasaklıyor kendi kanununda ama kendi kanununda yasaklamadığı birçok meslek var ki bunu icra edebiliyorlar. Orada reklam olmasın diye böyle bir kısıtlamaya ihtiyaç var gibime geliyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Burada mesleğin kullanılmasını da yasaklamıyor, unvanın kullanılmasına bir yasak getiriyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Onda bir sıkıntı yok, onda aynı düşünüyoruz ama ben daha farklı bir şey söyledim. Tamam.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Akın Bey, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım; tabii bu Avukatlık Kanunu'yla ilgili sorun şu: Avukatlık Kanunu'nun 12'nci maddesinde avukatlık bağdaşabilen işlerde milletvekilliği sayılmış, milletvekili olan kişi avukatlık yapabiliyor ama sonra 43'üncü madde var, o 43'üncü maddede “Avukatlar milletvekilliği süresince avukatlık yapamaz.” deniyor. Böyle çelişen iki madde var. Asıl problem, avukatlarla ilgili buradaki iki maddenin çelişmesiyle ilgili.

BAŞKAN – 2001'de yapılmış bir değişiklik var.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Evet. Orada da serbest, burada da unvan kullanamıyor. Böyle avukatlar açısından böyle bir kavram ve mevzuat kargaşası var, sorun bundan kaynaklanıyor.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeye Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, maddenin tümünü oylamadan önce madde başlığıyla ilgili, Komisyon uygun görürse bir düzeltme yapılabilir mi? “Üyelikle bağdaşmayan işler ile üyelik sonrası görev alma yaşağı” deniyor. Tabii, görev ile iş çok farklı şeyler. Şöyle olabilir mi: “Üyelikle bağdaşmayan işler, üyelik sonrası yapılamayacak işler” veya “üyelikle bağdaşmayan ve üyelik sonrası yapılamayacak işler” gibi bir düzeltme yapılırsa daha doğru olur diye düşünüyoruz. Görev ve iş arasında...

BAŞKAN – Yani şöyle: “Üyelikle bağdaşmayan ve üyelik sonrasında yapılamayacak işler” gibi.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Şu olabilir: Şimdi, bazı şeyler iş olmamakla birlikte bazı görevlerin alınmasını da yani işi de kapsayan daha geniş bir kavram görev. Böyle kalmasında bir mahzur yok bizce.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Görev dar, iş daha geniş. Şu anda yürürlükte olan kanunda “yapamayacakları işler” diyor. Esasında bu işler üzerinden yürümüş bir şey ama “görev” dediğimiz zaman tabii daha farklı bir şeyi ifade ediyoruz. Onun için...

BAŞKAN – (3)'üncü fıkrada, zaten atıf yapılan kanunda da “işler” diyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – “İşler” diyor. Başlık “görev” diyor, içiyle bir çelişki olacak. Yani bir uyum olsun. Görev de kapsam itibarıyla daha dar işlerden. O açıdan da...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Peki, Sayın Bakan, (a) bendinin son yarım cümlesini söylüyorum: “...genel sekreter, sekreter veya benzeri herhangi bir isim altında hiçbir yönetim görevi alamazlar.” Orada da bir görev tanımı var. Sadece iş dersek...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bülent Bey, o milletvekiliyken burası, şu başlık üyelikten sonrası konuyu düzenliyor. Orada görev, iş ayırımı yok, sadece işler var.

BAŞKAN – “İş” dediğimizde görevi de içeriyor zaten, ihtiva eder yani görev de onun içerisinde. Yani başlığı biraz daha sadeleştiririm.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ayrım yapıyor şeyde, görev sırasında olanla vekilken, vekillikten sonraki arasında yasa bir ayırım yapmış. O yüzden “işler” olarak düzeltilirse çelişki kalkmış olur.

Redaksiyon yetkisiyle yapılır.

BAŞKAN – Onu redaksiyon yetkisi çerçevesinde yapabiliriz diye düşünüyoruz. Yani şu şekilde tutanaklara geçsin: “Üyelikle bağdaşmayan ve üyelik sonrası yapılamayacak işler.”

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Efendim o yanlış olur. “Ve” diyemeyiz, “ile” demek zorundayız. “Üyelikle bağdaşmayan işler ile üyelik sonrası yapılamayacak işler.” “İle” demek gerekiyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Olur, olur.

BAŞKAN – Doğru, haklısın. “İşler”i 2 defa kullanmış olacağız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 37

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Öyle oluyor.

BAŞKAN – “Üyelikle bağdaşmayan işler ile üyelik sonrası yapılamayacak işler...”

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – “Ve” dediğimizde tek nitelime olur efendim, dilbilgisi açısından...”

BAŞKAN – Bunda mutabıkız.

11’inci maddeyi, başlığında yapılan bu değişiklikle beraber oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

Yaptırımlar

MADDE 12- (1) Bu Kanun kapsamında etik davranış ilkelerine aykırılık tespit edilmesi halinde uyarı kararı verilmesini takdir ve yerine getirme yetki si Komisyona aittir.

(2) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden TBMM üyeleri hakkında 3628 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(3) Bu Kanunun 10 uncu maddesinin yedinci fıkrasına aykırı hareket edenler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Bu Kanunun 11 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden TBMM üyeleri hakkında TBMM İttüzüğü hükümleri uyarınca işlem yapılır. Üyeliğin düşmesine TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla karar verilir.

(5) Bu Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere 2531 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi hükmü uygulanır.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Değişiklik önerileri var.

Birinci değişiklik önerisini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan "Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği Etik Kanunu Teklifi"nin 12’nci maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Muharrem Erkek

Akın Üstündağ

Murat Emir

Çanakkale

Muğla

Ankara

Bülent Tezcan

Uğur Bayraktutan

Nurhayat Altaca Kayışoğlu

Aydın

Artvin

Bursa

“(6) Bu kanun kapsamında hakkında etik davranış ilkelerine aykırılık tespit edilen ve kararı kesinleşen TBMM üyesiyle ilgili karar TBMM İnternet Sitesi’nde yayınlanır.”

Gerekçe:

Bu maddede, şeffaflık yine göz ardı edilmektedir. Etik davranış ilkelerine aykırı davranan milletvekillerinin bu davranışının kesinleşmesinden sonra kamuoyuyla TBMM İnternet Sitesi aracılığıyla paylaşılması etik ilkelerine aykırı davranışların azalması konusunda teşvik edici nitelikte olacaktır.

BAŞKAN – İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı "Siyasi Etik Kanunu Teklifi"nin 12’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Oktay Öztürk

Afyonkarahisar

Mersin

"Yaptırımlar

MADDE 12- (1) Bu Kanun kapsamında davranış ilkelerine aykırılık tespit edilmesi halinde uyarı kararı verilmesini takdir ve yerine getirme yetki si Komisyona aittir.

(2) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden TBMM üyeleri hakkında 3628 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(3) Bu Kanunun 10 uncu maddesinin yedinci fıkrasına aykırı hareket edenler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Bu Kanunun 11 inci maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkralarına aykırı hareket eden TBMM üyeleri hakkında TBMM İttüzüğü hükümleri uyarınca işlem yapılır. Üyeliğin düşmesine TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla karar verilir.

(5) Bu Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere 2531 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi hükmü uygulanır.

(6) Komisyon, uyguladığı yaptırımlara ilişkin kesin kararları hakkında kamuoyunu bilgilendirir.”

Gerekçe:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 38

Komisyona kesin kararlarının kamuoyuyla paylaşılmasının gizlilik ilkesiyle çelişmeyeceğinden dolayı şeffaflık ve açıklık ilkeleri gereğince 6'ncı fıkra eklenmiştir. Ayrıca 11'inci maddeye eklenen 4'üncü fıkra da kapsam içerisine alınmıştır.

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1000) esas sayılı Teklif'i incelemek üzere kurulan alt komisyonun kabul ettiği metnin 12'nci maddesinin (1)'inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zekeriya Birkan

Bursa

Murat Alparslan

Ankara

Haydar Ali Yıldız

İstanbul

Adem Yeşildal

Hatay

Abdurrahman Öz

Aydın

Cengiz Aydoğdu

Aksaray

“MADDE 12- (1) Bu Kanun kapsamında etik davranış ilkelerine aykırılık tespit edilmesi hâlinde, Komisyon tarafından ilgili TBMM üyesi hakkında uyarı kararı verilebilir.”

BAŞKAN – Gerekçe...

Gerekçe:

Madde metninin daha anlaşılır hâle getirilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Şimdi bu okuduğumuz sıraya göre birinci olarak Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi işleme alalım.

Muharrem Bey, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; biz yine bu maddede özellikle şeffaflık ilkesine vurgu yapıyoruz çünkü teklifin 3'üncü maddesinde açıklık, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve dürüst siyaset açısından eğer bir milletvekiliyle ilgili etik davranış ilkelerine aykırılık tespit edilmişse bunun kamusal denetime açık olmasını çok önemli arz ediyoruz. Çünkü o zaman 3'üncü maddede sayılı ilkeler yaşama geçmemiş oluyor, onun için bu fıkranın eklenmesini önergemizde arz ettik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeye Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer ikinci sıradaki önergeyi, Sayın Mehmet Parsak ve Sayın Oktay Öztürk'ün vermiş olduğu önergeyi işleme alıyoruz.

Mehmet Bey...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çok kısaca ifade edeyim.

Biraz önceki önergede de olduğu gibi özellikle burada da şeffaflığı sağlayabilmek adına “Komisyon, uyguladığı yaptırımlara ilişkin kesin kararları hakkında kamuoyunu bilgilendirir.” şeklinde bir fıkranın olması amaca daha uygun olacaktır. Bu yönüyle de önergemizin kabulünü talep ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, katılıyor musunuz, katılmıyor musunuz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hangi önerge?

BAŞKAN – Sayın Mehmet Parsak, Sayın Oktay Öztürk'ün vermiş olduğu...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü önergeye, Sayın Zekeriya Birkan ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılıyorum.

BAŞKAN – Katılıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, tabii, önergeyle değişiklik yapıldı.

Önerge doğrultusunda yapılan değişiklikle beraber 12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kabul edilmiştir.

13'üncü maddeye geçiyoruz, okutuyorum:

İçtüzüğün uygulanması

MADDE 13- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde TBMM İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi? Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14'üncü maddeye geçiyoruz, okutuyorum:

Yönetmelik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 39

MADDE 14- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Komisyonun görüşü alınarak TBMM Başkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi?

Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkanım, tabii, giriş kısmında arkadaşlarımız etraflı olarak izah ettiler, ben uzun uzun izah etmeyeceğim, sadece tutanağa geçmesi açısından söylüyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bu çerçevede yönetmelik çıkarması uygun değildir. Esasen, bu çerçevedeki düzenlemelerin yasanın kendisi içerisinde yapılması gerekir. Ben bu çerçevede yönetmelikle düzenleme değil, özellikle yasayla düzenlemenin yapılması gerekir. Anayasa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına herhangi bir şekilde yönetmelik çıkarma yetkisi vermiyor. Bu noktadaki itirazımızı belirtmek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tabii, siz yokken gıyabınızda konuştuk yani sizinle ilgili değil, konuyla ilgili.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının çıkardığı, şu an yürürlükte olan, 8 tanesi Millî Saraylarla ilgili toplam 41 yönetmeliği var. Bunlardan -yürürlükte olanlar için söylüyorum- en eski tarihli de 1987. O tarihten beri yönetmelikler çıkartılmış Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – O zaman, Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bir idari birim, yasama organının yasama faaliyetleri nedeniyle milletvekilinin, herhangi bir şekilde milletvekilinin, çalışmasının amiri pozisyonunda değil. Dolayısıyla, bu çerçevede etik kurallarla ilgili bir düzenlemede Türkiye Büyük Millet Meclisinin düzenleme yapma yetkisi yoktur yönetmelikle, yoksa Millî Saraylar açısından yapabilir, bunda bir şey yok. Meclisin çalışma usulleriyle ilgili, idari anlamdaki tasarruflarla ilgili yapabilir ama bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Başkanlığın yetki alanına girmemesi gereken bir husustur. Anayasa'ya aykırılık iddiamız da bu çerçevedeydi başlangıçta, bir kısmı bu çerçevedeydi, o yüzden muhalifiz.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, Meclis Başkanı değil, onu arkadaşlar söylediler, Başkanlığı olarak Divanı da içeriyor.

Reşat Bey, buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım; şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının görevleri kapsamında yönetmelik çıkaramayacağı konusu gündeme getiriliyor. Az önce Sayın Başkanın ifade ettiği gibi pek çok alanda çıkarılmış yönetmelikler var, bu bir.

İkincisi: Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün “Başkanın görevleri” başlığını taşıyan 14'üncü maddesine baktığımız zaman 6'nıncı fıkrası şöyle: “Türkiye Büyük Millet Meclisi –burada da Başkanlık değil, Divan değil, Başkan diyoruz- komisyonlarını denetlemek, işlerde birikme olması halinde komisyon başkanı ve üyelerini uyarmak ve durumu Genel Kurulun bilgisine sunmak;” Yani burada “Meclis Başkanının milletvekillerinin üzerinde bir denetim görevi mi var, üstünlüğü mü var? Sadece milletvekili gibi...” yaklaşımlar, tabii temenni olarak belki ortaya konulabilir, saygı duyarız, herkesin kendi görüşü ama şimdi, böyle makamların temsil görevi olduğu kadar ayrıca bir uyarma görevi olduğunu, denetim görevi olduğunu da İç Tüzük'ümüz kabul etmiş ve bu doğrultuda da İç Tüzük'te yer almış. Hani Tüzük değişir, farklı şeyler olabilir o ayrı ama şu andaki uygulama açısından 14'ün 6'nıncı fıkrası da bir örnek olarak önümüzde duruyor, bunu da ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Bir cümle Sayın Başkanım...

Buradan yola çıkarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının herhangi bir şekilde yasama faaliyetinin amiri pozisyonuna geldiği yorumunu yapmak doğru değil. Burada 6'nıncı fıkradaki ifade çok açık, biraz önce okuduğunuz. Komisyonların idari çalışmalarına ilgili, idari faaliyetleriyle ilgili denetimi kapsayan bir şeydir, yoksa komisyonun buradaki bir yasa tasarısını, teklifini görüşmesiyle ilgili noktadaki bir denetim yetkisi değildir, karıştırmayalım onu.

REŞAT PETEK (Burdur) – Zaten burada 14'üncü maddenin 10'uncu fıkrasında ifade edildiği için tekrara düşmemek bakımından ifade etmedim. Zaten 14'üncü maddenin 10'uncu fıkrası şöyle: “Kendisine Anayasa, kanunlar ve İçtüzük gereğince verilen görevleri yerine getirmek.” Biz şu anda kanuni düzenleme yapıyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına yönetmelik çıkarma görevi tevdi ettiği takdirde kanun bunda bir sakınca yoktur, onu arz edeyim.

Teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN – Cengiz Bey, buyurun.

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Sayın Başkanım, meseleyi kökünden halletmek amacıyla 182'inci maddeyi az önce zikretmiştim.

Burada şöyle bir şey teklif ediyorum: “Tanımlar” bölümüne Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının tanımını koyalım. “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı derken Başkanlık Divanını kastediyoruz.” diyelim, meseleyi halletmiş oluruz. Başkanlık Divanının da yönetmelik çıkarma yetkisi İç Tüzük gereği var.

BAŞKAN - İç Tüzük vermiş Başkanlık Divanına.

“MADDE 182- Bu İçtüzükte bahis konusu Başkanlık Divanı tarafından hazırlanan yönetmelikler ve düzenleyici kararlar...” deniyor. İç Tüzük'ün göstermiş olduğu yönetmelikleri Başkanlık Divanı çıkartabiliyor İç Tüzük'e göre, madde 182. Burada da kanunla yönetmelik çıkarma yetkisi verilmiş oluyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 40

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, 13'üncü maddenin yollaması, bu kanunda hüküm bulunmayan hâllerde İç Tüzük'ün uygulanacağına zaten amir, dediğiniz çerçeve de sorunu zaten çözüyor.

BAŞKAN – Açık hükümle, tabii yönetmelikle ilgili madde koyuyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii. Yönetmelikle ilgili açık hüküm var ve ona rağmen bir ihtilaf varsa zaten 182'yi devreye burası da sokar.

BAŞKAN – Muhammet Emin Bey, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, değerli üyeler; ben de Sayın Bakanımızın işaret ettiği hususa temas edecektim.

Bir de İç Tüzük'ün 13'üncü maddesi var: “Başkanlık Divanının görevleri.” Bu birinci fıkrada “Başkanlık Divanı, kanunlar ve İçtüzük gereğince verilen görevleri yerine getirir.” deniyor. Burada “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı” şeklinde bir ibare söz konusu değil metinde, “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı.” Başkanlığı deyince hem Başkanlık Divanını, bunları ihtiva ettiği için ve burada tutanaklara geçtiği veçhile, ayrıca 182'nci madde ve 13'üncü madde İç Tüzük'e atıf yaptığı için yeteri derecede herhâlde açıklayıcı bilgi hasıl olmuştur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Herhangi bir önerge yok.

Cengiz Bey, buyurun.

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tanımı mevzuatımızda yok, bu vesileyle derçetmiş oluruz yani yasama tekniği açısından çok önemli bir problemi aşmış oluruz.

Arz ederim.

BAŞKAN – Ama o maddeyi tabii geçtik, şimdi tekrar açmamız lazım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, 14'üncü maddedeki, buradaki “TBMM Başkanlığı”nı Başkanlık Divanı olarak değiştirmiş olsak bu tartışmaların hiçbirisi olmaz. Yani, 14'üncü maddede “TBMM Başkanlığı” deniyor ya, “Başkanlık Divanı” diyelim, zaten İç Tüzük 182 de buna yetki veriyor ve uyumlu hâle getirmiş oluruz, herhangi bir tartışma da olmaz. Başkanlık Divanında bütün partiler var, herkes orada yani pekâlâ olabilir.

BAŞKAN – Var mı bununla ilgili bir değişiklik önergesi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Önerge verilirse biz katılırız.

BAŞKAN – Bülent Bey, siz verin önergeyi de Bakan Bey katılacakmış.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – İyi de buna da karşıyız.

Sayın Başkanım, şimdi, önerge verir arkadaşlarımız oylarsınız, o ayrı ama buradaki mesele şu: Burada, 182'nci maddede Meclis Başkanlık Divanının yönetmelik çıkarma yetkisi, bu İç Tüzük'te bahis konusu olan hususlarla ilgili yönetmelik çıkarmak yetkisinden bahsediyor. Anayasa'da kuvvetler ayrılığı ilkesi var; yasama, yürütme, yargı ve burada söz konusu olan milletvekillerinin etik kuralları ve davranışlarıyla ilgili konu. Kanunda yazsanız dahi Anayasa'ya aykırı bir durum vardır yani kanunda yazıyor olmak, Başkanlık Divanının da İç Tüzük'teki hususları açıklamak için yönetmelik çıkarabiliyor olması bu hususta çıkarabileceği anlamına gelmez, bu idari bir iş değildir. Milletvekillerinin yasama faaliyeti, milletvekilliği faaliyetiyle ilgili bir pozisyonudur. Bu çerçevede Başkanlık Divanının da yönetmelik çıkarma yetkisi yoktur. Bizim söylediğimiz nokta bu. Bu, açıkça Anayasa'ya aykırıdır. İç Tüzük'te “Kanunda yazan yönetmelikleri çıkarır.” diyor olması şu anlama gelmiyor: Anayasa'ya aykırı olarak da kanunda bir yönetmelik çıkarma hükmünü koyarsınız, bu geçerli mi olacak? Olmaz. Söylemek istediğimiz şey bu. Başkanlık Divanının da bu konuda yönetmelik çıkarma yetkisi yoktur. Eğer bir ayrıntı düzenlenecekse kanunla düzenlenmesi gerekir, bunu söylemek istiyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, bu geçirdiğimiz, görüştüğümüz kanunun 5'inci maddesinde TBMM Başkanlığına...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – “Başkanlık” demişiz orada.

BAŞKAN – ... böyle bir yetki verdik, hediye kabul yasağıyla ilgili.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, Genel Kurula kadar bu konu üzerinde -belki bir bakılabilir- eğer değişiklik olursa Genel Kurulda bir değişiklik önergesi verilebilir. İzniniz olursa oraya kadar çalışalım, biz de bir bakalım.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Değerli arkadaşlar, 14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15'inci maddeye geçiyoruz, okutuyorum:

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler ile atıflar

MADDE 15- (1) 31/10/1984 tarihli ve 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Mevzuatta 3069 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

BAŞKAN – Bu maddeyle ilgili söz talebi yok, önerge de yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i okutuyorum:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 41

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde siyasi parti grupları etik kurullarını oluştururlar ve kendilerine düşen Komisyon üyelikleri için TBMM Başkanlığına gerekli bildirimde bulunurlar.

(2) Karma Etik Kurulu üyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde TBMM üyeleri içinden ad çekme suretiyle belirlenir.

(3) Bu madde kapsamında belirlenen kurul ve Komisyon üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26. Yasama Döneminin birinci devresinin sonuna kadar görev yapar.

(4) Bu Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen yönetmelik bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

BAŞKAN – Maddeyle ilgili söz talebi...

Cengiz Bey...

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Efendim, bu madde vesilesiyle bir önceki maddeyle ilgili... Bir an tereddüde düştüm, kendimden şüphelendim Bülent Bey -özür dileyerek- şöyle diyor İç Tüzük madde 182: "Bu İçtüzükte bahis konusu olan Başkanlık Divanı tarafından..." Bu İç Tüzük'te bahis konusu olan, Başkanlık Divanı; konular değil. Yani "Başkanlık Divanı her konuda yönetmelik çıkarabilir." demek.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Öyle düşünmüyoruz.

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Hayır, ama Türkçe kuralları... "Bu İçtüzükte bahis konusu olan Başkanlık Divanı tarafından" diyor. Yani orada bahis konusu edilen, Başkanlık Divanı.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yargı yetkisini kullanabilecek bir yönetmelik çıkarabilir mi?

BAŞKAN – Neyse, geçtiğimiz maddeye dönmeyelim tekrar.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Her konuda çıkaramaz, onu söylüyorum. Farklıyız yani orada.

BAŞKAN – Ben Uğur Bey'e söz vereyim, geçti o madde.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkanım, biz Artvinliler Cengiz Aydoğdu'yu çok severiz. Yani çok özel bir Valisidir Artvin'in yani onu açıklıkla söyleyeyim.

Sayın Valime destek anlamında şunu diyorum: Başkanlık Divanıyla alakalı şeyine katılıyorum. Başkanlık Divanının oluşumuyla ilgili 11'inci maddeyi kaldıralım, orada eşit temsili sağlayalım, Sayın Valime de bu konuda tam destek verelim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, güzel bir teklif, ileride görüşürüz bunu, yazılı olarak verirseniz.

Geçici madde 1'le ilgili değişiklik önergesi var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyon bünyesinde görüşülmekte olan (2/1000) esas numaralı Siyasi Etik Kanunu Teklifi'ne aşağıdaki şekilde geçici madde 1'in eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Parsak

Afyonkarahisar

Oktay Öztürk

Mersin

"Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde siyasi parti grupları davranış ilkeleri kurullarını oluştururlar ve kendilerine düşen Komisyon üyelikleri için TBMM Başkanlığına gerekli bildirimde bulunurlar.

(2) Karma Davranış İlkeleri Kurulu, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde TBMM üyeleri içinden ad çekme suretiyle belirlenir.

(3) Bu madde kapsamında belirlenen kurul ve Komisyon üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26. Yasama Döneminin birinci devresinin sonuna kadar görev yapar.

(4) Bu Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen yönetmelik bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

Gereğe:

Madde metni içerisinde daha önce sunulmuş önergelerle paralel olarak isim düzenlemeleri yapılmıştır.

BAŞKAN – Gereğe okundu.

Hükümet önergeye katılıyor mu?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 16'yi okutuyorum:

Yürürlük

MADDE 16- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 17'yi okutuyorum:

Yürütme

MADDE 17- (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016 Saat : Kayıt: Anayasa Stenograf : Uzman : Sayfa: 42

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, metnin maddeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır değerli arkadaşlar.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi gereğince Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonu temsil etmek üzere sözcüler belirleyelim diye düşünüyoruz çünkü gündem yoğun, Meclis gündemi, Komisyon gündemimiz de olabilir. Onun için bir önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

İç Tüzük'ün 45'inci maddesi uyarınca (2/1000) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Bursa Milletvekili Zekeriya Birkan, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız'ın özel sözcüler olarak seçilmesini teklif ederim.

Mustafa Şentop

İstanbul

Komisyon Başkanı

Gerekçe:

(2/1000) esas numaralı Teklif'in gelecek hafta Genel Kurulda görüşülme durumu söz konusu olabilir. Komisyon gündeminde bulunan Anayasa Değişiklik Teklifi ile çıkışması ihtimaline binaen önergeyle teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun özel sözcüler tarafından temsil edilebilmesi imkânı sağlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Metnin tümünün oylanmasından önce, teklifin yazımı ve atıfların kontrolü hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekillerimiz, üyelerimiz; teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Muhalefet şerhi için süre verelim. Yarın akşama olur mu?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yarın olmaz Başkanım, biraz süre verin.

BAŞKAN – Bir çalışma alt komisyonda yapıldı zaten.

MURAT EMİR (Ankara) – Aynı şekilde, alt komisyonda da bu tartışma yapıldı. Tabii, Haydar Ali Bey AKP'lilerin çalışma temposunun bu olduğunu söylemişti, ona bir borcumuz var, onu ödeyelim. Biz çok çalışmaktan yanayız elbette ama şunu da not düşmekte fayda var: Parlatonun bu süratte ve kalitesiz yasalar çıkarması aslında otoriterleşmenin de bir belirtisidir çoğu ülkelerde, Türkiye'yi de bu açıdan değerlendirmekte yarar var. Bunu önemsiyoruz çünkü biz alt komisyon sırasında da Başkanımızdan süre istedik; "Veremeyiz." denildi, "Acelelerimiz var." denildi, "Yetiştireceğiz." denildi. "Peki." dedik, razı olduk. "O zaman, Alt Komisyon Raporu'nu zamanında gönderin de doğru dürüst bir şerh yazma olanağı bulalım." dedik Sayın Bakanım, ama gelmedi. Yani bizim teslim etme saatimiz uçtu, Alt Komisyon Raporu'nu da üçte aldık. Hatta duyularımıza göre, iktidar partisi milletvekillerine daha erken saatlerde verildiği yönünde de bilgiler var.

BAŞKAN – Yok, yok.

MURAT EMİR (Ankara) – Dolayısıyla, bu anlamda, biz çok çalışmak isteyen milletvekilleriyiz. Bu yasa böyle çıkarılarak biz bir olanağın, bir fırsatın kaçırıldığını düşünüyoruz ve gerçekten, çocuklarımıza, geleceğe, Türk siyasi tarihiyle ilgilenenlere kaliteli, nitelikli bir muhalefet şerhi yazmak istiyoruz; bunun için de yeterli bir zaman talep ediyoruz.

BAŞKAN – Reşat Bey'e söz verelim, alt komisyon mevzubahis oldu.

REŞAT PETEK (Burdur) – Şimdi, aslında söz almayacaktım ama Murat Bey'in bu alt komisyondaki raporun ulaşması konusunda... Görüşmeler tamamlandıktan sonra, Murat Bey, muhalefet şerhi yasa üzerine verileceği için "Yasayı hemen, anında, hatta buradan çıkmadan teslim edelim." dedi uzman arkadaşlar çünkü gerekli değişiklikleri oyladık, bitirmiştik. Yasa hemen verildi, hazırladığımız ama rapor, gerçekten... Biz saat 15.00'e kadar... Önce daha erken dedik, arkadaşlarımız süre istediler -onu da sanıyorum takdir ederler- tekrar saat 15.00'e kadar süreyi uzattık, altı saatlik daha fazla bir süre. Ama raporu ben de saat 14.30 gibi aldım, size de herhâlde 15.00 gibi, öyle mi veya 14.45 gibi...

MURAT EMİR (Ankara) – 15.00.

REŞAT PETEK (Burdur) – Yani aynı zamanda, aynı saat dilimi içinde almış olduk. Yoksa öyle bir farklı verme, zaten bir gerekçe olamaz.

Bir de yanılmıyorsam, İç Tüzük gereği de muhalefet şerhleri raporu beklemeden yazılabilen hususlar.

BAŞKAN – Öyle bir kayıt yok zaten.

REŞAT PETEK (Burdur) – Evet, öyle bir kayıt yok.

Teşekkür ediyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Biz daha iyi...

BAŞKAN – Yok, fena değildi, iyiydi raporunuz, ben okudum, alt komisyon... Burada da çok fazla bir şey konuşmadık zaten.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Anayasa

Tarih : 21/04/2016

Saat :

Kayıt: Anayasa

Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 43

REŞAT PETEK (Burdur) – Sizin de kabul ettiğiniz gibi, hakikaten o konuda elbette farklı görüşler var ama çok uyumlu bir çalışma oldu.

BAŞKAN – Bakın, yarın alırsak cumartesi basılır, önümüzdeki hafta gündemde...

MURAT EMİR (Ankara) – Akşam saatlerine doğru verelim.

BAŞKAN – 17.00 diyelim, tamam.

Yarın 17.00'ye kadar da inşallah muhalefet şerhlerini...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Pazartesi daha iyi olur.

BAŞKAN – Pazartesi olur mu ya? Pazartesiye kitap yazarız ya, çok vakit var pazartesiye.

Yarın 17.00' de inşallah muhalefet şerhlerini de alıyoruz.

Çok teşekkür ediyorum. Alt komisyonda özellikle çok mesai sarf etti arkadaşlarımız. Burada yoğun bir çalışma yaptık. Emeğiniz için, vaktinizi harcadınız, teşekkür ediyorum.

Başka bir toplantıda buluşmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.57

